

VOORZITTER : de heer J. Pede

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

C. Marchand, D. Vervaeet ; gezondheidsredenen.

N. Maes, H. Van Dienderen, H. Van Wambeke ; buitenslands.

P. Berben, O. Lefeber, A.M. Neyts-Uyttebroeck, J. Sauwens, L. Van den Bossche, J. Verheyden ; ambtsverplichtingen.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening

De Voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer V. Anciaux c.s. houdende maatregelen betreffende de openbaarheid van bestuur
— 31 (BZ 1988) — Nr. 1.

- Voorstel van decreet van de heer D. Vervaeet en mevrouw N. Maes c.s. houdende invoering van het statuut van de leraars middenstandsopleiding
— 32 (BZ 1988) — Nr. 1.

- Voorstel van decreet van de heer P. Van Grembergen houdende bescherming van de oevers van bevaarbare en onbevaarbare waterlopen
— 36 (BZ 1988) — Nr. 1.

Deze voorstellen van decreet zullen naar de bevoegde Commissies worden verwezen zodra die zijn samengesteld.

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE

Indiening

De Voorzitter : De volgende voorstellen van resolutie werden ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heer J. Gabriels betreffende het verlenen van prioriteit aan de provincie Limburg op sociaal-economisch vlak
— 33 (BZ 1988) — Nr. 1.
- Voorstel van resolutie van de heer J. Gabriels betreffende de noodzaak van bijkomende maatregelen op het vlak van de woningvoorziening in de provincie Limburg
— 35 (BZ 1988) — Nr. 1.

- Voorstel van resolutie van de heer R. Blanpain c.s. betreffende de lichamelijke opvoeding in het lager en secundair onderwijs
— 37 (BZ 1988) — Nr. 1.

Deze voorstellen van resolutie zullen naar de bevoegde Commissies worden verwezen zodra die zijn samengesteld.

REGERINGSVERKLARING VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

Debat (Voortzetting)

De Voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het debat over de Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve.

De heer De Batselier heeft het woord.

De heer N. De Batselier (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, collega's, de CVP en de PW zetten in feite hun beleid verder dat zij al sedert 1982 voeren. Men gaat gewoon verder ondanks het verdict van de kiezer.

De CVP heeft in 1981 een formidabele nederlaag geleden, om dan in 1985 een kleine heropstanding te hebben, en nu opnieuw af te dalen. De CVP heeft daar blijkbaar moeite mee. En als de CVP 'moeite heeft met iets, heeft het land blijkbaar ook moeite met iets. Dat is zowel een voordeel

De Batselier

als een nadeel. Daarom heeft men binnen de CVP gekozen voor een „tripartite”. Een „tripartite” is op velerlij manieren mogelijk : men kan traditioneel de klassieke „tripartite” hebben, op nationaal vlak kan men proberen een rooms-rode regering te hebben en in de Vlaamse Executieve een rooms-blauwe. Dat is een variant op de „tripartite”.

De heer H. Schiltz : Een driehoeks-verhouding.

De heer N. De Batselier : Op die manier probeert u, mijnheer Geens, hetgeen u traditioneel deed in de vroegere klassieke „tripartites”, die twee anderen te gijzelen.

De heer H. Schiltz : Toen was het onder één dak.

De heer N. De Batselier : Ja, mijnheer Schiltz, nu in feite onder twee verschillende daken. Voor de SP is het duidelijk dat wij blijven erkennen dat het uiteraard sedert 1980 mogelijk is andere coalities tot stand te brengen op nationaal vlak en op regionaal vlak. Deze institutionele mogelijkheid onderkennen wij volledig.

Men kan echter niet ontkennen dat de vorming van een CVP-PVV-regering in de Vlaamse Executieve, een politiek feit is. Het is niet de institutionele mogelijkheid die door ons, zoals door sommigen wordt beweerd, in vraag wordt gesteld maar wel de politieke keuze. De CVP heeft in Vlaanderen duidelijk geopteerd voor de PW en zulks leidt dit land vandaag tot een pat-stelling, een pat-situatie die men vooraf al kon voorspellen omdat men bij de uitslag van de verkiezingen al wist hoe de kaarten lagen. Mijnheer Geens, het is juist dat u een grote verantwoordelijkheid hebt in die keuze. Op die zondagavond van 13 december — ik was toevallig in de nabijheid — hebt u zelf daartoe de contacten gelegd. Sedert 13 december hebben wij altijd gesteld dat wij geen exclusieven hadden in verband met partijen, wel in verband met een regeringsprogramma. Wij hebben sedert toen gepleit voor het zoeken naar een coalitie op elk niveau die stabiel en duurzaam

kan zijn en die een echt coheren beleid kan voeren. U hebt gekozen voor een CVP-PVV-regering op het Vlaamse niveau, wat betekent een meerderheid van 101 zetels op 186. U hebt 7 zetels op overschot. Ik zou dus de meerderheidspartijen aanraden hun fracties goed in de hand te houden met een meerderheid van amper 7 zetels. Dit feit is tot op vandaag te weinig in het daglicht gesteld. Een CVP-SP-regering zou 114 zetels geteld hebben, een meerderheid van 20 zetels. Zo een regering zou stabiel zijn geweest.

Het zou bij de publieke opinie eigenaardig overkomen als de SP niet zou kiezen voor verantwoordelijkheid op het niveau van de Vlaamse Executieve. Men verwacht niet van ons dat wij zouden zeggen dat dit niveau ons niet interesseert zeker niet alleen omdat op het ogenblik bevoegdheden aan het verschuiven zijn, maar ook omdat de zogenaamde zachte sectoren als gezondheid, cultuur, vorming en leefmilieu bevoegdheden omvatten die belangrijker zijn dan de budgettaire middelen doen uitschijnen.

Mijnheer Geens, u had toch niet verwacht dat de SP zou weigeren aan dit beleid mee te doen. Velen in onze fractie menen dat in de toekomst veel meer belang moet worden gehecht aan de zogenoemde zachte sectoren is het duidelijk dat het beleidsmatig betrokken zijn bij de Executieve voor de socialisten een must is. En wij zeggen dit niet omdat een aantal ministerportefeuilles naar de SP zouden gaan, opdat wij er ook bij zouden zijn — zoals ik vanmorgen hoorde beweren — maar omdat wij proberen een Vlaanderen uit te bouwen dat naar onze mening milieuvriendelijker, democratischer en pluralistischer zou zijn dan het vandaag is. Wij hebben de ambitie te beweren dat wij ter zake iets kunnen bijbrengen, daar iets kunnen aan doen. Wij blijven dus op dat vlak bereid regeringsverantwoordelijkheid te nemen. Wij hebben dit nooit onder stoelen of banken gestoken. Dit was dus de ware motivering voor onze strategie maar wij stellen vast dat wanneer de socialisten in Vlaanderen aan dit beleidsniveau belang gaan hechten, dit niet mag vanwege een aantal men-

sen. Wij hebben zelf een alternatief regeerakkoord uitgewerkt.

Ik ga deze vele bladzijden niet voorlezen, maar u kunt wel aannemen dat wij dit document zullen gebruiken vooral bij de bespreking van de vergroting.

Een aantal sprekers zullen uit dit document wel elementen ontleen waarop wij andere accenten wensen te leggen. Onze fractie heeft mij aangeduid om de invalshoek economie en leefmilieu voor mijn rekening te nemen, en ik zeg niet economie alleen maar wel economie en leefmilieu. Wij wensen duidelijk de klemtoon te leggen op het feit dat wij niet apart economie én apart leefmilieu willen behandelen omdat wij ervan uitgaan dat, willen wij tot een goed milieubelijd komen, dit op een preventieve wijze moet gebeuren en in de eerste plaats moet worden ingegrepen in het economisch beleid, dat milieuvriendelijk moet worden door-drongen.

Andere collega's van mijn fractie zullen spreken over cultuur, lokale en regionale besturen, welzijns- en gezondheidszorg en begroting en nog andere belangrijke invalshoeken die in dit document voorkomen.

Op sociaal-economisch vlak vinden wij in dit document een zeer liberaal doctrinaire houding terug. Heel dit document blijft „braaf” binnen de huidige wetgeving en doet zelfs geen enkele poging om de wetten van 1980 expansief te interpreteren, ondanks alle vroegere resoluties die ooit hier in de Vlaamse Raad werden gestemd, tussen haakjes éénparig werden gestemd. Inderdaad, het blijft binnen de interpretatie zoals de nationale wetgever ons deze vanaf 1985 heeft opgedrongen.

Wij stellen ook vast dat op economisch vlak plotseling een sprong wordt gemaakt bij de economische expansiewetgeving, waarbij men spreekt over een fiscale benadering, ik zou bijna zeggen een nep-fiscale benadering, waarvoor wij trouwens niet bevoegd zijn. Ik vraag mij dan ook af hoe dit voorstel technisch in elkaar zit en wat daarmee precies wordt bedoeld. Hoe gaat u dit ver-

De Batselier

antwoorden binnen uw bevoegdheden die op andere vlakken toch altijd minimalistisch worden bekeken. Wanneer dit echter in de liberale doctrine past, gaat men even expansief denken !

Bekommernissen van sociale, maatschappelijke en ecologische aard zijn in dit economisch hoofdstuk niet terug te vinden. Men gaat voorbij aan de versterking van een actief wetenschapsbeleid. Mijnheer de Voorzitter, als er één element belangrijk is voor de toekomst van Vlaanderen en waartoe u trouwens in de voorbije jaren een positieve aanzet heeft gegeven, vinden wij vandaag in dit Regeerakkoord hieromtrent weinig terug. Nochtans, indien wij op een milieuvriendelijk economisch beleid zouden willen inspelen, is wetenschapsbeleid hiervoor een essentiële stap.

Een tweede punt is dat de grote lijnen van de DIRV-actie worden voortgezet. Er zijn nu wel iets meer nuances aangebracht op de al te eenzijdige gerichtheid op het vlak van spits technologie. Men geeft nu ook toe dat bij de traditionele sectoren ook een aantal mogelijkheden aanwezig zijn om nieuwe technologieën in te passen. Hoeveel keren heb ik van op deze tribune gepleit, mijnheer de Voorzitter, om de nieuwe technologieën vooral aan te pakken als een diffusie van deze technieken in plaats van die te concentreren binnen een aantal sectoren. Het is dus toch wel zeer eigenaardig dat men pas na al die jaren tot die vaststelling komt en het is dan nog zeer schamel.

Ook bij de DIRV-actie kan men het nog altijd niet laten even te verwijzen naar de sociale en maatschappelijke consequenties ervan. Nochtans dacht ik dat uit deze Raad, zelfs nadat wij op een bepaald ogenblik de resoluties rond dit DIRV-beleid hadden voorgesteld, een zekere eensgezindheid aan het groeien was.

De zuiver commerciële beurs Flanders Technology wordt verder gezet. Er is geen enkele kritische evaluatie van de vorige beurs. Er staat daarover slechts één zinnetje in het Re-

geerakkoord meer bepaald op bladzijde 28 en ik citeer : „De voortzetting van het initiatief Flanders Technology International zal gewaarborgd worden”. Dat moet hier dus blijkbaar nog worden goedgekeurd. Dit is slechts een klein detail dat als ik mij niet vergis al is uitgevoerd.

Minister G. Geens : Dit is al uitgevoerd.

De heer N. De Batselier : Wat komen wij hier in feite dan nog doen, mijnheer de Minister ? Is dit hier een toneel ? Past het in uw beeld hier nog meer lege banken te veroorzaken omdat iedereen zich toch afvraagt wat men hier komt doen. Men heeft zelfs de lef te zeggen dat wat men doet zeer belangrijk is want dat men het doet vooraleer men in de Vlaamse Raad de goedkeuring heeft gekregen. Men heeft dus de lef dit op een persconferentie te zeggen. Komt men hier dan lachen met een parlementaire instelling ? Is dit wat u daarnet in uw verklaring noemde „Eerbied voor de Vlaamse Raad” ? Op dat vlak hebt u ons zeer sterk ontgoocheld. U had minstens de beleefdheid kunnen hebben om deze beslissing na dit debat kenbaar te maken.

Ik wil dan nog niet ingaan op de inhoud ervan. Immers, u richt een VZW op die in de continuïteit van deze Gentse beurs zal voorzien. Deze VZW, als ik goed ben ingelicht, mijnheer Geens, kent tot nog toe zes leden.

Eerst en vooral is er een zekere Gaston Geens. Ten tweede is er de heer Willy De Clercq, ten derde is er professor Theo Peeters, hoogleraar economie aan de Katholieke Universiteit Leuven en Voorzitter van de Vlaamse Raad voor het Wetenschapsbeleid. Ten vierde is er de heer Marc Santens ons bekend als oud-Voorzitter van het VEV. Ten vijfde is er professor Walter Soete en ten zesde maar niet in het minste is er Eric Jacqmain, tot voor enkele dagen kabinetsmedewerker van de heer Geens. Vanaf nu zal de heer Jacqmain afgevaardigd-bestuurder worden van die VZW De heer Geens zal directeur zijn en de heer Willy De Clercq de penningmeester.

Als dit het systeem is waarop u in de toekomst een beleid gaat voeren met name dat u in de plaats van een Vlaamse Executieve VZW's gaat vormen dan kunnen wij in het vervolg misschien schrijven : „Vlaamse Executieve VZW”. Dat is dan een mooi begin voor het voeren van een beleid. Wij hadden gedacht dat we over de organisatie van die technologische beurs met zijn voor- en nadelen een serieuze discussie zouden hebben gehad. Dit was ons trouwens beloofd, zij het dan aan de vroegere Vlaamse Raad. De vroegere commissieleden zullen het met mij eens zijn dat iedereen toen akkoord ging met het feit dat er over het nut van dergelijke beurs een evaluatie moest worden opgemaakt. Als ik goed ben ingelicht, mijnheer de Voorzitter, dan heeft u zelfs de opdracht gegeven om dit te laten evalueren, zelfs voor de ganse DIRV-actie. Ik meen echter te weten dat u die evaluatie heeft laten stopzetten omdat zij niet al te positief uitviel. Van vrije onderzoek en wetenschappelijke ingesteldheid gesproken !

Een ander punt uit uw tekst betreft de privatisering van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen, een punt dat zeker en vast door uw blauwe spitsbroeders zal zijn aangebracht maar waarvoor ik de nodige aandacht wil vragen. De kapitalisatie van de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen stelt uiteraard problemen. Op het einde van vorig jaar heeft u inderdaad nog een ernstige kapitaalbreng doorgevoerd. Men heeft in de GIMV ongeveer één miljard nodig aan kapitaal. Nochtans bevinden wij ons in een totaal andere situatie dan onze Waalse tegenhanger van de GIMV. U kan daarover de verslagen raadplegen in de Financieel Economische Tijd, als ik constateer wat er met de gelden van het Fonds voor Industriële Vernieuwing gebeurt, hoe zij totaal anders werden aangewend door de GIMV — juist en exact volgens de wetgever — en hoe zij op een niet exacte wijze in Wallonië worden behandeld, dan heeft dit vandaag voor de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen toch enorme consequenties. Mocht de heer Maystadt zijn vorige post blijven bekle-

De Batselier

den dan heb ik mij voorgenomen hem in eerste instantie over dat element te interpellieren. Als anderen die bevoegdheid krijgen dan zal ik dat eveneens doen.

Wat mij een beetje beangstigd is niet de fameuze zin „eerst het eigen kapitaal verruimen en dan desgevallend privé-kapitaal inbrengen”, want in feite is daarin nog een compromis vervat waaruit je kan afleiden dat de eerste fase er een is van kapitaalsuitbreiding en indien er nog verdere behoeften zouden zijn dat je dan privé-kapitaal aanspreekt. Daarvoor moeten er echter eerst decretaie wijzigingen worden opgesteld. Ook is er nog het probleem of je daartoe al dan niet met private placement overgaat en of dit kan gebeuren volgens bepaalde normen. De technieken die ons nu werden aangeleerd door de Generale kunnen misschien dienstig zijn. Op dat vlak zou ik toch een aantal vragen willen stellen.

Mijnheer de Minister, begrijp ik u goed als u beweert geen geld te hebben om de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen één miljard frank bijkomend kapitaal te geven maar wel over twee miljard frank te beschikken voor een fonds voor innovatie en technologie, een fonds opgericht met het oog op tegemoetkomingen in de kapitaalstructuur van strategische projecten. Betekent dit de politisering van ons industrieel beleid? Mocht een socialistische minister ooit hebben voorgesteld een fonds op te richten met het doel de kapitaalstructuur van bedrijven te manipuleren dan had hij een drievoudig verwijt naar het hoofd gekregen: ten eerste van staatsinmenging, ten tweede van politisering en ten derde van willekeur. Nu, met een liberale benadering gaat het blijkbaar wel. Onder het mom van een goed beheer gebeurt het nu toch. Nochtans hebben wij instellingen die daarvoor werden gecreëerd, die objectiever zijn en beter uitgerust voor die taken. Maar neen, ze zijn niet meer gewenst, alles gebeurt op het niveau van de kabinetten. Ik vraag u dus, mijnheer de Minister mij in dat verband een antwoord te geven.

Minister G. Geens : U hebt gezegd : „Indien een socialistisch minister dit ooit had durven voorstellen . . .”. Welnu, bij mijn weten is dit door een socialistisch minister, die toen Minister van Economische Zaken was, ingeschreven in de wetgeving, waardoor de Staat in de elektriciteitsmaatschappijen bijvoorbeeld een aandeel in het kapitaal kan nemen. Maar, die Minister heeft verzuimd daarvoor de nodige uitvoeringsmaatregelen te nemen en het werd nooit toegepast. Die Minister heeft het dus ooit wel durven beweren.

De heer N. De Batselier : Als het door een socialist wordt geponeerd, dan noemt men het verstaatsing, bureaucratisering of politieke willekeur. Vandaag noemt men het gewoon een efficiënt beleid. Wij kunnen dat niet aanvaarden. U zegt dat u geen middelen heeft, maar u creëert een bijkomende uitgave van 1 miljard frank, terwijl u zeer goed weet dat het niet erg efficiënt zal worden gebruikt. U weet daarbij zeer goed dat een instrument dat door de Vlaamse Raad unaniem werd gecreëerd, hierdoor wordt afgebroken. De Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen mag zich de voorbije twee jaar hoofdzakelijk bezighouden met Kamofin. U weet nochtans dat het belang van deze maatschappij voor het industriële weefsel nauwelijks kan worden onderschat. Ik ben altijd een groot voorstander geweest van de opdrachten van de GIMV. Als ik nu echter zie wat er met Kamofin gebeurt, dan heb ik daaromtrent toch mijn bedenkingen. Ik vraag mij af of, als men een bakker subsidieert, of een participatie neemt in zijn bakkerij, dit wel nuttig is voor het industriële weefsel in Vlaanderen. Ik zou graag hebben dat wij deze kwestie in de Commissie zouden bespreken en dan nagaan hoe de middelen beter kunnen worden gebruikt.

Een ander hoofdstuk betreft de werkgelegenheid. Ik meen te weten dat in de oorspronkelijke beleidsnota's die door de twee kandidaat-meerderheidspartijen werden rondgedeeld, een hoofdstuk werkgelegenheid zelfs volledig ontbrak. Sommigen meenden wellicht dat als de eco-

nomie gezond is, dan de tewerkstelling automatisch volgt. Wij menen dat één van de instrumenten waarmee in de Vlaamse Executieve iets aan tewerkstelling kan worden gedaan, de tewerkstellingsprogramma's zijn. Voorts heb ik altijd gemeend dat u, Minister Geens, daarin een vrij agressieve rol wou spelen en erop stond dat bepaalde bedrijven en diensten naar Vlaanderen werden gebracht. Dit strookte trouwens met de geest van de wetten van 1980/81. Wij vinden daarvan nu in het Regeerakkoord niets terug. Dit betekent dat de tewerkstelling uiteraard een heel magere bedoening zal worden. De werkgelegenheid wordt met één enkele bladzijde afgedaan. Men gaat dan nog voorbij aan de echte problemen inzake werkloosheid in Vlaanderen. Men kan beweren dat wij er beter voorstaan dan Wallonië, maar is dit essentieel in heel deze zaak? Moeten wij nu eeuwig die vergelijking maken? Het is gewoon zo dat wij een ander soort van werkloosheid hebben. De langdurige werkloosheid, vooral bij vrouwen en ongeschoolden, is bij ons een veel groter probleem. Over dit prangende probleem vinden wij slechts één zin, namelijk dat binnen de zes maanden bij VESOC een programma zal worden ingediend.

Over de problematiek van de deeltijdse arbeid, die in Vlaanderen veel scherper is gesteld dan in Wallonië, vinden wij evenmin een woord terug. Dat is ook zo voor de structurele werkloosheid. Zelfs over de operationalisering van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling — waarvan ik dacht dat men het als een normaal element zou beschouwd hebben — wordt geen woord gesproken. Dit is nochtans een onmisbaar instrument om morgen in Vlaanderen een efficiënt wergelegheidsbeleid te voeren. U hebt zelf hard gewerkt — en u werkt wellicht nog — aan het decreet ter zake en aan de uitvoeringsbesluiten ervan. Het komt er dus op aan de toekomstige nationale Regering — ongeacht haar samenstelling — erop te wijzen dat de regionalisering van de RVA bij hoogdringendheid moet worden gerealiseerd.

Mijnheer de Voorzitter, inzake eco-

De Batselier

nomisch, tewerkstellings- en wetenschapsbeleid hadden wij wellicht andere accenten gelegd. Een economisch beleid zou men ruimer kunnen opvatten dan hetgeen vervat is in de wet van 8 augustus 1980 inzake industrieel beleid. Vanuit uw bevoegdheden zou u daar, bij voorbeeld ook de dienstensector kunnen aan toevoegen. Dit hebt u voor een stuk in uw Regeerakkoord vermeld. De vraag is of wij, wat de tewerkstelling betreft, niet méér moeten verwachten vanuit die invalshoek dan vanuit een strikt industriële benadering. Ik had toch gehoopt op dat vlak een zekere verschuiving te kunnen vaststellen. Fundamentele doelstelling lijkt mij te zijn dat zodoende in de structuur van de economie niet alleen aan tewerkstelling, maar ook aan ecologisch evenwicht en evenwichtige supra-regionale spreiding voorrang kan worden gegeven.

Wij betreuren dit gebrek aan integratie van industrieel en leefmilieubeleid. Van wat u als reconversiebeleid beschrijft, hebben wij tot nog toe maar weinig gezien. U hebt nochtans heel wat lessen te leren uit wat zich vandaag in Limburg voordoet. Hebben wij binnen onze zo precaire middelen moeten zoeken om zaken zoals de groots opgezette show van de heer Ghijssels rond pret- en themaparken en fusies van voetbalploegen prioritair te stellen? Inzake reconversie staan arbeidsplaatsen toch veel meer centraal. Ik herhaal dat wij moeten opletten voor wat in Limburg aan het gebeuren is. Wij pleiten voor een geïntegreerd beleid en een gecoördineerde aanpak op dat vlak. Bij een maatschappelijke consensus speelt het overleg dus een belangrijke rol.

Wat de Commissie Preventief Bedrijfsbeleid betreft, waarvan u einde 1989 een evaluatie zal maken, wensen wij u te herinneren aan een aantal amendementen die wij destijds bij dit decreet hebben ingediend en waardoor de werking van deze Commissie veel zinvoller zou worden dan nu het geval is. Wij zijn het eens met — en u ziet dat er wel een punt is waarmee wij kunnen instemmen — de evalua-

tie van de structuur, de werking en de financiering van de GOM's. Wij zijn het er mee eens dat nieuwe elementen voor de toekomst moeten worden opgebouwd.

Wij dringen erop aan dat uit het document niet verder het energiebeleid wordt geweerd. Het is een opmerking die wij hier moeten maken als ik zie wat Wallonië in zijn gewestelijk energiebeleid heeft bereikt. Mits zich toch te houden aan de wet van 8 augustus 1980, en wat hier gebeurt. Wat wij doen, is erg schamel. Ik pleit nogmaals dat u uw doelstellingen inzake de isolatienormen en het wetenschappelijk onderzoek naar alternatieve energiebronnen hard zou maken binnen uw bevoegdheden. U weet trouwens dat u inzake Doel V belangrijke bevoegdheden hebt, al was het maar langs de bouwvergunningen om, die u moet geven.

Ik kom nu tot de problemen rond het Leefmilieu. Als wij de tekst van het akkoord — een aantal vermeldingen waar wij het mee eens zijn, niet te na gesproken, zoals een geïntegreerde aanpak, een interne samenhang, preventief optreden, de vervuiler betaalt en dergelijke meer — toetsen aan de praktijk van de jongste zes jaar, mijnheer de Voorzitter, dan rijzen er toch grote vraagtekens omtrent uw intenties.

In het Regeerakkoord komt opnieuw een specifiek punt naar voren, met name de verhandelbare emissierechten. Dat begrip stond ook al in het Regeerakkoord Geens II. De vragen die daaromtrent rijzen, zijn nog altijd niet beantwoord. Mijnheer de Minister, wat bedoelt u nu eigenlijk met dat gevaarlijk idee? Ik veronderstel dat ervan wordt uitgegaan dat de bedrijven het recht hebben om het milieu in zekere mate te vervuilen. Als zij hun quota niet volledig hebben opgebruikt, mogen zij een gedeelte van hun vervuilingsactiviteiten uitbesteden. Sta mij toe te zeggen dat ik de ernst van dergelijke ideeën erg twijfelachtig vind vooral als men, zoals in het begin van de tekst staat, een preventief beleid voor ogen houdt.

Verden vinden wij de passus „het toetsen aan de marktconformiteit” met betrekking tot het leefmilieu.

Heeft dat betrekking op de milieuheffingen? Wil men die kleine stap die werd gedaan, met betrekking tot de milieuhffingen op de afvalstoffen daarmee elimineren? Wat is de betekenis dan van de recyclage, het produceren van minder afval en het hergebruik wat luidens een decreet en een recent uitvoeringsbesluit toch moest worden gestimuleerd? Dat wordt allemaal op die helling geplaatst door „het toetsen aan de marktconformiteit”.

Bijzonder zwak blijkt ook het deel te zijn over de waterzuivering. Zelfs de industrie geeft toe dat wij aan het tempo dat nu wordt gevolgd, slechts in het jaar 2.025 ietwat zuiver water zullen hebben. Moeten wij op die zwakke wijze verder werken? Is hier ook niet enige agressiviteit ten aanzien van de nationale Regering vereist? Ware het niet zinvol geweest om te stellen dat door de nationale overheid, hoe zij ook samengesteld moge zijn, 2 miljard frank per jaar moet worden voorbehouden aan waterzuivering. Die sector heeft nauwe bindingen met de bouwsector en met een groot aantal ondernemingen. Door die eis zou de bouwsector indirect kunnen worden bevoordeeld. Op dat vlak ligt het leveren van een serieuze inspanning toch voor de hand.

Ik wil het hier nu niet hebben over het saneren van de lucht. Tegen de zure regen wordt er in Vlaanderen niets gedaan. Mijnheer de Minister, u hebt daar toch een aantal mogelijkheden binnen uw bereik. Daarvan is in het Regeerakkoord niets terug te vinden. In het punt Ruimtelijke Ordening komt het woord milieueffect-rapportering niet eens voor. Het wordt louter omschreven. Het begrip inspraak is ook totaal uit de weg gegaan. Wij opteren voor een milieubeleid dat richtinggevend is voor het gehele beleid, in het bijzonder het economisch beleid en het gezondheidsbeleid. Daar rijst wel het probleem van de heffingen op de afvalstoffen, de lucht- en waterverontreiniging en de bodemvervuiling. Die problemen gaat men hier vandaag uit de weg.

Er moet veel meer aandacht worden

De Batselier

geschonken aan de afvalverwerking voornamelijk van de giftige stoffen. Men had daar nauwer bij de actualiteit moeten aansluiten omdat er de jongste maanden in Vlaanderen toch ernstige zaken zijn gebeurd.

Mijnheer de Voorzitter, ik vind het Regeerakkoord een inspiratieloos en futloos document dat erg statisch overkomt. Het bevat geen enkele expansieve bevoegdheden. Dit kan worden gezegd zowel van de tewerkstellingsprogramma's als van de gezondheidszorg, de lokale en regionale besturen, het milieu, het energiebeleid, de internationale betrekkingen, het onderwijs en de financiën. Dit zijn allemaal elementen waarvan men kan zeggen dat men, mits een uitgebreide interpretatie van de wetten van 1980, een ander regeerakkoord had kunnen schrijven. Het is betreurenswaardig dat, niettegenstaande wij hier in de Vlaamse Raad gezamenlijk ettelijke keren voor deze ruime interpretatie van de wetten van 1980 hebben gepleit, dit Regeerakkoord daarvan een flauw en futloos afkooksel is.

Mijn tweede verwijt houdt in dat er een gebrek is aan dynamisme, creativiteit en vernieuwing. Wanneer ik een vergelijking maak met de opbouwperiode, tijdens de jaren 1979 en 1980 en uw periode van 1982 tot 1985 — of men het daarmee al dan niet eens was doet niets ter zake — dan stel ik vast dat die opbouwperiode toch blijk gaf van dynamisme en vernieuwing. Thans stel ik vast dat in uw Regeerakkoord dikwijls wordt vermeld: „voortzetten van . . .” maar nooit „evalueren van . . .”. Zoëven heb ik er ook reeds op gewezen dat Flanders Technology International nog altijd uw steunpilaar blijft zonder ook maar enige kritische evaluatie. Ter zake zou ik nog enkele beschouwingen kunnen maken in verband met 1992. Evenwel, na datgene wat mevrouw Vogels daarover zoëven heeft gezegd, durf ik daar niet dieper op ingaan. (Gelach)

Dat betekent dus dat wij ter zake twijfels hebben inzake de creativiteit. Bovendien vind ik in deze tekst geen enkele aanduiding terug dat er inte-

resse zou zijn voor wat in de Vlaamse economie gebeurt. Het gaat hier niet enkel om wat met de Generale Maatschappij gebeurt en welke de gevolgen daarvan voor Vlaanderen zullen zijn, maar wel om datgene wat wij de laatste jaren hebben gemerkt, namelijk, dat een aantal van onze vooruitstrevende ondernemingen — zeker volgens uw filosofie, mijnheer Geens — meer en meer onder de hoede komen van het Franse kapitaal. Dat gebeurt zelfs met projecten waarin wij, als Vlaams Gewest, honderden miljoenen frank hebben geïnvesteerd en waarvan wij vandaag zien dat hun technologie en hun know how door die Franse instellingen worden afgeroomd. U weet even goed als ik welke bedrijven ik daarmee bedoel.

Dat betekent dus dat die zo geroemde Vlaamse economie steeds meer onder Franse druk komt te staan. In dit document wordt daaraan weinig aandacht besteed, terwijl de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen daarin wel een rol zou kunnen spelen.

Mijn volgende conclusie is dat dit hoofdzakelijk een liberaal document is, waarvoor ik de liberale onderhandelaars feliciteer. Inderdaad, ik vind daarin ideeën terug van sommige personen van de GIMV en elementen vanuit de liberale hoek. Bovendien zijn er ook inzake leefmilieu ruimtelijke ordening, cultuur, huisvesting en media elementen die op een liberale inbreng wijzen. Enkel bij de hoofdstukken gezondheidszorg worden andere accenten gelegd. Ik zeg dit niet om mijn stadsgenoot plezier te doen, maar in deze laatste punten vind ik duidelijk christelijke accenten terug.

Dit is geen goed overwogen, noch geïntegreerd beleidsdocument. Trouwens, het leefmilieubeleid vinden wij enkel terug bij „leefmilieu”; het beleid inzake economie wordt enkel vermeld bij „economie”; hetzelfde geldt voor huisvesting. Er is evenwel geen relatie tussen huisvesting, economie, leefmilieu en ruimtelijke ordening. Bij gezondheid en welzijn is er geen verwijzing naar economie noch naar milieu. Er is geen geïnte-

greerd beleid tussen onderwijs en cultuur. Er is geen coördinatie of geen integratie van het beleid tussen cultuur, welzijn, tewerkstelling of economie. Dat bewijst mijnheer de Voorzitter van de Executieve, dat de snelheid waarmee u dit akkoord hebt willen realiseren niet heeft bijgedragen tot een document dat volwaardig wordt gedragen. Men staat hier niet voor een programma van een equipe maar voor een programma van 9 individuen afzonderlijk.

Mijnheer de Voorzitter, u droomt nog altijd van Flanders Technology dat u, om zeker te zijn van zijn voortbestaan, kadert in een VZW. Dit initiatief blijkt na de Sint-catharina-akkoorden stil te staan en geen tweede adem te vinden, ik durf zelf zeggen geen tweede uitdaging meer aan te durven. We hebben hier te maken met een Minister van Economie die blijkbaar nog nooit heeft gehoord van een samenspel tussen ecologie en economie. Iets wat men op het niveau Vlaanderen veel beter kan realiseren dan op een hoger niveau. Er is een Minister van Cultuur, die wel een dynamische en creatieve aanpak heeft, die in feite een andere koers volgt dan degene die voortspruit uit de andere nota's. De Minister van Gezondheid en Welzijnszorg vertegenwoordigt meer een christelijke zuil van de Vlaamse Executieve. Een vrouw blijft in de Executieve dan weer spoorloos. Zo kunnen we nog vele opmerkingen maken.

Als laatste punt wil ik zeggen dat het hier om een onvolledig document gaat. In de haast waarmee men gehandeld heeft is men de vrouwenproblematiek vergeten, is men de jeugdproblematiek vergeten en is men voorbij gegaan aan tewerkstelling, energie, sport en toerisme.

Mijnheer de Voorzitter, voor ons socialisten zijn dit vele redenen om neen te zeggen tegen uw Regeerakkoord. (*Applaus bij de SP en bij de VU*)

De Voorzitter : De heer Cardoen heeft het woord.

De heer G. Cardoen : Mijnheer de Voorzitter, ik wil bij dit Regeerakkoord naar voren brengen die mij

Cardoen

werden ingegeven vanuit het lokale beleid. Er leven bij onze lokale besturen nogal wat frustraties rond het beleid gericht naar de inwoners. Ook bij onze bevolking in het algemeen zijn ze waar te nemen.

Ik pleit samen met mijn partij, binnen Vlaanderen, voor een burgergericht beleid door middel van een decentralisatie van de bevoegdheden naar de lokale besturen.

De individuele burger vervreemt steeds meer van de overheid en de overheidsinstellingen. In regeerprogramma's wordt dit probleem onderkend, maar tot heden is er nog relatief weinig gebeurd.

De burger wordt geconfronteerd met ingewikkelde en lange administratieve procedures en een logge administratie. Hij weet vaak niet tot welke diensten hij zich moet wenden.

Dit probleem komt bijvoorbeeld zeer sterk naar voren bij de aflevering van bouwvergunningen. Hoewel het dossier bij het gemeentebestuur wordt ingediend, is deze slechts in beperkte

mate verantwoordelijk voor de aflevering van de vergunning. De vergunningsaanvrager staat hier onbegrijpend tegenover. Ik zou ook op andere vlakken analoge voorbeelden kunnen aanhalen maar dat zou ons bij de bespreking van dit Regeerakkoord te ver leiden. Het is verheugend dat het Regeerprogramma hierop sterk de nadruk legt. „De zorg voor een gebruiksvriendelijke en opendienstverlening” is een noodzaak. Het is een plicht van de overheid ten aanzien van de burger en een recht van de burger-belastingbetaler.

Wij moeten vermijden dat in Vlaanderen een „Vlaams Centralisme” wordt tot stand gebracht: de dienstverlening moet zo dicht mogelijk bij de burger worden verstrekt.

De in het Regeerakkoord vermelde vereenvoudiging van de bestaande administratieve procedures en de doorzichtigheid van de te vervullen administratieve formaliteiten mogen zich niet beperken tot een interne reorganisatie van de Vlaamse administratie of tot deconcentratie van diensten naar „provinciale huizen”.

Terloops wil ik de nadruk leggen op het feit — het spijt mij dat de Voorzitter van de Executieve tijdelijk afwezig is — dat wij, als Vlaamse Raad, Brussel als hoofdstad van Vlaanderen hebben erkend. Ik wens meteen ook te verwijzen naar een mogelijke aanduiding van Brussel als stad die open staat voor de opvang van onze Vlaams-Brabantse administratie. Ik meen dat de tekenen van de jongste jaren ons eerder in iets anders doen geloven.

Wij pleiten ervoor — meer bepaald vanuit Halle-Vilvoorde — dat Brussel onze Vlaams-Brabantse administratie opvangt. Brussel is voor het overgrote deel van de Brabantse bevolking het gemakkelijkst bereikbaar.

Om de dienstverlening zo dicht mogelijk bij de burger te brengen zouden meer beslissingsbevoegdheden naar de gemeenten toe moeten gedecentraliseerd worden, dit is het niveau dat het dichtst bij de burger staat, waar de burger „zijn weg nog weet”, waar hij de mensen nog kent.

De voorstellen op het vlak van het bestuurlijk beleid houden mijns inziens hiermee onvoldoende rekening.

De financiële middelen van de Gewesten en Gemeenschappen zijn beperkt, hun bevoegdheden niet erg ruim, de aspiraties en de beleidsvoornemens zijn hoog gestemd, de vrees voor centralistische maatregelen zijn daarom niet ongegrond. Vandaar mijn bijzondere waardering voor het inschrijven in het Regeerakkoord van het principe dat alle voorstellen en ontwerpen van decreet die financiële gevolgen kunnen hebben voor de lokale besturen op hun effect hiervan zullen onderzocht worden. Het komt mij niet onbillijk voor dat hieraan de besluiten van de Vlaamse Executieve worden toegevoegd, want ook deze hebben vaak niet onbelangrijke financiële gevolgen voor onze gemeenten.

In het Regeerakkoord is hier en daar sprake van decentralisatie. Wat betreft het cultuurbeleid is deze gedachte zeer algemeen geformuleerd en het gevaar is niet denkbeeldig dat het gekende principe van de lastenafwenteling wordt gehanteerd.

Op het vlak van de ruimtelijke ordening zullen de bevoegdheden van de lokale besturen worden uitgebreid wat het vergunningstelsel betreft. Deze vorm van decentralisatie gaat naar mijn gevoel niet ver genoeg, de lokale besturen moeten meer inspraak krijgen in het geheel van de ruimtelijke ordening in hun beleid (regio) en dit moet samen verlopen met de sector leefmilieu. Dit wil zeggen dat indien de Vlaamse Executieve een dynamisch beleidsplan — dit zou nu reeds de basis van de gewestplannen moeten zijn — opstelt, de lokale besturen hierbij intensief moeten betrokken worden er niet dat zij enkel maar van dit Vlaamse Beleidsplan afgeleide beleidsplannen kunnen opstellen. Een degelijk beleidsplan vertrekt van de basis en niet omgekeerd.

Opmerkelijk is dat de lokale besturen niet vermeld worden bij het werkgelegenheidsbeleid hoewel zij hiertoe zowel indirect als direct een belangrijke bijdrage kunnen leveren.

De heer G. Cardoen (CVP) drong aan op een burgergericht beleid d.m.v. een decentralisatie van de bevoegdheden naar de lokale besturen toe

Cardoen

Wat specifiek de sector lokale en regionale besturen betreft wordt bijna uitsluitend aandacht besteed aan het subsidiebeleid.

De vrees bestaat dat het aanpassen van de toelagepercentages aan de huidige noodwendigheden en een evaluatie van de technische normen een nivellering van de toelagen naar beneden zullen inhouden.

Het is daarom van belang dat in hoofde van de lokale besturen meer rechtszekerheid tot stand komt nopens de te ontvangen toelage in een zo vroeg mogelijk stadium zodat overbodige uitgaven voor het opstellen van ontwerpen kunnen vermeden worden. De fase voorafgaand aan het ontwerp moet dus geharmoniseerd worden.

Het is niet voldoende de werking van het Investeringsfonds te toetsen, er moet getracht worden een voldoende ruim stijvingskrediet voor het Investeringsfonds in de begroting in te schrijven.

Vermits het merendeel van de financiering van de subsidiëring van de investeringen van de lokale besturen gebeurt via het prefinancieringsmechanisme en op korte/middellange termijn de afbouw hiervan zal worden doorgevoerd is dit weerom een element om voor de vermindering van de investeringstoelagen te vrezen omdat tijdens de overgangperiode zowel de lasten van de prefinanciering als de directe kapitaalstoelage op de begroting zullen wegen.

De Vlaamse Executieve wil publiek-private samenwerkingsverbanden voor de financiering van investeringsuitgaven doorvoeren. Het lijkt mij van belang dat deze financieringsvorm ook voor de gemeenten die dat wensen, toegankelijk moet gemaakt worden.

Het komt — tot slot — een beetje verwonderlijk over dat ten aanzien van de lokale besturen het aspect decentralisatie niet wordt opgenomen in het Regeerprogramma. Voor enkele sectoren wordt de decentralisatie terloops wel vermeld. Vlaanderen

zou op dit vlak evenwel voor wat haar beboegdheden betreft een voorbeeldfunctie kunnen vervullen ; het zou bovendien perfect kaderen in de centrale stelling van het Regeerprogramma namelijk een burgergericht beleid en een gebruiksvriendelijke dienstverlening. (*Applaus*)

De Voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer J. Laverge (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, heren Ministers, collega's, dat de gezonde economie de basis is voor vele initiatieven is voor ons allen geen twijfel meer. Een gezonde economie brengt werkgelegenheid, produceert inkomens, met andere woorden brengt welvaart waarop een welzijnspolitiek kan worden geankerd. Een gezond economisch klimaat biedt tevens de kans voor de ontwikkeling van het individu.

Het is dan ook noodzakelijk dat het Vlaamse Parlement en de Vlaamse Executieve alle middelen ter beschikking stelt van de bevolking om deze doelstellingen te bereiken.

De Regeerverklaring heeft zeker een aanzet om dit objectief te bereiken.

Niettemin moet er gestreefd worden naar het bekomen van meer middelen om dynamische politiek te voeren. Het is een feit dat we zullen slagen voor zover we voldoende middelen en elementen beheersen om een bijsturingspolitiek te kunnen hanteren.

Het is dan ook één van de eerste opdrachten van het Vlaamse Parlement en de Regering om zo vlug mogelijk over de financiële middelen te beschikken en ze zelfstandig te beheersen.

Zonder deze fundamentele voorwaarden zal ons beleid wellicht een „lippenbeleid” blijven en zullen we de uitdaging van Europa 1992 onvoldoende hebben voorbereid.

Op basis van het huidig Regeerakkoord, heb ik enkele suggesties en vragen over het economisch beleid.

1. Wetenschapsbeleid en industrieel onderzoek

Het groeperen van beschikbare middelen is een verheugend element, voor zover dit samenbrengen niet gepaard gaat met een vermindering van verspreiding van deze middelen naar diverse sectoren en bedrijven.

Rekening houdend met de structuur van het Vlaamse Bedrijfsleven, namelijk KMO kan men zich de vraag stellen hoe industrieel onderzoek kan doordringen in deze bedrijven.

Op nationaal vlak stonden voor deze kleine ondernemingen collectieve centra welke instonden voor groeps-technologische ontwikkeling en technologische transferts.

Mijns inziens moet de Vlaamse Regering, in het licht van deze speciale problematiek, denken aan het uitbouwen of het opsplitsen van deze collectieve centra per sector en per gebied.

Voor de research- van de grotere bedrijven is het verder stimuleren van de relatie hoger onderwijs, onderzoekscentra en bedrijfsleven meer en meer noodzakelijk.

Alleen samenwerking op dit vlak kan het Vlaamse bedrijfsleven, ook het onderwijs en de onderzoekscentra, dienen.

Ook op dat gebied van verdere stimulering naar samenwerkingsverbanden blijft een goede relatie een prioritaire noodzakelijkheid.

2. Expansie- en rentetoelagen.

Deze hefbomen worden sedert jaren gehanteerd en het zou wellicht gewenst zijn een kritische analyse te maken over de aanwending en de bereikte doelstellingen.

Het derde-punt van het economisch beleid is de DIRV-politiek en Flanders Technology. Deze benadering heeft ongetwijfeld een positief effect gehad op de bevolking. Het is een bijzonder geslaagde propagandatechniek. Ik kan dan ook alleen maar onderstrepen dat wij alles in het werk moeten stellen om de Vlaamse bewustwording inzake technologie permanent te blijven bevorderen. Deze bewustwording moet echter stelen op een economische realiteit, want

Laverge

als Fabrimetal in zijn prognoses verlies aan tewerkstelling voorspelt in de sector van de elektronica, moet men zich vragen durven stellen.

Als zevende punt enkele woorden over de werkgelegenheid.

Economisch dynamisme heeft werkgelegenheid tot gevolg. Het bewijs is geleverd : de jongste twee jaar daalde de werkloosheid in Vlaanderen, vooral de jeugdwerkloosheid. Alles wijst erop dat wij in deze richting moeten voortgaan.

Twee fundamentele problemen dienen echter bijzondere aandacht te krijgen : de ongeschoolden en de integratie van de vrouw in het arbeidsproces.

Gebrek aan scholing is één van de voornaamste redenen van langdurige werkloosheid. Extra inspanningen voor herscholing en bijscholing zijn noodzakelijk om deze groep te leiden naar nieuwe mogelijkheden van tewerkstelling. Aan de basis ligt echter het onderwijs dat moet worden aangepast om te voorkomen dat ongeschoolden op de arbeidsmarkt worden gegooid. Op dit vlak dient er trouwens een consensus te ontstaan over een ruimere samenwerking tussen de sociale partners. De herscholing mag niet beperkt blijven tot vorming en onderwijs maar moet worden gevolgd door een verbetering en vereenvoudiging van de integratie in het arbeidsproces. Het bedrijfsleven zou ruimere faciliteiten moeten worden geboden om dergelijke mensen op te nemen in het arbeidsproces.

De vrouwenwerkloosheid is voor een groot deel een gevolg van het feit dat ieder afgestudeerd meisje zich als werkzoekende aanmeldt, wat een nieuw element vormt in de sociale problematiek van de jongste jaren. De vraag rijst dan ook of men de functie van de vrouw als „welzijns-verzorgster” wat voor mij een beter woord is dan „huisvrouw”, niet anders dient te beschouwen. Het statuut van de vrouw die haar verzorgingsfunctie in het gezin op zich neemt, dient te worden herzien. Daar ligt een heel nieuw terrein voor

een andere maatschappelijke benadering waardoor de vrouwenwerkloosheid een andere dimensie zou krijgen en een andere aanpak vergen.

Het lijkt geen twijfel dat het creëren van werkgelegenheid een belangrijke opdracht is voor de hele Vlaamse bevolking en vooral voor de Vlaamse ondernemers. Het oriënteren van de bedrijven naar continuïteit en modernisering is dan ook een opdracht. Ik pleit daarom voor grotere soepelheid en begrip bij de sociale partners. De werkgelegenheid is niet het enige facet dat belangrijk is in de economische benadering. Continuïteit is dit evenzeer, zowel ten bate als ten koste van de werkgelegenheid. Men moet dit durven te beseffen en te aanvaarden.

Dat men in het werkgelegenheidsbeleid accenten legt naar de ontwikkelingszones toe, maakt deel uit van de Vlaamse solidariteit die aan de basis ligt van een gezond beleid. Het stimuleren en opvolgen van dynamische zones is echter even belangrijk om te voorkomen dat deze in de toekomst zouden terugvallen naar ontwikkelingsgebieden.

In het geheel van de problematiek van de werkgelegenheid wil ik niet nalaten te wijzen op de belangrijke **rol** die het toerisme kan vervullen. Het verwondert mij dan ook dat dit in de beleidsnota niet is opgenomen als een economisch element. Het toerisme is immers reeds en wordt meer en meer een belangrijke industrie die heel wat werkgelegenheid schept. Het toerisme dient dan ook deel uit te maken van het economisch beleid. Ik vraag dan ook meer aandacht voor deze sector. In het Europa van morgen kan Vlaanderen een belangrijke rol vervullen in de toeristische infrastructuur. Met dit doel voor ogen zou het Vlaamse Commissariaat-Generaal voor Toerisme moeten worden doorgelicht en aangepast aan zijn reële opdracht van promotie en ontwikkeling van ons toeristisch patrimonium.

Vlaanderen beschikt ongetwijfeld over heel wat troeven die wij moeten ondersteunen met een offensieve politiek. Op dit vlak moeten wij als Vla-

mingen allen dezelfde richting uitgaan. Vlaanderen heeft beoefte aan politieke leiders wier eerst opdracht het is het Vlaamse volk te dienen. Mijn interventie moet dan ook beschouwd worden als een positieve en corrigerende kritiek.

Alleen op basis daarvan kan men vooruit, en zal men het Vlaamse Volk dienen.

Verheugend is het dat men in de jongste weken een naar buiten treden ziet van Vlaamse financieel-economische krachten.

De heer H. Schiltz : Soms niet alleen naar buiten, maar naar het buitenland.

De heer J. Laverge : Dat er middelen en mensen in ons Vlaanderen momenteel aanwezig zijn, kan ons alleen verheugen. Dat we deze middelen en mensen optimaal gaan benutten, is onze opdracht. Economisch en financiële samenwerking in ons bedrijfsleven en onder de financiële economische krachten van Vlaanderen moet worden gestimuleerd.

Wellicht is het tijd uit te kijken naar andere methoden en technieken die meer gericht zijn op de specifieke noden van bedrijven en sectoren. Mijns inziens is het KMO-omhulsel onvolgende gespecificeerd.

In feite zou men de onderneming moeten opsplitsen in vier rubrieken, welke elk een specifieke problematiek en benadering vereisen.

Deze rubrieken zouden volgens mij als volgt moeten opgesplitst worden : startende onderneming, middelgrote ondernemingen en grote ondernemingen.

Op basis van deze opsplitsing zou men een meer punctuele strategie kunnen ontwikkelen en zou men de mutatie van startende naar kleine, naar middelgrote of naar grote ondernemingen beter kunnen stimuleren.

3. Exportbeleid.

Dat Vlaanderen zich grotendeels in een grote versnelling op economisch vlak bevindt, is vooral te danken aan

Laverge

de grotere exportdynamiek van onze bedrijfsleiders.

Deze exportpolitiek zou een andere dimensie krijgen en tevens een andere aanpak vragen bij het Europa van 1992. Het is dan ook één van de belangrijkste taken van het Vlaamse Parlement en de Vlaamse Executieve om de middelen ter ondersteuning van de exportpolitiek te beheersen.

In de huidige evolutie denk ik dat er uiteindelijk werk dient te worden gemaakt om de Belgische Dienst van de Buitenlandse Handel aan te passen aan de Gewesten. De Vlaamse Executieve moet volgens een verdeelsleutel personeel beschikbaar krijgen om een eigen exportpolitiek te volgen.

Het is dan ook de taak van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve om onderhandelingen te voeren omtrent de toekomst van de centrale dienst van de Belgische buitenlandse handel.

4. Intercommunales, GOM's en GIMV's.

In de beleidsnota worden deze drie instrumenten even aangehaald.

Dat de intercommunales voor streekontwikkeling een belangrijke rol hebben gespeeld in het economisch beleid vormt geen twijfel.

Dat bepaalde wildgroei en een te optimistische benadering hebben geleid tot financiële problemen is ook een feit. Het toezicht en oriëntatie op de intercommunales zijn en blijven een noodzakelijkheid maar in het kader van deze restrictie kunnen ze een blijvende rol spelen in de streekontwikkelingspolitiek en zelfs in de industriële ruimtelijke ordening. Verrassend is wel dat men in de beleidsnota de GOM's een nieuw leven wil geven. Is het de bedoeling om een grote decentralisatie van de gewestelijke ontwikkeling te realiseren? Welke rol en taak wil u precies aan deze GOM's toewijzen?

Het mag niet leiden tot het instandhouden van bepaalde instanties waardoor alleen de beslissingskracht

wordt ontzenuwd. Daarom is het meer dan ooit nodig dat over GOM's en GIMV's een duidelijk standpunt wordt ingenomen.

Indien men de GOM's een nieuw leven wil geven, zal dit onmiddellijk een onverbiddeffect hebben op de GIMV's. Ook voor deze instellingen is het nodig dat men de juiste opdracht en oriëntatie zou bepalen.

Alleen duidelijkheid in deze instellingen en instrumenten zal leiden tot betere efficiëntie.

In deze optiek dienen de beleidsstructuren van deze instellingen te worden aangepast zodat het Vlaamse Parlement een grotere inspraak en begeleiding kan bieden.

5. Preventief bedrijfsbeleid.

Dat preventief bedrijfsbeleid een belangrijk element kan betekenen om te vermijden dat het economisch patrimonium onnodig wordt vernietigd, zal niemand betwijfelen.

De organisatie daarvan is niet eenvoudig. Men kan ze uitbouwen, niet als een politieapparaat maar wel als hulpapparaat maar dan moet men ook middelen en mensen beschikbaar houden.

Alleen detectie volstaat niet, maar ook curatieve begeleiding is een logisch gevolg van de „knipperlichten-techniek”.

Daarover staat in de beleidsnota dat men alleen een evaluatienota zal maken, maar iets evalueren dat nog niet in werking is, lijkt mij weinig efficiënt te zijn.

Op dat vlak ontstaat in Vlaanderen een ontwakingsproces. „De schone slaapster” dient wakker te worden. Als Vlaanderen leeft en de vorming werkt, zou men er met een uitroepinsteken kunnen bijvoegen: Vlaanderen ontwaakt!

Mijns inziens staan wij voor een belangrijke periode. Met enig optimisme durf ik zeggen dat wij aan de vooravond staan van een nieuwe Vlaamse renaissanceperiode in het land van morgen. Het zal aan ons zijn of we deze uitdaging zullen waar-

maken. Daarop zal het Vlaamse volk ons oordelen of veroordelen. (*Applaus bij de PVV*)

De Voorzitter : De heer Schiltz heeft het woord.

De heer H. Schiltz (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Vlaamse Regering, dames en heren collega's, ik had mij voorgenomen, naar aanleiding van deze bespreking, enkele politieke beschouwingen te ontwikkelen. De beleidsaspecten van het Regeerakkoord en van de Regeringsverklaring zullen door andere collega's worden behandeld en overigens zullen wij waarschijnlijk vrij vlug de bespreking van de begroting hebben die ons zal toelaten meer in detail over de verschillende beleidsproblemen en -opties uit te weiden.

Een eerste beschouwing die ik zou willen ontwikkelen, heeft vanzelfsprekend betrekking op het tot stand komen van onze derde Vlaamse Regering. Ze dankt haar bestaan, wellicht meer dan men vermoedt, aan een nogal verrassende uitspraak van de Voorzitter van deze Regering de avond zelf van de verkiezingen. Een uitspraak die, eerlijk gezegd, hoe dan ook, toch wel een beetje bevreemdend overkwam in deze zin dat het was alsof de verkiezingen eigenlijk een „fait divers” waren geweest, waar men zo rap mogelijk moest over heen gaan om voort te gaan met datgene waarmee men bezig was. In een democratisch bestel is dit een wat eigenaardig procédé vermits wij toch dachten dat in een dergelijk bestel precies de verkiezingen als één van de meest belangrijke ogenblikken moeten worden beschouwd, het enige moment waarin de burger werkelijk rechtstreeks inspraak heeft en kan zeggen wat hij ervan denkt. Natuurlijk was het wel zo dat de huidige meerderheid in zetels, met de uitslag van deze verkiezingen, kon stellen: wij hebben de meerderheid behouden. Maar dat is dan toch een erg magere benadering van het fenomeen dat zich op 13 december heeft afgespeeld. Als op het niveau van deze Raad de uittrekkende meerderheid een comfortabele meerderheid behoudt — zij het ietwat verkleind —

dan is het natuurlijk ook zo dat de kiezer niet voor deze Raad heeft gekozen. Zijn hoofd was elders : bij de centrale Regering en het centrale Parlement. Dat is één zaak.

Ten tweede kon men hoe dan ook niet zeggen dat de situatie in dit land niet gevoelig was gewijzigd. In de Belgische politiek deden zich vrij markante feiten voor, op het Belgisch niveau waren de kaarten dichtig dooreen geschud en dus was ook voor Vlaanderen de situatie veranderd. Men kon zich dus niet vergenoegen bij het evalueren van wat er nu zowel op Belgisch niveau als op Vlaams niveau moest gebeuren met te zeggen we gaan ermee door, vermits we in de Vlaamse Raad nog een meerderheid hebben. Er was ook het feit dat bij onze partners aan de overzijde van de taalgrens zich een zeer duidelijke kristallisatie voordeed, meer nog een frontvorming rond de affirmatie van de eigen identiteit — en dit kan ons desgevallend slechts verheugen. Maar niet alleen een frontvorming rond de affirmatie van de eigen identiteit, maar ook een frontvorming rond een confrontatie in confrontatie met ons. Dat was de betekenis van wat zich op 13 december heeft afgespeeld. De Franstaligen hebben van deze verkiezingen gebruik gemaakt om ons duidelijk te zeggen dat zij de confrontatie wensen en dat zij ze wensen uit te praten. Dat is hun recht. Of dit de beste methode is, daar kan iedereen zijn mening over hebben. Wie vóór de verkiezingen in Wallonië is geweest — en ik heb een paar keer de gelegenheid gehad om er de discussie aan te gaan — wie de Franstalige kranten heeft gelezen, wie de teneur ervan had gevolgd, wie de uitspraken van de voornaamste verantwoordelijke politici had gehoord, kon uit de uitslag van 13 december geen andere conclusie trekken, wat ook de uitslag in Vlaanderen was. Vlaanderen bevindt zich in een totaal nieuwe situatie. Voor de allereerste keer stelt een grote meerderheid van de Franstalige bevolking zich op „tegenover” ons, ik zeg niet tegen ons, om ons zeer duidelijk te zeggen dat er een confrontatie moet komen en dat ze moet

worden uitgesproken. Wie voor de Vlaamse politiek verantwoordelijk is, had niet het recht te doen alsof dit feit onbelangrijk was voor de vorming van de Vlaamse Regering en voor de taak die deze Raad en deze Regering in de komende legislatuur op zich moet nemen. En toch, mijnheer de Voorzitter, hebt u met uw verklaring op de avond van de verkiezingen daar geen rekening mee gehouden, alle andere eventualiteiten of mogelijkheden werden van de tafel geveegd. Er was geen overleg nodig in Vlaanderen, niet eens tijd nodig om een grondige analyse te maken van deze veranderde situatie waarin wij terecht waren gekomen, ook deels ingevolge de politiek van de CVP-PVV-regering in de vorige legislatuur. U was zo lekker bezig, het moest maar doorgaan. Mijnheer de Voorzitter, wij zijn de mening toegedaan dat deze weinig geïnspireerde, overhaaste reconductie geen Vlaams antwoord is op de situatie die door de verkiezingen van 13 december is gecreëerd, situatie die veel risico's inhoudt, want men heeft ons Happart op schoot gezet, men heeft ons in een moeilijke positie gemaandoeuvreed. We zitten er mee. Het omgekeerde was veel beter geweest, dan hadden we in een gunstiger onderhandelingspositie gestaan. Hoe dan ook deze situatie bevat veel risico's, maar bevat voor het eerst ook weer grote mogelijkheden. Inderdaad, indien de Franstaligen de confrontatie wensen en ze willen uitpraten, wil dit ook zeggen dat ons de kans wordt gegeven ook ditmaal onze wensen en onze visie met grote duidelijkheid op het hoogste beslissingsniveau naar voren te brengen.

Vanwege de CVP, maar vooral vanwege de PVV — en het is begrijpelijk dat de PVV dit argument nog meer gebruikt ; het is trouwens de enige mogelijkheid voor hen om op dit ogenblik „erbij” te zijn — wordt gezegd de asymmetrie te hebben geëerbiedigd en dit is toch een eminent federalistisch beginsel. Dit is een juiste stelling. Wij zijn trouwens de enige partij die altijd deze stelling zijn bijgetreden. De overige partijen van deze Raad, op AGALEV na, hebben altijd nu het ene en dan het andere gezegd. Het toeval wil dat wij, wat

dit punt betreft, altijd hetzelfde hebben gezegd.

Mijnheer Waltiel in 1985 was het toch zeer duidelijk dat de Voorzitter de proportionaliteit van de tafel veegde en toen zegde : meerderheid is meerderheid, basta ! U was daarover toen erg enthousiast. Dat was toen de symmetrie ; nu is het de asymmetrie. Maar u kent mij voldoende om te weten dat ik van iedereen kan verdragen dat men als eens van gedacht verandert. Alleen wanneer dit te dikwijls gebeurt en te vlug, heb ik daarbij mijn bedenkingen.

Het principe van de asymmetrie staat hier niet ter sprake. De vraag die wij ons moeten stellen, is of het gebruik dat men daarvan op dit ogenblik maakt, goed is voor de Vlaamse strategie, goed is voor Vlaanderen. Naar mijn gevoel kan men zich afvragen of deze asymmetrie, waarvoor men nu heeft gekozen en het moment waarom men ze heeft gekozen, in de gegeven Vlaamse situatie wel de meest gunstige is, op een ogenblik dat wij nog niet echt in *een* federale staat leven. Wat dit punt betreft, is onze stelling ook altijd onveranderd gebleven. Van het ogenblik dat er rechtsstreekse verkiezingen worden uitgeschreven voor het Vlaamse Parlement, los van de datum van de verkiezingen voor het centrale Parlement, van het ogenblik dat deze Vlaamse Regering over een budgettaire ruimte beschikt die haar toelaat een eigen politiek te voeren die naam waardig, van dat ogenblik is het voor ons evident dat men in volle vrijheid, en zonder in de minste mate rekening te houden met wat er zich op het centrale vlak afspeelt, zijn partners moet kunnen kiezen en meerderheden moet kunnen vormen, die men wenst te vormen en die zich hier numeriek in deze Raad kunnen vertalen.

Het is ook altijd onze stelling geweest dat, zo lang dit niet het geval is en vooral zo lang het dubbel mandaat niet is afgeschaft en dit Parlement nog altijd een filiaal is van de centrale Regering en wij wat onze bevoegdheden en middelen betreft nog dermate zijn verstrengeld met de centrale Regering, tot zo lang er maar één goede oplossing is, met name de proportio-

Schiltz

nee! samengestelde Executieve. Precies in dergelijke Executieve kan de federalisering soepeler en gemakkelijker verlopen, welke ook de samenstelling van de centrale Regering weze, want dan heeft in de centrale Regering niemand enig voorwendsel om bevoegdheden centraal te houden, om dwars te gaan liggen, om restrictieve interpretaties toe te passen, om de federalisering te saboteren. Het is alleen wanneer de centrale instanties tegenover een proportionele Executieve staan, dat zij hoe dan ook in alle omstandigheden zullen zijn gedwongen op de druk van deze Executieve in te gaan en het federaliseringsproces te versnellen en te verdiepen.

Minister L. Walt Niel : Mijnheer Schiltz, uw proportionaliteit is ook een asymmetrische formule.

De heer H. Schiltz : Natuurlijk, daarom heb ik gezegd, mijnheer Walt Niel, „deze asymmetrie die u verkozen heeft”. Ik weet ook dat een proportionele Executieve asymmetrisch is ten opzichte van de centrale Regering. Daarom heb ik gezegd dat deze asymmetrie mij op dit ogenblik niet opportuun lijkt voor de Vlaamse zaak en zeg ik wat onze stelling altijd is geweest : een andere asymmetrie zou de juiste geweest zijn en dat is deze van de proportionaliteit.

Mijnheer Denys, u hebt daarnet opmerkingen gemaakt, waarbij u gezegd hebt dat dit hypocriet en een slecht systeem is. Ik beroep mij op bijzonder goede auteurs, met name de heren Gol, De Croo, Grootjans en anderen die in 1980 voor zover mijn geheugen mij niet in de steek laat, geëist hebben dat de proportionaliteit als start voor de Vlaamse Regering toen in de wet zou ingeschreven worden. De evolutie en de flexibiliteit bij de liberalen blijft niet alleen beperkt tot de economische materies, maar breidt zich ook uit tot de politieke. Immers, u is zeer flexibel in de appreciatie van een systeem dat u destijds zelfs op de sporen hebt gezet en hebt opgeëist.

Bovendien was die proportionaliteit in de periode 1981-1985 volgens de

resultaten toch niet zo slecht. Al degenen die daarbij betrokken waren hadden toch niet de indruk dat het een slechte Executieve was. De samenwerking tussen die Executieve en de Vlaamse Raad was evenmin slecht. Ik kan daar goed over oordelen, moeilijke samenwerkingen gaan ook en lastige huwelijken duren soms het langst, mijnheer Denys.

De heer A. Denys : U hebt in de periode 1981-1985 zelfs nog tegen de begroting gestemd.

De heer H. Schiltz : Ik heb nooit tegen de begroting gestemd.

De heer A. Denys : U hebt zich dan onthouden. Dat was toch een schijnheilige situatie.

De heer H. Schiltz : Ik vraag u enkel of u na het beoordelen van de resultaten durft te zeggen dat de eerste Executieve geen goed werk heeft geleverd en ten opzichte van de Vlaamse bevolking en de centrale Regering geen evenwichtige en kordate houding heeft aangenomen zonder zich ertoe te laten verleiden of zich te laten misbruiken een vechtmachine te worden. Dat kan u niet zeggen. Dat is een periode van heel behoorlijk functioneren van onze instellingen geweest, ruim zo goed als wat wij daarna hebben gekend.

Minister G. Geens : Mijnheer Schiltz, u is altijd kamerlid geweest en ik neem aan dat u deze ruimte altijd in uw achterhoofd heeft. Ik begrijp uw thesis voldoende. U moet mij echter eens uitleggen hoe u de confrontatie waarover u spreekt kan verkrijgen vanuit twee afzonderlijke Assemblées, met name de Vlaamse Raad en de Waalse Raad. De confrontatie moet altijd gebeuren in het nationale Parlement. Dat is toch evident.

De heer H. Schiltz : Wij moeten daarbij als groep, als instelling afwezig zijn. Wij kunnen ons in deze Raad daarover niet vooraf beraden.

Minister G. Geens : U was hier gisteren niet. Wij kennen de reden daarvan. U moet echter eens nagaan wat ik in mijn Regeerverklaring daarover heb gezegd.

De heer H. Schiltz : Ik kom daar onmiddellijk toe. Ik had het hier over de totstandkoming van deze Executieve, over de keuze die u nu voor deze asymmetrie hebt gemaakt. Mijn conclusie is ook, mijnheer de Voorzitter, dat u een paradoxale toestand hebt geschapen.

Theoretisch, volgens de federalistische literatuur, kan deze asymmetrie die u gekozen hebt een element van dynamiek zijn door de antithese die — vermoedelijk — tot stand zal komen tussen de centrale Regering en een anders samengestelde Executieve. U weet dat dit in de federalistische literatuur de dialectiek van het federalisme wordt genoemd, maar dan moet men natuurlijk wel over evenwaardige partners beschikken, wat wij nog niet zijn. Theoretisch echter zou dit een bron van dynamiek zijn, maar, — u kan de toestand op dit ogenblik toch voldoende evalueren dacht ik — die toestand met zijn potentialiteiten dreigt meteen een hinderpaal te worden voor de uitwerking van die dynamiek die u zou kunnen losmaken. Het is natuurlijk zo dat, indien wij naar een verdere beslissende fase gaan in de staatshervorming, de toestand die nu is geschapen hoe dan ook mede kan wegen op het doorzetten van een komende Grondwetsherziening en de verdere uitdieping van de wet van 1980, waarvan iedereen weet dat ze onontwikkbaar en onontkoombaar is. En dat men het sprookje van de voorrang voor het herstelbeleid best op het schap zet, want dat men de mensen daarmee zoet houdt. Het ene zal niet kunnen zonder het andere, al was het maar omdat, indien wij dit al zouden wensen of willen, er anderen zijn die ons daartoe de kans niet zullen laten. Er moeten knopen worden doorgemaakt, er moeten bakens worden verzet. Wil dit land nog regeerbaar blijven en willen wij welkdanige sociaal-economische politiek, of ze nu van centrum-links of van centrum-rechts is, kunnen voeren, dan zal dit moeten gebeuren. De vraag is dan of dit proces niet mede zal gehandicapt worden door de a priori? die u geschapen heeft door op de avond van de verkiezingen meteen een beslissing eigenlijk on-

omkoombaar te maken wat de vorming van deze Executieve betreft.

Een tweede beschouwing heeft te maken met documenten, niet met het feit van het bestaan van deze Executieve. Documenten die de vrucht zijn, ten dele althans, van een vrij langdurige bespreking. De vraag kan worden gesteld waarom het nog nodig was zo langdurige besprekingen te houden om tot een regeerakkoord te komen als men op de avond van de verkiezingen toch reeds abrupt besliste gewoon voort te doen. Voor mij is dat een raadsel, dat ik zelfs na een aandachtige lectuur van dit document niet heb kunnen oplossen.

Naast het Regeerakkoord is er ook de Regeringsverklaring. Mijnheer de Voorzitter, er is een merkelijk verschil tussen die twee documenten al was het maar wat de literaire kwaliteit betreft. De Regeringsverklaring komt er volgens mij aanzienlijk beter uit dan het Regeerakkoord maar er zijn ook enige verschillende accenten. Ik stel mij de vraag wat voor mij, als woordvoerder van mijn fractie, het belangrijkste document is : het akkoord of de verklaring. Als er dan verschillen bestaan — en dit is het geval, niet alleen in stijl maar ook in accenten — wat is dan het belangrijkste ? Ik constateer dat u lang heeft **genegocieerd**, dat enerzijds dit document — het akkoord — lang werd gewikt en gewogen en het resultaat is van voorbereidende nota's, van lange vergaderingen terwijl, anderzijds, de verklaring werd geschreven in een ietwat euforistische sfeer die er altijd heerst wanneer men met een regering start. Voor u is dat geen nieuwe ervaring meer, voor uw meeste collega's ook niet helemaal, maar voor sommigen wel. Er heerst dus een euforistische stemming al was het maar omdat degenen die daar ter plaatse rond de tafel zitten erg tevreden zijn dat ze erbij zijn. In zulke sfeer wordt dan natuurlijk vlotweg een regeerverklaring geschreven en goedgekeurd. Het heeft dan ook allemaal niet zoveel belang en hoe goed geschreven die tekst dan ook moge zijn, ik denk dat wij politiek verplicht zijn meer belang te hechten aan het

Regeerakkoord, dat dit de echte basis is waarop wij moeten oordelen. Bij onze beoordeling geven wij daaraan de prioriteit omdat wij menen dat dit in de toekomst zal uitmaken hoe de arbitrages binnen de Vlaamse Regering zullen geschieden.

Zoals reeds eerder werd gezegd ontbreekt het dit Regeerakkoord aan ieder duidelijk Vlaams, laat staan Vlaamsgezind, profiel. Ik kan niet nalaten even een vergelijking te maken met het Regeerakkoord van de Franse Gemeenschap, dat evenmin een Regeringsverklaring is, maar een akkoord, een dik bundel dat blijkbaar gediscussieerd en **genegocieerd** werd. Dat akkoord heeft duidelijk blijk van een globale francofone strategie en visie, in het verlengde overigens van wat ze ons voor de verkiezingen hebben aangekondigd.

— De heer M. Olivier, Eerste Ondervoorzitter, treedt als Voorzitter op.

De eerste bladzijde van dit akkoord begint met een analyse van de toestand zoals die nu is. Zij stellen vast dat het systeem van 1980 niet goed is en zij zeggen ook waarom en wat eraan moet veranderen. Hun Regeerakkoord begint dus met een analyse van de toestand, gaat verder met het onderstrepen van het belang en de noodzaak van een **internationaal** rechtelijke erkenning van de Franse Gemeenschap en eindigt met Brussel, Voeren en de randgemeenten, evenals de affirmatie van het recht van de Franstaligen om daar niet alleen individueel maar ook structureel aanwezig te zijn en wat hun Regering daarvoor gaat doen. Tussen de strategische analyse en de slotfase van een agressieve bevestiging over hun grenzen heen, maar naar ons toe, vindt men dan hun beleidsprogramma. Hierin staat bij hun oriëntaties in verband met onderwijs en vorming dat zij vijf prioriteiten hebben. De vijfde prioriteit luidt : „Développer la prise de conscience de l'appartenance à la francophonie et à l'Europe, l'ouverture multiculturelle et la **maîtrise** de la langue française.” Ik vind dit een heel waardige en een heel nuttige vermelding in hun akkoord. Zij hebben gelijk als zij zeggen dat de taak van hun onderwijsbe-

leid onder meer „die” moet zijn. Reden te meer om te betreuren dat in het hele Vlaamse Regeerakkoord wat onderwijs en vorming betreft, men tevergeefs zal zoeken naar een vermelding van dergelijke aard. „Développer la prise de conscience de l'appartenance à la francophonie et à l'Europe” dit is een nationalistische, maar ook een internationale geloofsbelijdenis. Het verheugt mij dat zij hun identiteit onmiddellijk kaderen in een groter geheel, zoals ook wij het zien. Dit biedt misschien voor de toekomst mogelijkheden tot dialoog. Als zij stellen dat het onderwijs onder meer die opdracht heeft, is dat betekenisvol op een ogenblik dat wij in alle talen daarover zwijgen, zowel wat het onderwijs betreft, als wat onze mediapolitiek betreft.

Mijnheer Denys, u hebt gezegd en uw partij had er al een communiqué over uitgegeven, dat uw partij daar allemaal niet aan meedoet, aan al die principieverklaringen en geloofsbelijdenissen. U noemt dat allemaal „bla-bla-bla”, u zal zich met de hardware bezighouden, de concrete dingen. Ik weet het wel, het gaat om honderd miljard, hier een paar miljoen subsidies, daar wat benoemingen, en dit en dat, wat uiteindelijk dan zal leiden tot de vorming van een solidaire gemeenschap die zich bewust is van haar identiteit, die haar plaats in Europa wenst in te nemen, die een multiculturele aanpak met haar burenen aankan, enzovoort, en die ervoor zal zorgen dat het Nederlands een waardige Europese taal is en blijft. Een taal die door de bewoners van ons land behoorlijk gekend, geschreven en gehanteerd zal worden. Sta mij toe te zeggen dat op u toepasselijk is dat er twee keuzen zijn voor Vlaanderen : een hardwerkend, nijverig, realistisch volk, maar dat zich bewust is van zijn identiteit ofwel een volk te zijn van „couponknippers” dat op het eerste teken zijn centen naar Suez draagt. (*Applaus bij de VU*) Dat is het verschil in opvatting over de Vlaamse Gemeenschap tussen u en ons.

Ik zou in die opvatting van „laten wij ons beperken tot de hardware en de realia” nog enigszins kunnen inkomen op twee voorwaarden. Ten eer-

ste indien het zo was dat wij, zoals de volkeren die ons omringen, ons daarover allemaal geen zorgen hoefden te maken omdat de opvoeding, de school, de media, het klimaat, een vanzelfsprekend, niet chauvinistisch en niet agressief, maar waardig nationaal besef bij onze burgers zou gebracht hebben. En ten tweede, indien wij voor het overige een regering hadden die een volwaardige regering van een volwaardige autonome deelstaten zou zijn met de budgettaire middelen om haar toe te laten een reële politiek te voeren, en een wetgevende en uitvoerende macht die de totaliteit van het grondgebied van Vlaanderen zou bestrijken. Dan zou ik ook kunnen zeggen dat wij geen „fanfaronnades” nodig hebben. Maar, u weet goed genoeg dat wij daar op het huidige ogenblik helaas niet aan toe zijn en dat deze identiteitsbevestiging, die door de Walen als een noodzaak wordt aan gevoeld, naar de toekomst en naar de „verinternationalisering” toe, voor ons evenzeer wordt gesteld.

In deze fase — daarin verschillen wij blijkbaar grondig van mening — moet de taak van de Vlaamse Regering, met haar beperkt budget, wellicht meer van sociaal pedagogische aard zijn en moet men niet denken dat men, zoals de centrale Regering, een zware budgettaire politiek kan voeren ter beïnvloeding van de samenleving. De mentale cohesie en de weerbaarheid van de Vlaamse Gemeenschap smeden tot een efficiënt instrument voor welzijn en welvaart en het beantwoorden van de internationale uitdaging — wij noemen dat niet het zogenaamd fetisj-jaar, het is een proces dat bezig is en nog lang zal doorwerken —. Woordvoerder zijn van de Vlaamse Gemeenschap tegenover de centrale Regering en de Franse Gemeenschap zijn veel meer prioritaire opgaven voor de Vlaamse Regering dan de krampachtige poging om zich als een kikker tot een os op te blazen en te denken dat men budgetten, kredieten en financiële middelen en speelruimte heeft en dat men bijgevolg eens wil zien wat die politiek allemaal kan.

Mijnheer de Minister van Cultuur, over de zorg voor de taal vind ik niets terug, alsof wij op dit ogenblik niet zouden geconfronteerd worden met grote problemen op dat vlak, alsof de kennis van het goede Nederlands, ondanks de „gouden veren”, de Frans Wildierprijs en dergelijke meer, niet schrikbarend achteruitgaat in onze Gemeenschap. Ook door het invoeren van de informatica dreigt het Nederlands totaal verbastert te worden, zodat wij nog slechts mensen zullen hebben die wel computer- of basic-taal beheersen, maar geen fatsoenlijke sollicitatiebrief in het Nederlands meer kunnen schrijven. Met het oog op die verinternationalisering zullen zich voor het Nederlands als taal eveneens problemen aandienen, met een telkens terugkerende aanval op het levensrecht van onze taal in internationale gremia, waarbij wij helaas weinig steun ondervinden van een deel van de Nederlandse publieke opinie van boven de staatsgrens. Welnu, over al deze problemen, die voor een Vlaamse Raad en een Vlaamse Regering toch essentieel zijn — vergeet niet dat het feit dat u nu een ministerstitel heeft zijn oorsprong vindt in de taalstrijd —, wordt geen enkele bekommernis, geen enkele visie geuit. Geen enkel programma wordt ter zake voorgesteld; met geen woord wordt gerept over de Taalunie of over de Stichting voor vertalingen en de problemen die daarmee samengaan.

Ook ontbreekt een visie inzake — als men dan toch over externe betrekkingen spreekt — onze relatie tot Nederland. Als wij dan toch zeggen dat wij de wereldscène willen betreden en ons internationaal willen oriënteren, is het eerste „buitenland” dat ons moet interesseren toch wel Nederland. Niet dat ik naar Nederland opkijkt alsof dat het Mekka is van waar alle goeds moet komen, maar taalkundig, cultureel en academisch strategisch is het nogal duidelijk dat wij alles te winnen hebben bij een nauwe, ernstige, structurele samenwerking met zoveel mogelijk Nederlandse instanties. Wat dat betreft staat er niets in het akkoord, integendeel. Onze externe betrekkingen zullen bij voorkeur georiënteerd worden naar de Franse Gemeenschap, alsof

dat voor ons werkelijk externe betrekkingen zijn. De Franse Gemeenschap is een partner met wie wij het binnen de Belgische grenzen moeten uitvechten. Onze identiteitsbevestiging naar het buitenland toe moet niet in de eerste plaats in Wallonië gebeuren maar wel in het buitenland. U hebt niet veel geluk, want u hebt in uw Regeringsverklaring al moeten toegeven dat u last hebt met de prioriteit en dat uw samenwerkingsakkoord op een laag pitje staat, gezien de inhoud van het Regeerakkoord van de Franse Gemeenschap. Dat bewijst hoe naïef en hoe ongeïnspireerd u dit akkoord hebt uitgewerkt vanuit het standpunt dat uw voornaamste taak is de sociaal-pedagogische begeleiding van de Vlaamse Gemeenschap in haar tocht naar autonomie en haar inschakeling in internationale verbanden. Als ik het akkoord en de verklaring vergelijk, dan zie ik dat u een inspanning hebt gedaan, mijnheer de Voorzitter, om op te vangen datgene wat u reeds vermoedde en wat u gehoord hebt — ik kan daar uit opmaken dat de tekst die onze partij gewijst had aan uw Regeerakkoord, door uw diensten aandachtig is gelezen —, want er wordt ingegaan op een aantal bedenkingen en verklaringen. Als dat niet zo is, dan is het misschien uw geweten, dat spontaan in werking is getreden zodat u getracht hebt in de Regeerverklaring een aantal van onze doelstellingen te benaderen of er in ieder geval aan tegemoet te komen.

Minister G. Geens : U hebt op uw beurt geen geluk, mijnheer Schiltz. Wij haalden de inspiratie niet vanuit de stukken van uw partij.

De heer H. Schiltz : Dat verheugt mij, maar u had beter uw inspiratie laten werken op het ogenblik dat u het akkoord maakte, omdat uw akkoord politiek een belangrijker document is, en dat u met een aantal literaire zinnen niet kan goedmaken wat in het akkoord ontbreekt. U zegt dan dat de culturele eigenheid zal worden verstevigd, maar had men dan geen tijd om tijdens de negociaties van uw Regeerakkoord daar wat concrete dingen over te zeggen en om misschien te zien welke begrotingsmiddelen daarvoor beschikbaar kunnen worden gesteld ?

Wat de internationale uitstraling betreft zegt u in uw Regeerverklaring dat de verdragsbevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap in het kader van de voorgenomen staatsvorming moet tot stand komen. Ik moet u eerlijk zeggen, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, dit is een gevoelige achteruitgang tegenover de stelling die u en ik 5 jaar geleden hebben ingenomen wanneer de eerste Vlaamse Regering haar standpunt inzake haar internationale rechtspersoonlijkheid heeft uitgewerkt en waar, — dat dacht ik toch — toen reeds de Vlaamse Regering het standpunt heeft ingenomen dat inderdaad wat de culturele materies betreft wij reeds verdragsbevoegdheid hebben en die dus niet meer in het kader van de voorgenomen staatsvorming moeten worden verworpen. Wij wensen echter wel dat die uitgebreid wordt naar andere terreinen. In die zin wekt de passus in het Regeerakkoord alleszins de indruk alsof men zich opnieuw aansluit bij het minimalistisch standpunt dat door de centrale Regering de jongste jaren gehuldigd werd, zelfs door leden van de Vlaamse Raad op het ogenblik dat zij in de ministerszetel zaten. Mevrouw Demeester heeft in haar departement een interpretatie van onze internationaalrechtelijke bevoegdheden gegeven, die lijnrecht indruist tegen het standpunt dat hier in de Raad was goedgekeurd en dat het standpunt was van de Vlaamse Executieve. Wij volgen u wat de maximale ontplooiing van onze krachten betreft. Alleen moeten wij stellen dat de Vlaamse kracht op dit ogenblik vrij groot is, maar dat het, helaas niet de kracht is van deze Regering en deze Raad. Het is de onbenoemde kracht van de Vlaamse Gemeenschap zoals zij op het terrein opereert en zoals zij zich de jongste weken in een bepaald deelsegment ook heeft gemanifesteerd. De ruimere bevoegdheden en middelen die wij daarvoor nodig hebben, veronderstellen een doorbraak in de staatsvorming en in de uitbouw van onze federale staat. Die doorbraak kan maar tot stand komen wanneer er opnieuw — ik weeg mijn woorden — een harde maar duidelijke en klare dialoog

komt van Gemeenschap tot Gemeenschap. Wij kunnen eenzijdig onze wil hoe dan ook niet opdringen. De anderen kunnen dat evenmin. Er zal moeten worden gedialoogd. Dat zal moeten gebeuren vanuit harde, ondubbelzinnige posities. De onze kent u, mijnheer de Minister. Het vijf-puntenprogramma dat ik in Luik aan de Walen ben gaan voorhouden, heeft ook bij hen school gemaakt en zij weten waar wij op staan. Vanuit die vijf punten moet de dialoog worden gevoerd. Dank zij deze dialoog en de doorbraak die wij daar moeten forceren, zullen de ruimere bevoegdheden en middelen voor onze Regering tot stand kunnen komen. Vanaf dat ogenblik zal de Vlaamse Regering mogen en kunnen zeggen, mijnheer Denys, dat zij de eigen kracht maximaal gaat ontplooiën, want dan zal het een kracht naar werkelijkheid zijn.

Wat vind ik nu wel in het Regeerakkoord? Het bevat een ruime inventaris van de machtsverkaveling tussen de CVP en de PW en tussen de diverse excellenties onderling. In dat opzicht is het een heel nuttig werkstuk. Men kan er aan zien hoe er gevochten is om de diverse kleine machtsdeeltjes die in ons systeem zitten naar links of naar rechts te schuiven. Ik weet nu niet of ik de PVV historisch links, maar actueel rechts moet classificeren. De CVP kan ik daarentegen altijd ergens tussenin schuiven. Het is niet zozeer in dit licht dat ik de machtsverdeling beoordeel. Sommigen, onder andere de heer De Batselier, hebben de verdeling van de bevoegdheden een opsomming van individuele hobby's genoemd. Een eerbiedwaardig en een u goedgezind financieel dagblad, mijnheer de Minister van Financiën, heeft het ook zo genoemd. Ik ga daar niet op in tenzij voor een enkel onderdeel, met betrekking tot de Begroting en Financiën. Ik lees dat „het principe van de enveloppe-begroting per ordonnancerende minister is aanvaard voor de uitgaven die niet als vaste uitgaven moeten worden beschouwd”. Ik stel daarbij als gewezen minister van Financiën en Begroting, toch enkele vragen. Wat blijft er in dat systeem over van de collegialiteit, wat een wezenlijk constitutioneel

principe is. dat in de besluitvorming van de Vlaamse Regering moet behouden blijven? Men kan wel beperkte delegaties toestaan, maar in feite moet de aanwending van de begroting geschieden op basis van collegiale beslissingen. Wat blijft er over in dat systeem van de specificiteit van de uitgaven?

Minister L. Walt Niel : Mijnheer Schiltz ik wens daarop onmiddellijk te antwoorden. Het is evident dat het volume aan middelen, dat beschikbaar blijft voor de beleidsruimte, enzovoort, collegiaal wordt bepaald en verdeeld, zodanig dat ieder van de ordonnancerende ministers, binnen dit besluit van de Executieve, een bepaald bedrag zal krijgen.

De heer H. Schiltz : Maar mag hij dan binnen deze enveloppe de uitgaven besteden en toewijzen zonder zijn collega's daarbij te betrekken?

Ik zou dat toch wel willen zien functioneren, want voor een specialist inzake financiën is dat niet zeer duidelijk.

Minister L. Walt Niel : Dat is nochtans zeer duidelijk, wij hebben dat reeds geprobeerd en vastgesteld dat het gaat.

De heer J. Van Elewyck : Betekent dat ook dat het bepalen van de specificiteit van de uitgaven niet meer aan de Raad wordt overgelaten?

De heer H. Schiltz : Dat zou het Rekenhof niet aanvaarden. Ik stel mij vooral de vraag hoe het in de Executieve tot stand komt? Dat interesseert mij meer dan de louter formele kant van de zaak, omdat dat politiek is. Een Executieve is al dan niet collegiaal in haar besluitvorming en in haar beslissingsmechanisme.

Van CVP-zijde zegt men dat het een liberaal programma is. Men kan onderzoeken of het inderdaad een liberaal programma is, zulks is niet onmogelijk. Ik zou mij ter zake toch niet te veel zorgen maken. Waarom dient men zich daarover niet te veel zorgen te maken? Om te beginnen zou ik u willen vragen wat u eigenlijk wilt? U beslist een coalitie met de liberalen te vormen, maar u zou wil-

len dat het een programma van de CVP is. Dat wordt toch moeilijk. Immers, wanneer men met twee een akkoord bereikt dan moet de ene de andere toch ook iets gunnen. Nuchter gezien wat krijgt die andere? Welnu, die krijgt veel literatuur en veel liberaal klinkende zinnen. Wanneer ik dan zie hoe het stukje macht, dat in de Vlaamse Regering zit, wordt verdeeld dan zou ik, indien ik kon kiezen, als CVP, die zinnen erbij nemen, want zij heeft toch het gros van de macht. Bijgevolg wat er dan uiteindelijk achteraf mee gebeurt daarover beslist zij toch in grote mate. Dat is de realiteit. Dit Regeerakkoord is misschien wel een liberaal document — ere wie ere toekomt voor degene die dat heeft mekaar gebracht — het is psychologisch en propagandistisch een kleine moeilijkheid voor de CVP, maar heren van de PVV de macht blijft „solide” in handen van de CVP. Dat is ook iets dat op zijn manier een soort Belgisch evenwicht is.

Wanneer ik dan de verdeling van de bevoegdheden tussen de excellenties zelf bekijk, dan zie ik dat het niet enkel een tactisch spel is geweest tussen de CVP en de PW, maar dat er ook en vooral binnen de CVP zelf eigenlijk nogal eigenaardige bevoegdheidsverdelingen zijn tot stand gekomen.

Mijnheer de Voorzitter van de Executieve, u heeft Externe Betrekkingen bijgekregen. Ik ben daar blij en gelukkig mee. Ik ben steeds van mening geweest dat zulks eigenlijk de taak was van de Voorzitter van de Vlaamse Regering. Om in deze fase Vlaanderen tegenover de wereld te vertegenwoordigen past het naar mijn mening dat de Voorzitter van de Vlaamse Regering zelf deze rol zou spelen. U behoudt bovendien ook Economie. Wij hadden verwacht dat u dat niet zou afstaan, tenzij het KMO-beleid. Ook het KMO-beleid is mij niet duidelijk. Immers, de expansiewetgeving ten aanzien van de KMO's blijft onder uw bevoegdheid. Dan stel ik u toch de vraag wat er aan KMO-beleid nog overblijft of is dat een lege doos die aan één van uw

collega's werd gegeven om „ça fait bien le tableau” zoals men dat in het Frans zegt, dus een titel meer. Met de huidige middelen en juridische bevoegdheden en met de praktijk die de centrale Regering inzake middenstandsbeleid aan de dag legt — zie al de vergunningen, de erkenningen, enzovoort — en denkend aan het optreden van de collega, die eertijds in de Vlaamse Regering was en dan in de Belgische Regering terecht kwam, waarna hij het groot departement van de Belgische Regering voor middenstand begon uit te bouwen, vraag ik mij af wat er buiten de expansiesteun en de rentetoelagen en dergelijke nog aan KMO-beleid overblijft. Wat betekent dan die opsplitsing van dat KMO-beleid van de Vlaamse Regering in twee stukken? U behoudt een stuk openbaar ambt. U geeft daarvan een stuk weg.

De heer Lenssens krijgt gezondheidsbeleid en daarenboven samenlevingsopbouw. Ik kan de organieke band tussen deze twee dingen moeilijk ontdekken.

De **heer W. Seeuws**: Dat is de katholieke lijn.

De **heer H. Schiltz**: Wij kunnen misschien zeggen dat het allemaal met zuilen te maken heeft. Wel, wij zullen hem de Minister van de zuilen noemen.

De heer Kelchtermans behoudt vorming. Hij krijgt echter ook een stuk openbaar ambt. De Voorzitter van de Executieve heeft het beleid van het openbaar ambt van onze eigen administratie, *stricto sensu*. De heer Kelchtermans heeft openbaar ambt van de instellingen. Van de parastalen dus. Zo begrijp ik het tenminste. Met een budget van 100 miljard frank veroorlooft de Vlaamse Regering zich met twee ministers van openbaar ambt, een openbaar ambt dat niet eens zijn eigen organieke statuten maakt. Want, dat is voor de centrale Regering. Dat vind ik toch een beetje raar.

De heer Dupré krijgt ongetwijfeld een belangrijk departement, namelijk leefmilieu maar ook middenstandsbeleid. Ik heb mij daarnet al afgevraagd wat dit wel kan zijn. Hij

krijgt echter ook nog exportbevordering. Daar staan wij weer voor iets eigenaardigs. De externe betrekkingen zijn door de Voorzitter en de exportbevordering, die dan in hoofdzaak toch te maken heeft met het feit van naar het buitenland te gaan, is voor de heer Dupré. Hier staan wij weer voor een overtapping. Er zijn in de centrale Regering een Minister van Buitenlandse Betrekkingen en een Minister van Buitenlandse Handel. Maar, daar beschikt men over begrotingen en over administraties. Wij moeten het allemaal uit die 100 miljard frank halen. Ook in verband met de buitenlandse handel en de vertegenwoordiging in het buitenland houden we er twee Ministers op na die onze politiek daar moeten gaan verdedigen.

— *De heer J. Pede treedt opnieuw als Voorzitter op.*

Men zegt van de wet van 1980 dat het een onding is omwille van de bevoegdheidsverdeling, waarin een kat haar jongen niet terugvindt. Een wet die gekarteld, onsamenhangend en onlogisch is. De wet van 1980 heeft school gemaakt. De bevoegdheidsverdeling in deze Vlaamse Executieve is een waardig evenbeeld van de bevoegdheidsverdeling in die wet. Zij is even onlogisch, onsamenhangend en blijkbaar geïnspireerd door motieven die bijzonder weinig met efficiënt bestuur te maken hebben.

Zo kom ik tot mijn besluit. Ik hoop, collega Denys, dat ik u gerustgesteld heb in verband met het liberaal akkoord en met de liberale positie. Ik kan mij jammer genoeg niet van de indruk ontdoen dat het tot stand komen van deze Executieve en van het beleidsprogramma dat zij in het akkoord heeft bijeen geschreven, heel veel te maken heeft met de bekommernis om het kleine stukje macht, dat uit de centrale instanties is losgeweekt door de hervorming van 1980, hoe dan ook onder controle te houden en in te passen in het toch al eeuwenoud wordend Belgisch systeem waar de Christelijke Volkspartij een soort monopoliepositie inneemt in het bestendig bezetten van de macht en waar dan links en rechts wat kruimels naar anderen worden

Als componenten van een talig consult figureren hier v.l.n.r. : SP-leden W. Claes, G. Bossuyt, N. De Batselier en L. Tobback. De heer De Batselier, Ondervoorzitter van de Raad, beklemtoonde de ondeelbare eenheid van het concept economie én leefmilieu, wat een milieuvriendelijk economie- en een preventief milieubeleid impliceert

afgeschoven omdat men, sinds het cijnskiesrecht werd afgeschaft, nu eenmaal coaliteis moet maken. Ik zoek daar geen slechte wil achter. Ik meen dat dit in de plooiën van de kleren zit. Men komt automatisch zo tot die derde Vlaamse Regering met haar derde Vlaams Akkoord.

Ik vind dit jammer. De heer Denys zal mij weer romantisch vinden. Ik wil ook niet beweren dat onze „époque” zo historisch is. Wanneer we even naar Antwerpen naar het Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven gaan, dan zien wij daar die stuntelige pamfletjes van 1845. We zien er dingen over het bestaan van de Grievencommissie en over de eerste Vlaamse toespraak in het Parlement van de heer Cooremans. Wij kunnen daar even nadenken en de vraag stellen van waar wij komen. Wij zien daar ook beelden van de arme Antwerpse dokwerkers en van de zakkennaaiers. Nu ziet men hoe lang wij daarover hebben gedaan in vergelijking met andere volkeren in Europa die niet groter waren. Wij

zien hoeveel sneller die hun bewustwording hebben voltrokken en hun plaats in het wereldgebeuren hebben ingenomen.

Wij staan nu eindelijk op de drempel daarvan, een volk dat zich rijk gewerkt heeft en heeft gespaard en daarbij soms wel eens het zicht op de grote samenhang dreigt te verliezen.

Ik moet zeggen dat ik toch had gehoopt dat, op het moment dat niet wij maar de anderen ons een sein geven dat het nu menens wordt en het probleem van ons land, de reden waarom wij hier zitten, moet worden uitgepraat, de derde Vlaamse Regering daar haar plaats zou hebben ingenomen. Ik had gehoopt dat de Vlaamse Regering zou hebben gezegd : Wij staan hier voor de Vlaamse Gemeenschap, wij gaan voor en wij leiden u, naar dat beslissend gesprek. Ik weet dat dit in de centrale Regering of daaromtrent moet gebeuren maar dat wil niet zeggen dat deze instanties daar afwezig moeten zijn.

Wanneer wij ervoor zorgen dat de mensen die daar zitten hetzij onze hete adem in hun nek voeler; hetzij weten dat zij kunnen rekenen op een consensus die hier tot stand komt, dan heb ik van dat gesprek geen schrik en zal dit positieve resultaten opleveren. Dat veronderstelt evenwel dat de Vlaamse Regering hierin een actieve rol speelt veel meer dan zich neer te leggen bij de structuren van 1980 waarbij zij braaf, correct en loyaal binnen deze structuren haar beheerstaak waarneemt.

Mijnheer de Voorzitter, vooraleer ik de Regeerverklaring had gelezen had ik neergeschreven dat dit Regeerakkoord net zo goed een regeerakkoord kon zijn voor Baden-Württemberg of voor la région Pas-de-Calais. Daar zou men net zo goed een dergelijk regeerakkoord kunnen maken. Het zou in feite niet verschillen van hetgeen hier op papier staat. Wat is daar nu specifiek aan voor ons en onze situatie ? U hebt dat met uw Regeerverklaring trachten bij te sturen maar het maakt op mij de indruk van het wegschinken van een leegte waar men wat cosmetica over wrijft. Die cosmetische regeerverklaring slaagt er niet in deze wezenlijke leegte van het akkoord te verbergen.

Vóór 13 december riep de heer Spijtaels de Franstaligen op met de uitspraak : „Francophones, montrons leur que nous comptons”, hij had overigens dat recht. Hij kan tevreden zijn, de Walen hebben hem begrepen, over de partijen heen trouwens. Van de Vlaamse Regering echter krijgt hij tot dusver echt geen antwoord op. (*Langdurig applaus bij de VU*)

De Voorzitter : De heer Van Eetvelt heeft het woord.-

De heer J. Van Eetvelt (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, na deze politieke bespiegeling van collega Schiltz wil ik het hebben over enkele sectoren in de Regeeringsverklaring van de Vlaamse Executieve.

Ik denk dat in dit Regeerakkoord belangrijke elementen staan met betrekking tot de sector ruimtelijke ordening en huisvesting. Ik meen dat

wij ons allen akkoord kunnen verklaren met enkele belangrijke principes die naar voren komen in de tekst van het Regeerakkoord, met name daar waar men het heeft over het maximaal respecteren van de gewestplannen, de zorg voor de open ruimten, de zorg die wij moeten hebben voor de dorps- en de stadscentra.

Er liggen eigenlijk nog heelwat meer belangrijke klemtonen vervat in deze Regeerverklaring.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb met veel aandacht gelezen dat men de komende legislatuur ook werk wil maken van het beleidsplan voor Vlaanderen. Dit beleidsplan is natuurlijk een belangrijk element in het kader van de structurele opbouw van het nieuwe Vlaanderen. Al te zeer is in de regio Vlaanderen gewerkt met bestemmingsplannen, met de statische planning zoals men dat noemt. Uiteindelijk komt het erop aan dat men dit doorbreekt en dat men voor dat nieuwe niveau Vlaanderen, een dynamisch beleidsplan tot stand brengt. Dat zal zeer belangrijk zijn naar de toekomst toe en dat zal natuurlijk ook belangrijke elementen inhouden voor de statische planning, de bestemmingsplannen als zodanig.

Mijnheer de Voorzitter, u weet dat er op dat gebied baanbrekend werk werd verricht, dat door samenwerking tussen de verschillende Vlaamse universiteiten een ontwerpdocument tot stand kwam — samenwerking die tijdens de laatste jaren misschien minder actief is geweest. Ik stel dan ook voor dat dit document, naar de toekomst toe, zou worden gebruikt om als het ware nieuw leven in die materie te brengen. Het is van levensnoodzakelijk belang dat wij in Vlaanderen weten waar wij naartoe willen. Het facet ruimtelijke ordening kan, op dat niveau, een bepalend element zijn.

Inzake het beleidsplan Vlaanderen, waarin ook aandacht aan de andere bestuursniveau's werd besteed, met name de Provincies en de Gemeenten, pleit ik ervoor de rol, die de Provincie daarin kan spelen, niet te veronachtzamen.

In de Regeringsverklaring is men daar sibillijns aan voorbij gegaan, zeggende dat er nog moet gedokterd worden aan de preciese rol van het tussenniveau. Ik pleit ervoor dat men aan het tussenniveau een eigen waarde geeft. Niet alleen de Gemeente als zodanig, maar ook de Provincie zal, als tussenniveau, een belangrijke rol spelen tussen het Gewest en de Gemeente.

In bedoeld document lees ik eveneens dat werk zal worden gemaakt van een herziening van de wet op de stedebouw. In het verleden werd er reeds werk van gemaakt : voorgangers van de Minister van Ruimtelijke Ordening hebben destijds ter zake het maxi-decreet tot stand gebracht. Andere collega's uit deze vergadering hebben ook initiatieven genomen. Hierbij denk ik aan collega's Van Rompaey en Leclercq. Dit zijn alle zeer belangrijke documenten die ons in staat moeten stellen werk te maken van de herziening van de wet op de stedebouw. Dit mag geen fragmentarische herziening zijn, maar een globale herziening. Deze herziening is noodzakelijk, deels omdat de wet op de stedebouw reeds vele decennia oud is, maar ook omdat wij een dynamische planning wensen. De planning op het niveau „Vlaanderen” moet op een bepaald moment kunnen ingeschreven worden in de wet op de stedebouw. Wij moeten bepalen welke wettelijke basis zij zal krijgen en of deze plannen verordenende kracht hebben. Om al deze redenen is het absoluut noodzakelijk dat de wet zou worden herzien.

Vervolgens kom ik tot de stads- en dorpsrenovatie.

Ik constateer dat in dezelfde Verklaring, zowel in de sector huisvesting als in de sector ruimtelijke ordening, aan de stads- en dorpsrenovatie enorm belang wordt gehecht. Dit is positief. Dit beleid kwam in Vlaanderen zeer traag op gang. Hiervoor bestaan verschillende redenen. Eén van de redenen is dat de reglementering ter zake vrij was ; het besluit van de Executieve was een vrij moeilijk besluit. Vervolgens was de mentaliteit van de beleidsverantwoordelijken niet steeds in staat daarop in te spe-

len. Inderdaad men was gewoon — en ik denk aan de bouwmaatschappijen — te bouwen aan de rand van onze Steden en Gemeenten in wat ik zou noemen „gave gebieden”. In gedachten tekende men reeds tracés van wegen, waarbij ook de woningen werden voorzien. Het was veel moeilijker zich in te schakelen in het stads- en dorpspatroon en daar uiteindelijk aan stads- en dorpsrenovatie te doen. Bovendien was er het belangrijk element van de techniciteit. Onze architecten, onze studiebureaus, waren niet altijd voorbereid om dit moeilijke dossier technisch voor te bereiden en om het inhoud te geven. Vandaar dat ik kan besluiten dat dit alles zeer traag op gang kwam. Bovendien was er het probleem van de ontbrekende financiële middelen. Thans is het zó dat er in Vlaanderen tientallen herwaarderingsgebieden zijn goedgekeurd, waar zowel beleidsverantwoordelijken uit de publieke als uit de particuliere sector op ingespeeld hebben. Honderden mensen hebben er in stuurgroepen aan meegewerkt. Daarom is het ook belangrijk dat in dezelfde Regeringsverklaring gesteld is dat uiteindelijk de bouwmaatschappijen en de gemeenten in de toekomst meer kansen zullen krijgen om zich in dit beleid in te schakelen.

Als men dit verklaart, moet men er ook de financiële consequenties aan vastknopen. Zoals in de Regeringsverklaring is vermeld, moet men ook kansen geven aan de KMO- en de middenstandsbedrijven. Onze Gemeenten en Steden kunnen niet evolueren tot een gemeenschap van mensen die er alleen maar wonen. als wij de Steden en Gemeenten levendig willen houden, moeten KMO-bedrijvigheid en winkelactiviteiten de kans krijgen. Hiervoor moeten middelen worden gegeven zodat een volledige integratie kan ontstaan tussen wonen en werken.

Tenslotte wil ik opnieuw een lans breken opdat met spoed wordt gewerkt aan enerzijds de herziening van de wet op de stedebouw en anderzijds het beleidsplan voor Vlaanderen. Het is absoluut noodzakelijk dat wij weten wat wij met de ruimtelijke ordening in Vlaanderen willen. Op het ogenblik worden de gewestplan-

Van Eetvelt

nen gewijzigd. We weten allen dat zulks via een bijzonder plan van aanleg kan. Het advies van de Raad van State heeft een vrij grote ruimte. Vele Steden en Gemeenten maken dan ook van dit wettelijk instrument gebruik.

De gewestplannen evolueren tot algemene plannen van aanleg, individueel voor de Steden en Gemeenten. De visie van het niveau boven die Gemeenten verdwijnt. De richtlijnen moeten echter van op dit niveau — het Gewest Vlaanderen — worden gegeven. Het is dan ook noodzakelijk dat in het beleidsplan voor Vlaanderen, waarin de basis wordt gelegd voor de herziening van de gewestplannen.

Ik spreek de wens uit dat Vlaanderen renoverend zou werken om het ge-laat van de ruimtelijke ordening van Vlaanderen aan te passen aan de nieuwe behoeften en vooral om de leefbaarheid van de dorpsgemeenschappen en de steden te optimaliseren. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, nieuwelingen in het Parlement en in het Vlaamse halfroond moeten een zekere bescheidenheid aan de dag leggen. Ik wil deze traditie pogen na te leven. Maar, ik kom nu eenmaal uit de zo geteisterde culturele sector en daarom klint er wellicht enige hardheid in mijn woorden door.

Ik moet beginnen met een erkenning. Uit de Regeringsverklaring blijkt dat de Vlaamse Executieve zich op een bewonderenswaardige manier de techniek van de public-relations heeft eigen gemaakt. Dit geldt in het bijzonder voor de sector cultuur.

Er wordt vaak beweerd dat de politiek de economie volgt. Als wij het hoofdstuk „cultuur” in de Regeringsverklaring bekijken, kunnen wij alleen maar een bijkomende conclusie maken. De economie achtervolgt niet alleen de cultuur zij heeft haar ook ingehaald. Ik zou zelfs durven te

zeggen : veroverd Cultuur wordt herleid tot cultuurconsumptie. Het cultuurbeleid wordt gereduceerd tot een publiciteitscampagne met de naam „Vlaanderen leeft”. In maart 1986 konden wij nog in de beleidsverklaring van de Minister van Cultuur lezen dat hij, zij het na enig studiewerk, zou overgaan tot het herdenken van een aantal principes van het cultuurbeleid zoals dit in de jaren 60 en 70 tot stand is gekomen. Bij het lezen van de huidige Regeringsverklaring durven wij echt niet te veronderstellen dat dit akkoord het resultaat is van het herdenken van deze principes. Integendeel. Het hoofdstuk Cultuur komt over als een soort politieke deal, een CAO tussen twee partijen : aan de ene kant een liberale en offensieve partner die, zoals ieder weet, weinig materiële belangen heeft in de sector Cultuur en van het socio-cultureel werk, en langs de andere kant een christen-democratische, defensieve partner die veel groter belangen heeft. Deze tekst lijkt een compromis te zijn. Misschien is dit woord niet goed gekozen omdat de liberalen duidelijk hun stempel op dit beleid hebben gedrukt, waarvoor wij hen eerlijkheidshalve moeten feliciteren.

Ik kan dan ook goed begrijpen dat in bepaalde milieus, in christen-democratische kringen en in het ACW, de ontevredenheid erg groot is. Dit was trouwens al zo. Ik herinner me dat in maart 1986 de editorialist van „De Volksmacht” de politiek van Minister Dewael betitelde als „Een zielig cultuurbeleid”. Die ontevredenheid komt nu opnieuw tot uiting in de kranten via uitspraken van belangrijke koepelorganisaties van de christelijke arbeidersbeweging, in de jeugdbeweging, enzovoort. De noodklok, die ze hebben geluid, is zelfs doorgedrongen tot de parijraad van de CVP in Sint-Niklaas. Ik vrees echter dat het daarbij zal blijven. De vrees is niet ongegrond dat de kritiek van het ACW onder de mat van „Vlaanderen leeft” wordt geveegd, met als toegevoegde „Vorming werkt” en dat de kritiek, die soms zeer hard was, terecht zal komen in de cultuurcel die dan via de Executieve correcties zal moeten aanbrengen.

Het akkoord is een moeilijke politieke deal geweest. Dit verklaart misschien waarom er zoveel gemeenplaatsen voorkomen in de tekst. Er zijn zelfs een aantal passages waarmee menig puzzelaar plezierige uurtjes kan beleven. Ik denk aan de paragraaf over vrijwilligerswerk die onverstaanbaar is.

Er zijn echter ook verscheidene duidelijkheden. Ik beperk me tot vijf. Ten eerste, meer dan eens staat er letterlijk in de tekst dat uitdrukkelijk wordt vastgehouden aan het Cultuurpact. De meesten weten wel dat in het najaar 1987 verscheidene mensen — ik denk aan Luc Martens van de CVP — bespiegelingen en kritieken hebben geformuleerd op het Cultuurpact. Ik lees in de programmaverklaring van de CVP vóór de verkiezingen dat deze partij over het Cultuurpact wenst te discussiëren. Maar de beleidsverklaring is duidelijk : het Cultuurpact was er, is er en zal er onveranderd blijven. Nochtans heeft precies dit Cultuurpact het cultuurbeleid uitgehold tot een permanente ruilverkaveling waarbij kwaliteit als beleids criterium een randverschijnsel is geworden en de versnippering verder doorgaat.

Wat die versnippering aangaat, is het te betreuren dat alles wat te maken heeft met de permanente vorming nu nog over meer ministers wordt uitgesmeerd. De heer Lenssens krijgt er samenlevingsopbouw bij, de heer Kelchtermans is betrokken bij vorming, de heer Dewael ook en de heer Weckx bij onderwijs. En dan durft men in de tekst nog spreken over een gecoördineerd beleid inzake permanente vorming.

Tweede opmerking : in de Regeringsverklaring van 1986 en in de beleidsnota van de heer Dewael van hetzelfde jaar is er de mooie zin terug te vinden dat men zou „streven naar een meer duurzame tewerkstelling in de culturele sector”. Ondertussen weten wij dat een aantal BTK-projecten afgebouwd is. Maar in de plaats daarvan is niet die duurzame tewerkstelling gekomen. Ik herinner mij nog dat de heer Poma, destijds, op de begroting nog een post had voorzien wat betreft „behoud” — ik heb het

over „behoud” — „van de tewerkstelling in de sociaal-culturele sector. Sinds 1983 wordt die post voorzien van het predikaat „pro memorie”. Thans, in deze nieuwe tekst van het Regeerakkoord staat daarover weinig of niets. Er zijn twee passages, ten eerste in het hoofdstuk werkgelegenheid waar men wijst op de belangrijke rechtstreekse en onrechtstreekse effecten van tewerkstelling in het cultuurbeleid ; ten tweede, in het hoofdstuk cultuurbeleid zelf wordt verwezen naar de nota van de SERV. Daar houdt het dan mee op. Wat is er gebeurd met de erg minimale vragen van het Platform voor Tijdelijke Arbeid. Ter herinnering : in dat Platform zaten bijna alle belangrijke koepelorganisaties, behalve de liberale, samen met de vakbonden.

Ten tweede : „Vorming werkt” is de slogan van een ander minister. Die slogan is, blijkbaar niet bedoeld voor de vormingswerkers zelf waarvan een groot gedeelte — en dat is ook gekend — zich meer moet bezighouden met het invullen van begrippen zoals „zelfredzaamheid” en „de creatieve speurtocht naar sponsors”, dan met het werk zelf. Dat, wat betreft de duurzame tewerkstelling.

Ten derde : er werd, er wordt en er zal nog veel worden gesproken over wat men met „de voorrang van de kansarmen” bedoelt. Maar met moeite heb ik enige notities in de teksten kunnen terugvinden over de basiseducatie. Eigenlijk is het ook niet verwonderlijk dat daarover weinig of niets in staat. Het is namelijk zo dat op 1 juli van dit jaar meer dan twintig mensen die werkzaam zijn in de centra voor de basiseducatie, tussen de mazen van decreten, experimentele toelagen, enzovoort dreigen te vallen en aan de deur te worden gezet. Wat zal er gebeuren met die sector van de basiseducatie. Hier gaat het precies om een sector die vanuit het werkveld zelf, zonder toelage, tot stand is gekomen. Het is een sector die op niet-verzuilde basis werkt, een unieke uitzondering in een verzuild cultuurlandschap. Wat gaat er met die sector gebeuren ? Men spreekt over een decreet betreffende de basisedu-

catie, maar de geluiden in de teksten van Centravoc stellen mij niet erg gerust. Het probleem is dat daarmee de verzuiling andermaal op deze nieuwe sector zal worden toegepast.

Ten vierde : wat blijft er dan wel over in deze sector van cultuur ? Dat is namelijk „Vlaanderen leeft”. Daarover is ook al veel gezegd, zodat ik ter zake bondig kan zijn. In elk geval moet toch worden genoteerd dat tussen september 1986 en december 1988 deze campagne, zonder bijkredieten in 1988, 84,4 miljoen frank zal gekost hebben. Welnu, mensen in de sociaal-culturele sector weten wat er met 84 miljoen frank al dan niet kan worden gedaan. Over deze campagne die toch iets zegt over de prioriteiten in het Cultuurbeleid, is reeds veel gezegd binnen en buiten de Vlaamse Raad. Er zijn vragen gesteld door het Rekenhof. Er zijn vragen gesteld in verband met de samenstelling van de VZW, enzovoort. Nog onlangs werd de grootse enquête over het cultuurgedrag, of moet ik zeggen cultuurconsumptie, met de grond gelijk gemaakt door een aantal sociologen op basis van wat zij noemen niet zuivere technieken waarmee de enquête is gebeurd. De socioloog Jaak Billiet van de KUL noemt deze enquête niet representatief. Derhalve kunnen er volgens hem ook geen conclusies uit worden getrokken. U weet natuurlijk ook dat deze enquête moest dienen als een soort wetenschappelijke legitimatie voor de campagne „Vlaanderen leeft”. Wij weten intussen ook dat in 1987 32 miljoen frank werd betaald voor het afhuren van advertentieruimten in de media voor „Vlaanderen leeft”. En dit terwijl op het zelfde moment, in november 1987 met betrekking tot het vijfde decreet 46 indieners van Minister Dewael te horen kregen dat er geen geld meer was.

De lijst van klachten is lang en ik moet hier kort gaan. Toch wil ik nog iets zeggen over het bibliotheekdecreet en het leenrecht dat wordt ingevoerd. Ik kijk in dit verband naar de banken van de CVP en naar de ACV-vertegenwoordigers die in maart 1987 onder andere in en buiten de Volksmacht verklaarden dat leesgeld, leengeld voor hun onaanvaardbaar was.

Het bibliotheek-decreet wordt uitgehouden. De uitbouw van deze openbare voorziening wordt gehypotheceerd door wat men met een mooi woordt noemt, de privaatrechtelijke openbare bibliotheek. Ik wil het dan nog niet hebben over de Opera van Vlaanderen. De kans bestaat dat onze aansluiting op het Europese kunstgebeuren via de installatie van twee dorpsopera's. Ik ga hier niet uitweiden over de mediapolitiek en de BRT die nog altijd niet beschikt over de middelen waar de belastingbetaler wel voor opdraait. De nieuwsdienst, om maar één voorbeeld te noemen, moet voortroeien met zeer kleine rieden tot en met „de zevende dag”. Wat de lokale radio's betreft, stellen wij vast dat een aantal kleine radio's die de geest van het decreet honoreren en aanplaatselijke nieuws- en informatieduiding doen, uit de ether worden gepraat door een monopolievorming op plaatselijk en vooral op arrondissementeel vlak die meer lijkt ingegeven te zijn door commerciële doeleinden.

Wie de evolutie in de cultuursector de jongste jaren volgt en het Regeerakkoord goed leest zal de woede van het werkveld, van de kunstenaars, van de vormingwerkers, van de vrijwilligers, die dagelijks aan sponsoring moeten doen, begrijpen, alsook de onvrede van de ACW-kringen. Ik zou dan ook niet begrijpen waarom sommigen dit beleid zouden goedkeuren. Doen ze het toch dan verliezen ze andermaal hun geloofwaardigheid. Dan zal de kritiek in plaats van in de openbaarheid terecht te komen, andermaal worden afgevoerd naar de coulissen, en andere cultuurcellen. *(Applaus bij AGALEV en bij de SP)*

De Voorzitter : De heer Annemans heeft het woord.

De heer G. Annemans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, leden van de Executieve, collega's, zoals de twee vorige edities is naar mijn mening ook deze derde Geens-coalitie een mat en loom verstandshuwelijk. Uw Regering blijft wat een editoria- list ooit heeft genoemd : Bleek, braaf en overwonnen. Over de verhoudingen met de overzijde in dit land, die haar imperialisme niet onder de

Annemans

banken van Gemeenschap of Gewest, niet tussen de plooiën van de wet van 1980 steekt, bent u in hoofdzaak correct en braaf. Het blijft bij een wat u noemt „rotsvast en onwrikbaar verzet” tegen de „inmenging” vanwege de overzijde.

Ik zou zeggen : dat zou er nog maar aan moeten mankeren.

Maar van een stevig repliceren op de imperialistische dromen, is geen sprake. U interpreteert niet soepel en constructief de mogelijkheden die u hebt. U bent niets meer dan de uitvoerders van de Belgische staats-hervorming. U bent geen machtscentrum, maar een lijfeigene. Wat de verhoudingen met de overzijde van de taalgrens betreft, de externe betrekkingen met de burenen bezuiden, bent u en blijft u in de verdediging, met al de complexen van degene die in de hoek is gedruimd.

Het woord Voeren, het woord Hap-part — nochtans in termen van externe betrekkingen een gebied en een personage dat ons de oorlog heeft verklaard — komt niet voor.

Het blijft allemaal verweren tegen aanvallen : niet aanvallen.

Een mooi voorbeeld is het zinnetje dat vermeldt : „Een samenhangend en doelmatig Vlaams buitenlands beleid op het stuk van alle materies waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is, is onontbeerlijk”.

U voegt het er braafjes bij hoewel het voor de bangerikken logisch en voor iets minder Belgisch denken-den, zoals ik, ergerlijk is : „waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is”. Een totaal nodeloze toevoeging, die echter vanwege de opstellers van de zogeheten Vlaamse Regerings-verklaring duidelijk de nederigheid illustreert, de horigheid van de lijfeigene ten overstaan van het Ministerie van Buiteniandse Betrekkingen. De zogeheten Vlaamse Regering zit nog met de daver op het lijf, wegens het conflict over de folders pro Vlaanderen die minister Tindemans geweigerd heeft te verspreiden. De daver op het lijf, omdat u voor uw handels-

prospectors in het buitenland volledig afhankelijk bent van de eerbiedwaardige goedwilligheid der Belgische ambassades.

U bent een schamel en bang verlengstuk, niet alleen zonder macht, niet alleen zonder geld, maar zelfs zonder de pretentie om meer te zijn dan een rentmeesterje dat zich spoedt om te verklaren dat het binnen zijn bevoegdheden gaat blijven.

Dat u een dreumes bent, daar kan u zelf niet aan doen. Maar dat u bij al uw handelingen belooft niet uit uw parkje te zullen kruipen, is bepaald geen bewijs van temperament.

Toen u vorig jaar in een gezaghebbend internationaal economisch tijdschrift, dat zich over de Belgische export boog, een advertentie liet verschijnen die de Belgische export voor 70 procent Vlaamse export noemde, een advertentie op de eerste bladzijde en in deze context een schitterend voorbeeld van Vlaamse arrogantie, dan was ik — ik weet niet of ik de enige was — een kamerlid dat persoonlijk Minister Deprez is gaan feliciteren, met de vermelding dat zulks een goede toon was.

Nadien kwam de folder-affaire en bent u van hogerhand op de Vlaamse vingers getikt. Nu staat er „van alle materies” waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is.”

Prioritair noemt u de correcte en intense samenwerking tussen de Gemeenschappen en de Gewesten.

Het hoeft niet verder door mij gezegd : volgens mij is dat niet uw prioriteit. Prioriteit is de dienst aan de Vlaamse Gemeenschap. Prioritair is het realiseren van het uitsluitend Vlaams belang, desnoods tegen de Belgische Regering in, desnoods tegen de andere Gemeenschappen en Gewesten in. Onvoorwaardelijk correct zijn is belachelijk. Prioritair is voor u Vlaanderen, geheel in de lijn van het oude, uit de Vlaamse Beweging stammende „Vlaanderen eerst”.

Wij moeten — en dat is nog een kritiek op uw Regeringsverklaring — oppassen dat wij in die euforie over het bestaan van een zogeheten Rege-

ring geen soort „vlaamskiljons” worden, een stelletje opgeblazen kikkers die denken dat zij het bereikt hebben, een soort zelfvoldane lieden die perspectief missen, die geen plan hebben, een plan dat leidt naar het besef dat wij onze eigen belangen mogen, kunnen en moeten dienen, zulks in een stroomversnellende wereld die de verworven onafhankelijkheid niet accepteert zonder dat wij breder durven kijken, en dieper durven kijken dan 1830. Het volstaat niet, met andere woorden, om paaltjes te timmeren rond het bevoegdheidsterrein, en om dan op een emmer te kruipen en luidkeels te roepen „implementatie”, „zero-base-budgetting”, zelfredzaamheid”. Er is meer nodig om Vlamingen te worden, in plaats van wat ik zeer minachtend noem „vlaamskiljons”.

Wij moeten — en dat bemerk ik nergens in uw visie op externe betrekkingen — blijven beseffen dat wij deel uitmaken van een Nederlandse ruimte. Men kan wel gemakkelijk en het gebeurt bijna alle dagen, beweren dat wij ons moeten voorbereiden op 1992. Maar Vlaanderen is in de Europese ruimte geen betekenisvolle factor. Het moet in zijn externe betrekkingen dringend aansluiting zoeken met de Nederlanden, in welke staat zij ook zijn ondergebracht. De Nederlanden zijn onze historische context, zij zijn een cultuurgemeenschap, zij zijn in alle betekenissen een afzonderlijke ruimte waarvan de belangen andere zijn dan die van Bonn en zeer zeker andere dan die van Parijs. Nergens iets over de acties in die richting. Nergens iets over dit bredere, ik zou het willen noemen pre-Europese perspectief.

Mag ik u tot slot even vragen waarom ik — behoudens vergissing — niets terugvind over de onderhandelingen in verband met de Waterverdragen met Nederland.

Het Cultuurbeleid van de zogeheten Vlaamse Regering, is de historische kern van de staats-hervorming. Vlaanderen moest zelf zijn cultuur kunnen zijn, zelf zijn cultuur kunnen maken. De vaststelling dat België wordt bevolkt door twee volkeren, is uitgemond in de erkenning van wat

Annemans

men is gaan noemen de cultuurgemeenschappen.

Dat men dit deel van het beleid, en van de voornemens die het beleid zich maakt, grondig onder de loep moet houden, is logisch.

Ik wil hier een drietal korte bedenkingen maken, over zaken die naar mijn gevoel ontbreken. Want wat niet ontbreekt is een hele boel zelfvoldaanheid. Vlaamskijlonisme noem ik het. Het zich vergapen op de schamele bevoegdheden zonder dat men ziet dat het hier slechts om bevoegdheden en niet om onafhankelijkheid gaat.

Onze Nederlandse taalgemeenschap komt in steeds grotere mate onder invloed van de Angelsaksische cultuur. Nadat wij met stijgend succes het hoofd hebben kunnen bieden aan de verfransing van onze taal en van onze cultuur, komt zich — voornamelijk via de beeldcultuur — een andere kolonisor aandienen, met name het Engels. Het dringt zich op aan ieder van ons en zulks met een agressiviteit die groot genoeg is om er zich zorgen over te maken. Vooral nog is er geen reden om aan te nemen dat het ons wordt opgedrongen. Maar het Angelsaksische cultuurbeeld, dat wij zo vlot en alleszins uit vrije wil opsnuiven, is voor de toekomst een factor waar wij rekening mee moeten houden. Een probleem, niet van desastreuze omvang doch van een zekere realiteit. De omvang van dit probleem kan misschien worden onderschat, maar dat men er volledig aan voorbijgaat, is niet aanvaardbaar. Zo kreeg ik via mijn partij een brief van een VZW Femi, die met het zegel en het insigne van de Vlaamse Executieve" op het briefpapier, en met zelfs de vermelding „onder auspiciën van de Gemeenschapsminister van Cultuur" gisteren een oproep deed om deelnemers te recrutereren voor de workshop scenario schrijven. De voorwaarden ter selectie zaten vervat in een vier bladzijden tellende bijlage, allen met vermelding van de auspiciën van de Gemeenschapsminister. De bijlage begint met „Dear, we have the pleasure" en eindigt met „the script is

filmed". Brussels. 29.1 .88" Daartussen niets dan de taal van Thomas Morus en Michael Jackson.

Voorwaar onder uw auspiciën een prachtig voorbeeld van Vlaamse emancipatie. Ik bedoel dit niet onvriendelijk, ik weet dat dit maar een detail is, maar het leek mij een treffende illustratie van wat mijns inziens een gevaar is op termijn, een gevaar dat aan uw aandacht schijnt te ont-snappen.

Dat brengt mij bij een ander thema, namelijk de overhand van de beeldcultuur. De beeldcultuur is belangrijk — en dat u er aandacht aan wijdt is essentieel. U weet dat wij — tussen haakjes — de opheffing van het BRT-monopolie steeds hebben toegejuicht. Wij bezweren u echter om de alternatieve televisie zo te controleren dat u niet ooit zult moeten vluchten voor de culturele schande die hij tentoonstelt.

De garanties die u nu inbouwt zijn mijns inziens te passief. Niet dat ik wil pleiten voor een politisering, of een inmenging in die omroep. Wel integendeel. Ik wil echter pleiten voor een duidelijker greep op de ambities van een zakenwereld waar veel geld mee gemoeid is. Ik zou gaarne zien dat er nog andere criteria werden geformuleerd. De kijkcijferrage zal bevorderend werken, maar kan ook neerhalend zijn. Ook hier merk ik de banden aan met wat ik voorheen reeds noemde de agressiviteit van een Angelsaksische cultuur. Zij is qua professionalisme in de beeldcultuur zeker bevorderend, maar het neerhalende is nooit ver uit de buurt. En dan leg ik de nadruk op het scherp onderscheid tussen de Europese en de Amerikaanse cultuur. Het Europese moet prioriteit krijgen.

Bovendien blijf ik argwaan hebben voor een private zender met een staatsmonopolie. Wat is de rem die wij kunnen gebruiken, wanneer zou blijken dat ook hier de nieuwsdienst een verspreider zou worden van linkse en marxistische levensvisies? De objectiviteit van de commerciële nieuwsdienst: zij kan er komen, maar ze kan ook wegblijven en wat dan?

Andere beeldsoptics inzake de beeldcultuur ontbreken compleet in uw Regeringsverklaring. De dominantie van de beeldcultuur op de woordcultuur is een mijns inziens nog steeds ontbrekende notie.

U hebt nu wel een plan inzake het bibliotheek-decreet. Maar hoe gaat u zaken te lijf als de beeld-verslaving, de taalarmoede, de denk-verschraling, de teloorgang van de leesdrang bij de jeugd, een probleem waar men in het onderwijs met ontzetting en van jaar op jaar steeds prangender op wijst?

Communicatie verloopt elektronisch, digitaal en via glasvezel. Maar is bijvoorbeeld het televisie-avontuur in Vlaanderen geen bewijs van de verdrukking der gedrukte media? Doen de gedrukte media niet mee omdat zij gedwongen zijn en omdat zij geen andere uitweg zien dan in de armen te lopen van de beeldcultuur onder het motto — en hier citeer ik uit het Engels — „If you can't beat them, join them."

Hebt u allemaal die zaken al eens rustig op lange termijn overwogen? Begrijp mij niet verkeerd. Ik verketter de beeldcultuur niet. Maar ik probeer als drager van de Westeuropese Cultuur, te zoeken naar een synthese voor de toekomst. Een synthese tussen het nieuwe en de traditie. Want ik weet wat ik vooral niet wil. Een Vlaanderen waar allemaal afgestompten rondlopen, met glazige blik, die slechts oplicht bij het inschakelen van het computerspeltje of de compact-disc. Hebt u dat alles goed overwogen toen u naar Torhout-Werchter bent gereden? Ik stel u die vraag.

Ik wil hier tot slot pleiten voor het opnieuw aanknopen van de culturele betrekkingen met Zuid-Afrika. Het cultureel akkoord met de Republiek Zuid-Afrika staat in het brandpunt van de discussie over de boycot van dit land. Deze discussie is echter nooit ten gronde gevoerd binnen de Vlaamse Raad, sinds de centrale Belgische Regering in 1977 besloot het Cultureel akkoord met Zuid-Afrika op te schorten. Noch over de effectiviteit, noch over de schadelijkheid van een boycot is ooit ten gronde van

gedachte gewisseld binnen de Vlaamse Gemeenschap.

Er blijkt een zekere onsamenhangendheid uit het feit dat men beweert de situatie van de Zuidafrikaanse bevolking te willen verbeteren enerzijds, en de weigering om hoe dan ook culturele banden te behouden anderzijds.

Door het onderhouden van dergelijke banden ontstaat immers het wederzijds contact, zodat wij op geloofwaardige wijze kunnen stellen dat wij een positieve evolutie in dit land bevorderen doordat wij met Zuid-Afrika dialogeren en er met vertrouwen op zijn toekomst een vredelievende en rationele oplossing nastreven.

Men denke aan de studiebeurzen die ons in contact brengen met de jongeren die Zuid-Afrika op termijn zullen moeten leiden. Het is ongetwijfeld zo dat, zelfs wanneer betrekkingen tussen twee landen verslechteren, volgens de UNESCO-filosofie getracht moet worden de culturele betrekkingen zeker te behouden. Bovendien zijn trouwens belangrijke figuren van de oppositie in Zuid-Afrika en bevechters van de apartheid, zoals professor Brink, tegenstander van de culturele boycot. Door de huidige culturele boycot komt bovendien de bloeiende neerlandistiek — het onderwijs van de Nederlandse taal en cultuur op de departementen Afrikaans-Nederlands aan 16 universiteiten — in het gedrang, niet alleen wegen het beëindigen van de academische contacten maar mede door de maatregelen die men nu helaas aan Zuidafrikaanse kant begint te nemen als reactie tegen de extreme houding van Nederland ten opzichte van Zuid-Afrika. Het gevolg is de afscheiding van het Nederlands en het Afrikaans met alleen het behoud van de studie van de oude Nederlandse letterkunde.

Door het opschorten van genoemd akkoord is de Vlaamse Gemeenschap door de Belgische Regering herleid tot een doofstomme die zijn enige informatie over het land ontleent aan wat bevooroordeelde media erover

doorlaten. Deze ondemocratische situatie moet door de Vlaamse Gemeenschap niet geduld worden en de maatregel destijds door de Belgische centrale Regering genomen kan dus teniet worden gedaan. (*Applaus hij het VU*)

De Voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws (up de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, de Regeringsverklaring van de Vlaamse Executieve besteedt op het eerste zicht als vanzelfsprekend veel aandacht aan onderwijs, vorming en cultuur.

We zullen wellicht binnenkort de gelegenheid krijgen om de diverse aspecten van het ganse educatieve veld te bespreken; vandaar dat we ons vandaag kunnen beperken tot de politieke trends en de keuzen die we in het voorgestelde Regeerakkoord menen te onderkennen.

De bevoegdheidsverdeling onder de Gemeenschapsministers is betekenisvol voor het totaal gebrek aan een globale visie van de Vlaamse Regering over deze problematiek. Zowel de bevriende katholieke pers als de socio-culturele organisaties uit de christelijke zuil reageren verbolgen. Er zouden teveel blauwe accenten zijn gelegd op het cultuurbeleid, maar men vergeet er de aandacht op te trekken dat alle werkelijk belangrijke educatieve hefboomen in katholieke handen zijn terechtgekomen: het onderwijs, de vorming, onderwijs en cultuur in Brussel. Zelfs de basiseducatie en de samenlevingsopbouw liet Gemeenschapsminister Dewael — nu hij volleerd is — zich ontfutselfen.

De huidige versnippering van bevoegdheden had nochtans kunnen worden vermeden door de samenbundeling in één educatief departement voor onderwijs en permanente vorming, waarbij we denken aan scholing en onderwijs voor volwassenen, met ondermeer het tweedekansonderwijs, het afstandsonderwijs, het onderwijs voor sociale promotie, het Open Hoger Onderwijs en de beroepsopleiding en bijscholing die

door de overheid of met overheids-subsidies worden georganiseerd.

Een eerste spijtig besluit is dus dat de Vlaamse Executieve er niet is in gelukt om een globale, samenhangende educatieve visie te ontwikkelen, maar integendeel heeft toegegeven aan een intern gevecht om macht en invloed, waardoor het beleid reeds van bij de start stoelt op innerlijke tegenstellingen en tegenstrijdige belangen.

In dat verband zouden we van de Vlaamse Regering zeer graag willen weten — in afwachting en zoals ze dat zelf zegt „tegen de achtergrond van de communautarisering in het onderwijs” wat ze verstaat onder onderwijs en wat ze verstaat onder vorming, waarom deze materie over twee Ministers, van welliswaar éénzelfde regeringspartij zijn verdeeld, en waaronder dan wel de initiatieven voor de zogenaamde kansarmen, zoals de basiseducatie, ressorteren.

Wat dat betreft staat in het Regeerakkoord nog dat bij de uitbouw van een eigen onderwijs- en vormingsaanbod elke vorm van discriminatie om filosofische en ideologische redenen zal worden uitgestoten.

Dat klinkt wel mooi en vertrouwen-scheppend, maar we stellen ons toch de vraag op basis van welke criteria dit zal gebeuren en of dat ook pluralistische initiatieven uitsluit en dus eerder zuilengericht is bedoeld?

Het wae goed indien de Vlaamse Executieve hierbij duidelijker taal zou spreken en ons uitleggen wat ze hiermee écht bedoelt.

Het is nogal duidelijk dat het Regeerakkoord bol staat van politieke compromissen.

Dit is op zichzelf niet zo erg, voor zover men een eerlijke doorzichtige afspraak heeft gemaakt en niet tracht gelijktijdig een centrumrechtse liberale koers te varen, maar meteen ook tegemoet wil komen aan de eisen van zowat alle standen van de katholieke partner.

Zo bijvoorbeeld verontrust ons ten eerste de passage over de zogeheten

Seeuws

verfijning van het stelsel van studietoelagen en de uitwerking van een aanvullend systeem van studieleningen.

Ik neem aan dat het overbodig is om bij de collega's in dit halfroond te wijzen op het bijzonder sociaal karakter van de studietoelagen en het effect hiervan op de democratisering van het hoger onderwijs. We kennen vanzelfsprekend ook de kwalijke kanten van het stelsel, maar tot hiertoe heeft geen enkel wetenschappelijk onderzoek een remedie aangewezen.

We menen te weten dat hierover een harde confrontatie onder de regeringspartners heeft plaatsgehad, omtrent de geleidelijke vervanging van het huidige stelsel door een systeem van studieleningen, wat de democratisering van de hogere studies, uitgerekend in een moeilijke en langdurige crisisperiode, nog zou bemoeilijken.

Ook daarover zouden wij dus graag een verduidelijking willen krijgen.

In het Regeerakkoord wordt bijzonder veel plaats gegeven aan de VZW Studiecentrum Open Hoger Onderwijs, in verband met de regeringsinitiatieven inzake het zogenaamde afstandsonderwijs. We stellen ons de vraag welke minister hierover een decretale regeling moet uitwerken.

We weten wel — en hij zal ons dat niet kwalijk nemen — dat de nieuwe Gemeenschapsminister van Onderwijs bij de Nederlandse Cultuurcommissie van Brussel, waarover hij nu de voogdij krijgt, veel ervaring heeft opgedaan bij het oprichten en dan weer laten verdwijnen van dergelijke overheids-VZW's, doch dit is nog geen geruststelling over de verzekerde werking van deze parallelle administraties, die volledig aan de parlementaire controle ontsnappen.

Essentiële vragen die wij ons hierbij stellen zijn hoe de Vlaamse Executieve denkt het probleem van de diploma's op te lossen, op welke begroting de noodzakelijke miljoenen-middelen staan ingeschreven en of we met de gevolgde werkwijze niet weer eens

de kans verkrijgen voor het opzetten van pluralistische initiatieven, of integendeel het eenrichtings zuilenverkeer in de hand werken ?

Wat specifiek Brussel aangaat, zullen we later wellicht nog wel de bijzondere toestand kunnen bespreken van het NCC, waarvan de voorzitter nu wel voogdij-minister wordt, maar waarbij de Vlaamse socialistische partijen nog altijd uitgesloten blijven van het beleid.

Wel zouden we nu willen vernemen hoe het staat met de vroeger al geuite intenties om het Nederlandstalig Gemeentelijk Onderwijs in Brussel over te dragen aan het NCC, of beter nog de vraag te stellen wat de visie is van deze Vlaamse Executieve over het onderwijsbeleid in Brussel, in relatie tot de werking van het NCC op het gebied van cultuur en voorschoolse vorming, waarover sprake is in het Regeerakkoord. Met nog een woord over het experiment inzake de herstructurering van het secundair kunstonderwijs komen we terecht in de bredere culturele sector.

Grote bezorgdheid heerst in onze rangen wat betreft het kunstonderwijs, meer in het bijzonder, het muziekonderwijs.

Het huidig experiment dat in enkele scholen loopt — en waarbij gelukkig een overhaaste algemene structurering werd voorkomen — dient na een proefperiode van een volledig schooljaar aan een grondige evaluatie te worden onderworpen.

Wat de leerkrachten en docenten aangaat, is het van het grootste belang dat zij zelf hun vak ook in de praktijk kunnen beoefenen. Dit betekent dat ook de cumulregeling aan een onderzoek dient onderworpen.

In het akkoord is er sprake van een definitieve herstructurering van het secundair kunstonderwijs nog vóór het einde van het schooljaar 1988-1989. Dit is synoniem zoniet voor chaos dan toch voor een ernstige bedreiging van de kwaliteit van het muziekonderwijs, onderwijs waarin Vlaanderen tot nu toe nochtans een stap vóór was op de ons omringende landen.

In de culturele sector was cultuurpolitiek in het verleden al te vaak synoniem van wat men de „gesubsidieerde vrijheid” is gaan noemen. Het leidde echter tot de totale verzuiling van het verenigingsleven, waardoor het cultureel aanbod werd geconcentreerd op het georganiseerde deel van de bevolking en daarenboven vooral in de grote agglomeratiesteden.

Bij het aantreden van de vorige Executieve waren we dus benieuwd of de komst van een liberale excellentie op een departement dat ononderbroken CVP-Ministers kende, een keerpunt in dat beleid zou kunnen betekenen.

Dat bleek zo niet meteen de voorbije jaren. De katholieke zuil werd niet verontrusten de Minister zocht zijn eigen specifieke accenten door zich nogal publicitair op de kunstwereld te storten in een poging om de creativiteit te stimuleren met belastingsontwikkend privé-kapitaal.

In de tekst van deze verklaring staat : „Het cultuurbeleid moet ervoor zorgen dat iedereen aan de snel evoluerende samenleving kan deelnemen”. Met dit vrome voornemen begint het Regeerakkoord inzake cultuurbeleid.

Dat klinkt erg schoon, maar als je dan in de tekst op zoek gaat naar een concrete invulling van dit voornemen dan stuit je op niets dan vaagheid. Het vrome voornemen blijft dan een lege belofte.

Maar in al deze vaagheid herkennen we toch de zware liberale stempel die op deze regeernota drukt. In die mate zelfs dat in kringen van een regeringsgezinde socio-culturele koepelorganisatie van de christelijke zuil gesproken wordt over een „kaakslag” en over een „vernedering”.

„De overheidssteun naar kansarme groepen toe moet geoptimaliseerd worden” en, zo lezen we, „er moet gestreefd worden naar meer doorzichtigheid en samenhang”.

Het zal de aandachtige lezer niet ontgaan dat deze nietszeggende woorden heel wat minder betekenen in de mond van eenzelfde coalitie die nog bij een vorige regeringsverklaring zei

Seeuws

prioriteit te willen geven aan de kansarmen.

Wij zijn integendeel van oordeel dat de resultaten van het experiment inzake de basiseducatie vertaald moeten worden in een aangepaste wetgeving waarbij aan de ondergeschikte besturen een ruime verantwoordelijkheid wordt toegemeten voor de uitbouw en realisatie van het aanbod inzake basiseducatie.

Het is reeds gezegd dat het Regeerakkoord ook weinig goeds voorspelt voor de openbare bibliotheken.

Het koehandeltje dat hier werd gevoerd is echt niet mooi meer. De PW heeft het leenrecht gekregen en in ruil daarvoor hebben ze duchtig ingeleverd op het principe van de openbare bibliotheken.

Een principe nochtans waaraan Minister Dewael — terecht — nooit ging laten tornen, maar nu is het zover. En we kunnen dat lezen in een duidelijke taal : „De rol van privaatrechtelijke openbare bibliotheek zal bestendig worden — in tegenstrijd met alle vorige afspraken en met het decreet — „rekening houdend met hun noden” — wat dat ook moge wezen. De opening naar het privaatrechtelijke is groter dan ooit, de bres is geslagen en het zal weeral eens ten koste zijn van de openbare bibliotheek.

Anderzijds meent men de auteurs koest te kunnen houden door de invoering van het leenrecht, wat sommigen leesrecht noemen.

Het is nu toch al tot in den treure aangetoond dat de opbrengst van het leengeld nooit zal volstaan om aan de rechtmatige sociale eisen van de auteurs te beantwoorden.

We zullen blijven herhalen dat de drempel die hiermee wordt opgeworpen, onaanvaardbaar is.

Wat de musea betreft zwijgt men in alle talen over het grote knelpunt : de aankooppolitiek.

Drie bekende museumdirecteurs van de musea voor Hedendaagse Kunst,

te Gent en te Antwerpen, en van het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst te Oostende, hebben een noodkreet geuit toen ze weer eens een kunstwerk naar het buitenland zagen vertrekken, en voor ieder museum van Hedendaagse Kunst een minimum aankoopbudget van 5 miljoen F. hebben gevraagd. In de regeeringsnota staat over de aankooppolitiek geen woord.

Het is dus een beetje gratis om dan te zeggen dat de musea ruimte moet worden gelaten voor de eigen financiële verantwoordelijkheid. Ook voor de theaters wil deze Regering een grotere eigen verantwoordelijkheid.

We weten wat dat wil zeggen : de theaters moeten maar zoveel mogelijk populaire stukken spelen waar veel volk komt naar kijken.

Als deze kortzichtige liberale visie nog een tijdje kan worden doorgezet, dan zullen in het „Vlaanderen dat leeft” binnenkort nog alleen maar play-back shows te bekijken vallen.

De Vlaanderen Leeft-reclame-campagne zal worden verdergezet. En niets laat voorzien dat de sociaal-culturele sector hierbij meer aandacht gaat krijgen dan tijdens de voorbije jaren.

Trouwens, het budget dat voor Vlaanderen Leeft wordt uitgetrokken, staat in schrill contrast met het steeds maar krimpende budget van de sociaal-culturele sector.

Mijnheer de Minister, waarde collega's, er wordt ook veel te weinig aandacht besteed aan het tewerkstellingseffect in het geheel van de culturele sector.

Volgens de Regeeringsverklaring zal de absolutie prioriteit in het sociaal-economisch beleid gericht zijn op het verhogen van de werkgelegenheid. Het verwondert ons dan ook dat in de passage over het cultuurbeleid geen concrete initiatieven in onze richting werden opgenomen.

Blijkbaar is men reeds vergeten dat, wat de tewerkstelling in de sociaal-culturele sector betreft, 1987 een rampjaar is geworden.

Als direct gevolg van de besparingsmaatregelen van het Sint-Annaplan werden immers vanaf 1 januari 1987 alle promotoren van BTK- en DAC-projecten verplicht een deel van de loonkost van de werknemers voor hun rekening te nemen.

Een interministeriële commissie zou over een eventuele vrijstelling beslissen, maar spoedig bleek dat weinig organisaties daarop een beroep kunnen doen. Een harde dobber dus voor de sociaal-culturele verenigingen die, geconfronteerd met de personeelsstop, noodgedwongen op deze tijdelijke statuten moeten blijven een beroep doen.

Ondanks talrijke interpellaties in de Vlaamse Raad en gesprekken tussen vertegenwoordigers van de sector en de Ministers Geens, Hansenne en Dewael, werden vanuit de Vlaamse Gemeenschap geen concrete stappen ondernomen om de desastreuze gevolgen van de nationale maatregelen, althans gedeeltelijk op te vangen.

Binnen de Franse Gemeenschap en de NCC is men er daarentegen wel in geslaagd begrotingskredieten voor deze bijpassing in te schrijven.

Minister Dewael diende tenslotte bij het Interdepartementeel Begrotingsfonds een dossier in voor 1089 tewerkstellingsplaatsen in de ganse culturele sector. Toen ging een zucht van verlichting op. Een zoethoudertje zo bleek later aangezien het budget voor het IBF op dat moment reeds met een aantal miljoenen overschreden was. De Vlaamse Gemeenschap is hier op een schromelijke wijze tekort geschoten.

Mogen we er nochtans aan herinneren, voor dezen die het nog altijd niet zouden weten, dat het terugverdieningseffect op het investeren in culturele ambten voor tweederden terugvloeit naar de schatkist ingevolge opbrengsten, taksen en andere neveneffecten ?

Daarenboven kost een gesubsidieerde culturele werker amper méér dan de uitgave voor een werkloosheidsvergoeding, vermeerderd met minder inkomsten voor de sociale zekerheid en de belastingen, onder meer.

Seeuws

Het afgeleide tewerkstellingseffect is daarenboven in alle culturele sectoren vrij hoog ingevolge de materiële weerslag op een intensievere activiteit op de diverse gebieden.

En dan is er nog de sponsoring.

Voor ons is en blijft cultuurbevordering in de eerste plaats een taak van de overheid.

Weliswaar kan additioneel sponsoring daaraan iets toevoegen, maar het mag zeker niet zijn dat het bedrijfsleven door zijn financiële inbreng voor een deel het cultuurbeleid gaat bepalen.

Sponsoring werkt trouwens vaak vernieuwing tegen want sponsors geven aan jong talent of aan experimenten weinig kans.

Sponsors willen hun naam verbonden zien met een mooie verpakking, met schouwburgen of kunstenaars die een reputatie hebben. Zij willen zeker zijn van het geld dat ze besteden.

Inzake mediabeleid is deze Executieve van plan haar eenzijdig en discriminerend beleid verder te zetten. Van een coherent cultuurbeleid zou men kunnen verwachten dat het de enorme potentiële kracht van de audio-visuele media als cultuurinstrument aanwendt. Er woeden in Europa en in dit land momenteel nog wel meer financiële oorlogen dan de strijd rond de Generale.

De audio-visuele schaalvergroting, de nietsontziende commerciële belangen die van de mediagebruiker een verbruiker tout court willen maken, de samenballing van verschillende media in enkele grote concerns . . . het zijn evoluties die zich minder spectaculair voltrekken, maar waarop een echt cultuurbeleid dringend een repliek moet vinden.

Deze Executieve vindt er echter niets beters op dan zelf het spelletje te willen meespelen en alles in het teken te plaatsen van éng-commerciële initiatieven, zoals bij voorbeeld de commerciële TV-zenders en grootschalige privé-radionetten.

Vlaanderen mag leren leven tussen Veronica-singles en reclamespots door. De Executieve schrikt er daarenboven nog niet voor terug om aan concurrentievervalsing te doen.

Op de externe markt, door het monopolie van de Vlaamse commerciële zender, tegen de Europese wetgeving in.

Op de interne markt, door enerzijds de initiatiefnemers van VTM te overstelpen met voorrechten, bij voorbeeld de expansiesteun wat eigenlijk een overheidssubsidie voor de zogenaamde niet-openbare TV betekent.

Anderzijds wordt de openbare omroep, één van de Vlaamse cultuurinstrumenten bij uitstek, gefnuikt in een cruciale fase van zijn bestaan.

Eens te meer wordt de BRT een vaste financiering beloofd. In hoeveel regeerakkoorden moeten we dit nog aantreffen vooraleer er werk van gemaakt wordt ?

In een periode waarin de Europese openbare omroepen zich uitrusten om hun onvervangbare positie in de audio-visuele wereld te verdedigen, duwt deze Executieve de BRT zelf in een neerwaartse spiraal. Wat een toonbeeld van cultuur-dynamisch beleid !

Geachte collega's, dit zijn een aantal bedenkingen bij het cultuurbeleid zoals het hier voorligt.

Wij zullen dus waakzaam toezien en het beleid ombuigen en zo nodig bijsturen, althans indien wij daartoe de kans krijgen. (*Applaus bij de SP*)

De heer A. Denys : Blijft uw fractie ook het principe van het budgettair evenwicht nastreven voor de Vlaamse Gemeenschap ? Ik stel u die vraag, omdat u hier een aantal voorstellen formuleert die op zichzelf reeds 10 à 15 miljard frank meeruitgaven meebrengen.

De heer W. Seeuws : Waar heeft u dat gehoord ?

De heer A. Denys : Ik leid dat af uit uw woorden betreffende de integrale uitvoering van het bibliotheekdecreet en over het integraal kijk- en luistergeld aan de BRT geven.

De heer W. Seeuws : Dat heb ik niet gezegd.

De **heer A. Denys** : U niet, maar UW collega, de heer J. Van Elewycyk heeft dat hier deze ochtend gezegd.

Welnu, wanneer wij dat allemaal samentellen dan komen wij tot een bedrag van 10 à 15 miljard frank meeruitgaven.

De heer W. Seeuws : Mijnheer Denys, in het Regeerakkoord wordt gesproken over een bepaald percentage. In de Regeerverklaring van de Voorzitter van de Executieve is daarvan geen sprake meer, maar spreekt men van een behoorlijk deel. Ik weet zeer goed dat dit geen gerichte belasting is, maar wel een nationale belasting en dat u daar niet alles van krijgt, doch amper 60 procent en dat deze dan nog niet worden aangewend voor de BRT. Het gaat er dus niet om welke middelen maar wel of u inderdaad voldoende middelen voor de openbare omroep wil ter beschikking stellen opdat hij het hoofd zou kunnen bieden aan de uitdagingen van deze tijd, onder meer aan de commerciële televisie.

De heer J. Van Elewycyk : Indien de meerderheid het geld dat zij aan de Sykorski-fabriek in Oostende besteedt, op een behoorlijke en fatsoenlijke manier zou investeren dan zou zij daarmee veel meer voor Vlaanderen doen.

De Voorzitter : Dames en heren, ik stel u voor de lijst van de sprekers definitief af te sluiten. (*Instemming*)

De heer Jozef Bosmans heeft het woord.

De heer J. Bosmans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, ik zal in het tijdsbestek dat mij is toegemeten door mijn fractie het Regeerakkoord evalueren met betrekking tot de beleidsmaterie Leefmilieu.

Ieder leefmilieubeleid dient te vertrekken vanuit de idee dat curatief of sanctionerend optreden vanwege de overheid reeds een falen van dit beleid impliceert. Daarom werd in dit Regeerakkoord vooropgezet dat het voorkomen van milieuhinder en

-schade de eerste en belangrijkste doelstelling van de Vlaamse Regering moet blijven. Deze finaliteit is voor de PVV-fractie prioritair teneinde de kwaliteit van het leefmilieu te vrijwaren en te verbeteren.

Dit preventief milieubeleid moet steunen op twee pijlers : 1. de individuele verantwoordelijkheid van elke burger ; 2. de zelf-discipline van bedrijven en ondernemingen.

Hiertoe is een geïntegreerde aanpak — gericht op een milieukwaliteitsbeheer — noodzakelijk. Een essentieel element in de preventieve aanpak is wat ik zou durven noemen een degelijk vergunningsbeleid : daarom dient ten bate van de bescherming van het leefmilieu en ten bate van de vergunningsaanvrager, dringend uitvoering gegeven aan het milieuvergunningendecreet, dat de spil zal vormen voor alle vergunningen in de milieusector. In dit verband zou ik concreet willen vragen aan de weliswaar nieuwe Gemeenschapsminister voor Leefmilieu wanneer hij denkt dat de uitvoeringsbesluiten op het milieuvergunningendecreet daadwerkelijk zullen klaar zijn.

Minister J. Lenssens : Als de Raad van State advies heeft uitgebracht zal mijn collega de heer Dupré er onmiddellijk mee naar de Vlaamse Raad komen. De vraag om advies is reeds 18 maanden bij de Raad van State.

De heer J. Bosmans : Ik dank u voor die inlichting, mijnheer de Minister. Wij wachten er in elk geval op. Wij zullen moeten trachten er samen iets aan te doen.

Immers, om te komen tot een gecoördineerde eenheidswetgeving op leefmilieubeleid zullen de bestaande wetgevingen, normen en vergunningen getoetst worden op hun preventief effect, hun implementatiekracht en hun kosteneffectiviteit. De uitbouw en aanpassing van wetgevingen, normen, vergunningen en uitvoeringsbesluiten dient de industrie de mogelijkheid te geven op een intensieve en creatieve wijze nieuwe, minder vervuilende processen en technieken te ontwikkelen. Dit bete-

kent ook dat het milieubeleid niet alleen grenzenstellend, voorwaarden oplegend moet zijn maar ook mogelijkheden moet scheppen bij vestiging van nieuwe bedrijven en bij het bevorderen van de technieken die de vervuiling tegengaan. In dit verband wil ik toch even mijn ongenoegen uiten tegen een bepaalde politiek die wordt gevoerd door een aantal milieu-parastatalen. Immers, teveel houden zij zich bezig met overtreeders te berispen en te bestraffen. Uiteraard blijven wij uitgaan van de idee dat de vervuiler moet betalen maar dit mag niet verhinderen dat van overheidswege inspanningen worden gedaan om te vermijden dat vervuild wordt. Ik ben dan ook van mening dat in dit verband er bij de milieu-parastatalen en bij de overheid een accentverschuiving moet plaatsgrijpen van het curatieve naar het preventieve vlak. Hun opdracht en hun taak zou zich meer moeten richten naar sensibilisering ter voorkoming van vervuilde technieken en procédés die het leefmilieu schaden.

De PVV-fractie blijft er immers van overtuigd dat in het milieubeleid, milieukwaliteitsbeheer, meer interne samenhang en preventief optreden de centrale uitgangspunten moeten vormen. Dit betekent echter niet dat een preventief milieubeleid niet gebaseerd hoeft te zijn op een wel begrepen eigen verantwoordelijkheid van de burger, het bedrijf en de instelling. Daarom moet trouwens ook ten aanzien van de bedrijfswereld aangestuurd worden op diezelfde verantwoordelijkheid en op de interne handhaving ervan in de bedrijven. Inzake de burger kunnen wij alleen maar hopen dat de filosofie waarin hij zijn mens-zijn kadert, rekening houdt met een aantal voor iedereen aanvaardbare ecologische normen.

Mijnheer de Voorzitter, ook het toezicht, de inspectie en de controle op de naleving van de milieuwetgeving zullen doelmatiger moeten georganiseerd worden. Letterlijk staat in het Regeerakkoord : „daartoe zullen deze taken van de openbare afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM) en de waterzuiveringsmaatschappijen worden gedefinieerd en gecoördineerd in sa-

Uit het prisma der beleidsideeën lichte de heer Jozef Bosmans (PVV) ter evaluatie de leefmilieumaterie, waarbij elk curatief of sanctionerend overheidsoptreden z.i. beleidsfalend inwerkt

menwerking met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.”

Deze passage uit het Regeerakkoord wordt door onze fractie beschouwd als een echte doorbraak. Immers, daar waar OVAM totnogtoe in vele gevallen rechter en partij is, zullen in de toekomst een aantal taken worden afgestoten. Dit zal gebeuren enerzijds naar de Administratie van de Vlaamse Gemeenschap en anderzijds — wat veel belangrijker is — naar de privé-sector. Wij denken hier vooral aan de exploitatie van de waterzuiveringsstations. In deze context zal trouwens worden tegemoet gekomen aan een eis van onze fractie die werd geformuleerd tijdens de vorige legislatuur dat, alvorens de twee bestaande waterzuiveringsmaatschappijen zouden gefusioneerd worden, een kosten-baten analyse dient doorgevoerd te worden, gericht op een optimaal gedecentraliseerd en doorzichtig beheer.

Tot daar, mijnheer de Voorzitter, dames en heren, een paar korte bedenkingen vanuit onze fractie inzake het hoofdstuk leefmilieu van dit nieuwe

J. Bosmans

Regeerakkoord. (*Applaus bij de PVV en de CVP*)

De Voorzitter : De heer Félicien Bosmans heeft het woord.

De heer F. Bosmans (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, heren Ministers, waarde collega's, in deze korte uiteenzetting wil ik enkele aspecten belichten van het hoofdstuk Cultuur, in het Regeerakkoord van de Vlaamse Executieve ongetwijfeld één van de meest besproken hoofdstukken.

Wellicht werd in de media nooit voorheen zoveel aandacht besteed aan het luik „cultuur” van een regeerakkoord. Daarbij ging de kritiek eigenaardig genoeg meer naar hetgeen er niet was in opgenomen dan naar de bepalingen die er wel in voorkwamen.

Deze reacties bewijzen ons inziens alvast één ding, met name dat de brede lagen van de bevolking zich niet alleen nauw betrokken voelen bij het Cultuurbeleid maar dat zij bovendien zeer precieze verwachtingen koesteren, ten aanzien van het Cultuurbeleid dat zij door de overheid wensen gevoerd te zien.

Men verwacht met name dat de overheid een beleid voert dat geënt is op de culturele realiteit in de Vlaamse Gemeenschap. Verwacht wordt dat de overheid een cultuurbeleid voert dat samen met de democratisering van het onderwijs de maatschappelijke emancipatie bevordert door eenieder de kans te geven voortdurend zijn persoonlijkheid verder te ontplooiën om op die wijze volwaardig te kunnen deelnemen aan de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven en de uitbouw van onze samenleving mee te kunnen bepalen.

De geschiedenis van de Vlaamse Beweging bewijst dat in de ontvoogding van ons volk de grote culturele organisaties een belangrijke rol hebben gespeeld en nog steeds spelen.

In een samenleving, waarin wij op een brutale wijze worden geconfronteerd met de grenzen aan de econo-

mische groei en niet te stuiten technologische vooruitgang, moet de bekommernis om de menselijke factor groter zijn dan ooit te voren.

Deze bekommernis vinden wij alleszins terug in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid dat de overheid wil voeren. Het Regeerakkoord hoeft voor ons geen codex te zijn, waarin alle mogelijke problemen in verband met het cultuurbeleid worden aangehaald en meteen ook precieze richtlijnen voor de oplossing ervan worden gegeven. En het hoeft nauwelijks iemand te verwonderen dat een regeerakkoord tussen dezelfde regeringspartners, amper 2 jaar na het vorige Regeerakkoord, voortbouwt op het beleid dat de afgelopen jaren werd gevoerd.

Een regeerakkoord moet wel de afspraken vastleggen in verband met nieuwe beleidsopties. In die zin komt een regeerakkoord wel over als zeer fragmentair. Wij gaan er daarom van uit dat een aantal bepalingen en afspraken uit het vorige Regeerakkoord van kracht blijven. Wij worden overigens in deze overtuiging gesteekt door de Regeringsverklaring uitgesproken door de Voorzitter van de Vlaamse Executieve,

Voor alle duidelijkheid wensen wij deze prioritaire aandachtspunten voor onze fractie — aandachtspunten die zoals gezegd ruim aan bod kwamen in de Regeringsverklaring van de Voorzitter van de Executieve — nogmaals te beklemtonen.

1. Het Cultuurbeleid moet de prioritaire en volwaardige verantwoordelijkheid van culturele privé-instellingen en organisaties erkennen. Alleen als duidelijk aanwijsbaar is dat het vrij initiatief te kort schiet, moeten bepaalde taken door de overheid zelf, op welk bestuursniveau ook, worden overgenomen. Overheidsbemoenissen in de culturele sector leiden immers al te vaak tot vervlaking, bureaucratisering en politisering. In dit verband wil ik waarschuwen voor de evolutie die aan gang is in de sportsector. Wij kunnen niet aanvaarden dat de overheidsinitiatieven in verband met de sport worden uitgebreid, zolang het bestaande decreet op de landelijke sportorganisa-

tics niet volledig wordt uitgevoerd. Het gaat ons daarbij meer dan om het principe „dat de decreten moeten worden uitgevoerd”. Inderdaad wat de sport betreft, dreigt de niet-uitvoering van het decreet op de landelijke sportorganisaties, en met name het feit dat de onkosten voor verzekeringen nog niet voor 20 procent worden gesubsidieerd, zeer nefaste gevolgen te hebben voor de doorsnee-sportbeoefenaar. Wij willen er in dit verband alsvast op wijzen dat voor ons de recreatiesport prioritair is en blijft. Inderdaad, de bevordering van de recreatiesport is voor ons het meest aangewezen middel om weerwerk te bieden tegen de ongebreidelde commercialisering van de professionele en semi-professionele sportbeoefening, en het toenemend geweld in de sport.

2. Aan de rechtszekerheid, die het Vlaamse Parlement door middel van decretale regelingen in de diverse culturele sectoren aan het cultureel werk heeft willen bieden, kan niet worden getornd. Dit betekent dat onder het mom van evaluatie van decreten en reglementeringen, niet kan worden geraakt aan de objectieve criteria inzake erkenning en subsidiëring zoals deze in de decreten voor een aantal essentiële vormen van cultureel werk werden vastgelegd. Na meer dan 10 jaar toepassing moet de evaluatie van de bestaande decreten integendeel een middel zijn om de wetgeving en in het bijzonder de erkennings- en subsidieregelingen aan te passen aan de reële werking van instellingen en organisaties. Om alle misverstanden uit te sluiten, wil ik daarbij voorbeelden geven.

Vooreerst is het zó dat in de bestaande decreten rekening moet worden gehouden ook met langlopende vormingscursussen, zoals deze de jongste jaren zijn gegroeid, en ook met de praktijk van deeltijdse arbeid en andere. Inzonderheid denken wij aan de noodzakelijke aanpassing van het zogenaamde Vijfde Decreet dat in de praktijk niet werkbaar is gebleken. Dit decreet moet omgezet worden in enerzijds een reglementering voor het ontwikkelingswerk als dusdanig, waarin alle organisaties, die tot op heden op basis van het zoge-

naamde KB van 1967 worden gesubsidieerd, ook de dienstverlenende organisaties, kunnen worden gevat. Anderzijds dient de regeling voor bijzondere problematiek en bijzondere doelgroepen, te worden ingebouwd in de bestaande decreten op het verenigingsleven en de instellingen, opdat maximale waarborgen zouden kunnen worden gegeven voor degelijke werking en opvolging van de werkingsresultaten.

3. Een derde bekommernis voor de CVP-fractie, is de zorg voor de kwaliteit van de tewerkstelling en het verhogen van de tewerkstellingsmogelijkheden in de culturele sector.

Met de verbetering van de kwaliteit van de tewerkstelling bedoelen wij dat het tijdelijk statuut in al zijn vormen, van de personeelsleden die op een volwaardige wijze ingeschakeld zijn in de permanente werking van organisaties, ook moet kunnen omgezet worden in een volwaardige tewerkstelling. Dat kan onder meer door de volledige uitvoering van de decreten en het opheffen van de personeelsstop. De culturele sector moet volwaardig worden opgenomen in het tewerkstellingsbeleid. Het verheugt ons in dit verband dat de tewerkstelling in de culturele sector niet alleen behandeld wordt in het hoofdstuk Cultuur maar ook in het hoofdstuk tewerkstellingsbeleid aan bod komt. Wij verwachten dan ook concrete voorstellen van de Executieve.

4. Een ander aandachtspunt voor de CVP-fractie is het overleg en de participatie in de culturele sector. Wij steunen het idee om de inspraakorganen te evalueren, met het oog op een betere taakomschrijving en de advies- en inspraakfuncties zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Wij zullen evenwel nooit aanvaarden dat de gebruikers uit die adviesorganen worden geweerd of dat de gebruikers de plaats moeten ruimen voor de externe deskundigen. Wij zijn niet van mening dat de beste stuurder altijd aan wal staan, waarmee wij nochtans de inbreng van het wetenschappelijk onderzoek niet willen minimaliseren.

5. Een laatste aandachtspunt voor onze fractie is de decentralisatie van het Cultuurbeleid. De CVP is ervan overtuigd dat het beleid op het bestuursniveau moet worden ontworpen en uitgevoerd, dat het dichtst staat bij de bevolking en dus ook het best vertrouwd is met en kan inspelen op de noden van de bevolking.

In die zin verheugt het ons dat bij herhaling in het Regeerakkoord, inzonderheid wat de monumentenzorg betreft, de rol en de inbreng van de gedecentraliseerde besturen wordt beklemtoond. Om dezelfde reden verheugen wij ons over het hoofdstuk Brussel. Voor het eerst wordt de rol van de NCC, die een sleutelfunctie moet vervullen in het Cultuurbeleid voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel, beklemtoond. Voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel is het van levensbelang dat tussen de Vlaamse Regering en de NCC een bevoorrechte samenwerking tot stand komt. De Vlaamse Gemeenschap heeft de jongste jaren op een niet onaanzienlijke wijze de dotaties aan de NCC opgevoerd. De NCC beschikt thans ook over de nodige financiële middelen om het peuterplan volledig af te werken. Het zal een opdracht zijn voor de volgende Executieve om de taken, die de Vlaamse Executieve thans zelf vervult op het Brusselse terrein stelselmatig en met de financiële middelen over te hevelen naar de NCC. Wij denken hierbij uiteraard in de eerste plaats aan de overdracht van het beheer van de lokale, culturele infrastructuur aan de NCC, en evenzeer aan de subsidiëring van culturele instellingen en organisaties met lokale uitstraling. Het is voldoende bekend dat de Vlaamse Gemeenschap belangrijke inspanningen heeft gedaan ten voordele van de Nederlandstaligen in Brussel. De Gemeenschapsminister van Cultuur raamde onlangs in een toespraak deze financiële inbreng op zo'n 700 miljoen frank, alleen vanuit de culturele sector. Het zal erop aankomen deze financiële middelen zo efficiënt mogelijk te besteden en zo nauw mogelijk te laten aansluiten op de plaatselijke noden.

Tot slot wil ik erop wijzen dat de CVP-fractie verwacht dat de werk-

zaamheden in de „Commissie Brussel", die tijdens de voorbije legislatuur werden ingezet, zullen worden voortgezet en dat in een permanente dialoog tussen Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad een coherent beleid, in een zo breed mogelijke consensus, ten opzichte van de Vlaamse Gemeenschap te Brussel, zal kunnen worden uitgetekend. (*Applaus bij de meerderheid*)

De Voorzitter : De heer Blanpain heeft het woord.

De heer R. Blanpain (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, het Regeerakkoord, dat wij vandaag en morgen onder de loupe nemen, had een belangrijk politiek document kunnen zijn.

Belangrijk als expressie van het op het ogenblik enige legitime gezag in Vlaanderen, aangezien de nationale instellingen niet functioneren. Belangrijk omwille van het feit dat het nationaliteitsvraagstuk vandaag in zijn volle openheid is gesteld, belangrijk met het oog op de komende grondwetsherzieningen, op de noodzaak van dialoog tussen de Vlamingen en Franstaligen en de nog grotere noodzaak van één standpunt aan de onderhandelingstafel.

Het had een belangrijk politiek document kunnen zijn omwille van het Europa van 1992, magische datum. In het Regeerakkoord wordt wel gezegd dat een informatiecentrum nodig is en dat wij erbij moeten zijn. Maar de vraag is welk Europa, welke accenten moeten wij leggen, welk Vlaams profiel zullen wij Europa moeten geven.

Het had een belangrijk politiek document moeten zijn op het ogenblik waarop de sociale geesel van de werkloosheid, zowel van jonge als van langdurige werklozen, Vlaanderen blijft teisteren en waarop een hypersnelle internationalisatie van onze economie plaatsvindt, getuige waarvan het gevecht om de Generale waarin deze oude dame een verplichte strip-tease ondergaat van Italiaanse, Franse en, naar wij hopen, ook enkele Vlaamse minnaars.

Dit politieke akkoord had moeten

Blanpain

aanduiden waarheen wij als Vlaamse Natie willen gaan, analyseren welke de situatie is, wat wij zijn, waar wij staan, waarheen wij willen gaan en welke de middelen daartoe zijn.

Ik had hoop op een dergelijk politiek akkoord omdat het werd gesloten door mensen die ter zake ervaring hebben, die de problemen zouden moeten kennen en die gedurende weken over een tekst hadden onderhandeld. Bij het lezen van dit document is mijn hoop echter ineengezakt als een natte schoenveter. Het bevat geen analyse van de problemen waarmee wij worden geconfronteerd, het houdt geen boodschap in en brengt weinig of geen nieuwe ideeën aan.

Allereerst is het document niet overzichtelijk : het mist kop en staart, inleiding en besluit. Het zou de overzichtelijkheid gediend hebben mocht men zich de moeite hebben getroost er een inhoudstafel aan toe te voegen, zodat de lezer precies kan zien wat erin staat en wat niet.

U stelt dat u een „gebruiksvriendelijk” bestuur wil voeren, met grote openheid. Dit betekent dat de documenten verstaanbaar moeten zijn, maar het eerste produkt van de Executieve, het Regeerakkoord, is op dat stuk een misleu. Het is een bureaucratische, dorre en onverstaanbare tekst. Ik zou verscheidene passages kunnen citeren die volkomen onverstaanbaar zijn, tenzij misschien voor enkele ingewijden. Men zou deze teksten moeten vertalen in een voor de burger verstaanbare taal en hopen dat hij ze leest. Vanuit die grotere openbaarheid zou het toch, denk ik, voor het politieke fatsoen aangewezen zijn dat dit niet door de kabinetten zou geschieden, dat het niet de kabinetten zouden zijn die politiek gekleurde informatie naar de bevolking toe spelen, maar dat die informatie zou uitgaan van officieel ingestelde instanties van advies. Wij hopen trouwens dat aan de „kabinetsplaag” van de Vlaamse Gemeenschap, die erger is dan in de nationale Regering aangezien in verhouding de begroting van de uitgaven in veelvoud groter is dan in de nationale Regering, een einde zal worden ge-

steld en dat de Vlaamse Administratie bij het beleid zal worden betrokken.

Bepaalde begrippen zoals decentralisatie, delegatie, deconcentratie, worden ofwel verkeerd gebruikt, ofwel door elkaar gehaald.

Het stuk staat ook bol van holle retoriek met nietszeggende zinnen die men ons beter had gespaard. Ik kan u één van die zinnen lezen die men in het Frans „une langue de bois” noemt — een houten taai. Ik lees dus : „Met inachtneming van het Cultuurpact zullen de inspraak en adviesverstrekking in het cultuurbeleid worden georganiseerd, rekening houdend met de principes van deregulering en decentralisering en met het oog op een betere fundering en motivering van de verstrekte adviezen”. Dit zijn zinnen die inhoudsloos zijn en waarvoor men best het papier in deze tijd van crisis had gespaard. (*Gelach*)

Toegegeven dat er in het akkoord enkele actuele punten worden afgesproken en dat er accenten worden gelegd. Inderdaad, ik moet de PVV feliciteren voor de toon van het document. Het is al liberale accenten wat de klok slaat, niet „liberal” in de Engelse zin van het woord, wat progressief, vooruitstrevend betekent, maar in de zin van : elk voor zichzelf, trek uw plan, wie niet meekan, heeft pech, wie uit de boot valt, dat is spijtig. Het woord zelfredzaamheid wordt een soort nieuw jargon voor deze Regering en dit akkoord. De PVV heeft veel punten gescoord, al wordt hier en daar retorisch naar laaggeschoolden of kansarmen verwezen.

Sta mij toe zeer sterk het punt van de democratisering van het onderwijs en van het hoger onderwijs in de verf te zetten. Elkeen zou moeten weten dat studeren aan onze universiteiten een zeer dure aangelegenheid is geworden zelfs al zijn de inschrijvingsgelden betrekkelijk laag wanneer men die vergelijkt met die van de Angelsaksische landen. De index van de studieleningen en studietoelagen is gedurende een geruime tijd niet aangepast geweest. Wat stellen wij nu vast ? Dat men zal gaan naar verfijning van het systeem van de studie-

beurzen, een verfijning, zo heet dat, met het oog op het streven naar een dekking van de studiekosten. Bedoelt men met de verfijning, een afslanking, een vermindering van de toelagen ? Bedoelt men met het streven naar het dekken van de studiekosten dat men er niet gaat geraken en dat men de studiekosten inderdaad niet gaat dekken ? Als de studiekosten zouden gedekt zijn, waarom zijn er dan nog studieleningen nodig ? Het is mijn wens dat zou worden geantwoord op de vraag die bij vele studenten en bij vele ouders leeft, namelijk of men het systeem van de verfijning en van de studieleningen gaat toepassen op de eerste en de tweede cyclus, ofwel of men die alleen voor de derde cyclus zou voorbehouden.

Zelfredzaamheid — het nieuwe jargon. In dit verband lees ik dat het welzijn- en gezondheidsbeleid financieel haalbaar moet zijn en in de eerste plaats gericht zijn op de bevordering van de zelfredzaamheid van de hulpvrager. En wij kunnen dan ook niet anders dan het ACV en het ABVV begrijpen wanneer zij dit beleid uitdrukkelijk afkeuren. En wij kunnen niet begrijpen dat ACW-vertegenwoordigers die de solidariteit in hun banier dragen dit beleid hier zouden steunen. (*Applaus bij de VU, bij de SP en bij AGALEV*)

Wij kijken met belangstelling naar de sponsoring. Voor sommige sectoren kunnen wij de privé-inbreng begrijpen. Maar inzake cultuur en sport kunnen wij niet aanvaarden dat firma's het gebruik van tabak propagieren bij sportmanifestaties en van de situatie misbruik maken om hun vuiligheid door de 'longen van jonge mensen te jagen. (*Applaus bij de VU, de SP en AGALEV*) Wij zitten daarmee op dezelfde golfengete als de wereldorganisatie die het tabagisme aanpakt. De jeugd moet worden beschermd tegen het misbruik van tabak. Het is duidelijk dat alle vormen van reclame ook onrechtstreekse niet te pas komen bij culturele activiteiten.

Het belangrijkste punt bij het welzijnsbeleid is over het hoofd gezien : de demografische situatie is op termijn angstwekkend. Heeft de Vlaamse Gemeenschap niet de hoofdp-

Blanpain

dracht om deze situatie en al haar implicaties terdege te verkennen ? De eerste 20 jaar liggen de consequenties ongeveer vast . . . Moet er niet reeds nu een alternatieve gezinspolitiek worden ontwikkeld ?

Heren Ministers. in uw Regeerakkoord staan behatenswaardige zaken wat de eerbiediging van de ideologische, filosofische en godsdienstige overtuiging van personen en verenigingen betreft. Wij hechten zeer veel belang aan dit punt. In feite zou het overbodig moeten zijn omdat het reeds in de Grondwet is ingeschreven. De artikelen 6bis en 59, paragraaf 7 zeggen immers dat alle burgers gelijk moeten worden behandeld. Sta mij toe even te extrapoleren van het arbeidsrecht dat-mij niet onbekend is. In dit recht wordt de niet-discriminatiegedachte vertaald door de **regel** dat de werkgever in principe bij aanwerving en promotie geen onderscheid mag maken op grond van leeftijd, geslacht, burgerlijke stand, ziekteverleden, nationaliteit, politieke of levensovertuiging en lidmaatschap van een vakbond of een andere organisatie, aldus de CAO nummer 38 van 6 december 1983.

Is de Vlaamse Executieve bereid deze regel in haar beleid op te nemen en dit ook als regel te stellen voor de organisaties die zij financiert bij wijze van subsidiëring. Op vele van deze punten wordt inbreuk gepleegd, ook omwille van de politieke overtuiging. Ik ken meerdere gevallen waarin bedreigd werd met niet-aanwerving of broodroof voor mensen die een bepaalde politieke activiteit ontwikkelen en dit vooral in gesubsidieerde zuilen van ons land. Wij zouden de Vlaamse Executieve graag horen verklaren dat zij bereid is deze regel uit het arbeidsrecht door te trekken naar haar beleid en naar het beleid van de zuilen die zij subsidieert.

De sport en de lichamelijke opvoeding werden blijkbaar eenvoudigweg vergeten.

De heer J. Van Elewycck : Zeer juist.

De heer R. Blanpain : U heeft juist

geteld één lijn neergeschreven over sport, ergens onderaan, punt 5, 3" sectorieel. in verband met het decreet van de niet-betaalde sportbeoefenaar. Het decreet ligt mij duidelijk nauw aan het hart. Het is één van de decreten dat niet wordt nageleefd, dat met de voeten wordt getreden en waarvoor de nodige aanpassingen dienen te gebeuren opdat de sportbeoefenaar in vrijheid een overgang van de ene club naar de andere zou kunnen maken. Maar dat is dan ook het enige, met name een aankondiging van een wijziging.

Er wordt met geen woord gerept over de plaag van de doping. geen woord over massasport, geen woord over elitesport. Quid lichamelijke opvoeding ? Dit op een ogenblik dat de lichamelijke opvoeding in de scholen in het gedrang komt, wordt afgebouwd, wanneer iedereen weet dat de kennis, het studeren rechtstreeks in verband staat met de fysieke fitheid van de kinderen en de leerlingen. Lichamelijke opvoeding komt vooral in het onderwijs in gedrang. Het is nochtans in de school dat het moet gebeuren, in de school dat het moet worden aangeleerd. Sport, lichamelijke opvoeding is niet uitsluitend bestemd voor de woensdagnamiddag. Het is even essentieel als eten, slapen, drinken, studeren. Jong geleerd is oud gedaan.

Mijnheer de Voorzitter, wij willen een resolutie indienen steunend op wetenschappelijk onderzoek aan het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding in Leuven, waarin wordt gepleit voor minimum drie uren lichamelijke opvoeding per week in het lager en het middelbaar onderwijs.

Minister J. Lenssens : Dit behoort niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Raad ; het is een nationale materie.

De heer R. Blanpain : Mag ik even bescheiden opmerken dat ik ten eerste met uw restrictieve interpretatie van de bevoegdheden niet akkoord ga (*Applaus bij de VU*) ; ten tweede, dat uw vrienden van de nationale Regering die de federaliseringsbeweging in ons land ondermijnen door nationaal niet te doen wat zij hier zeggen, dat wij ons tot hen kunnen richten

als het zo ver komt en van hieruit vragen dat voor het belang van de Vlaamse jeugd. mijnheer de Minister. drie uur sport per week zou worden georganiseerd.

De heer C. Moors : Men moet prioriteiten en kuzcn maken. Hoc gaat u dit in de uurroosters inbouwen ?

De heer R. Blanpain : Inderdaad. men moet prioriteiten en kuzcn maken. De zaak is dat sport geen vak is zoals andere vakken. Sport is een zaak die als een soort zuurdesem voor ons allemaal noodzakelijk is. Er wordt inderdaad veel te weinig aan sport gedaan. Wanneer wij kijken naar de militaire prestaties van onze jongeren, liggen zij in NATO-verband ver onder omdat wij aan dit probleem onvoldoende aandacht hebben besteed.

Mijnheer de Eerste Minister, u wilt Vlaanderen profileren en wij volgen u voor de profilering van Vlaanderen. U zal Vlaanderen profileren wanneer u een Vlaamse voetbalelftal naar de wereldkampioenschappen naar Seoul stuurt. Dan zou Vlaanderen kunnen bewijzen dat het bestaat (*Applaus bij de VU*) Mocht u aandacht besteden aan de sport en aan de lichamelijke opvoeding, dan had u een heuse Minister voor de Sport in het leven geroepen en zou dit een begin zijn van een ernstig beleid.

Wat de werkgelegenheid betreft. is wellicht ook voor deze materie alleen de nationale instantie bevoegd. Het thema van de werkgelegenheid is zeer mager. U heeft het alleen over langdurige werkloosheid, vooral van vrouwen, en u gaat binnen de zes maanden *een* nota voorbereiden. Alsof de problemen van de langdurige werkloosheid op dit ogenblik onvoldoende zijn bekend. Het is nu dat maatregelen moeten worden voorgesteld en niet binnen zes maanden. Trouwens, de maatregelen die nu worden getroffen komen één of twee jaar te laat.

In dit verband citeer ik een artikel van professor Paul Van Rompuy : „De Vlaamse arbeiders en het ACV, het nieuwe feit. Vlaamse arbeiders pikken de excessieve solidariteit met Wallonië niet langer.” Hij zegt onder

Blanpain

meer het volgende : „De doorsnee Vlaamse werknemer heeft de Belgische illusie doorgeprikt en ziet in dat de Belgische bovenbouw een financiële solidariteit oplegt, die de grenzen van het redelijke overschrijdt.”

In verband met de beroepsopleiding, zo broodnodig omdat onze jeugd die werkloos is hoofdzakelijk onvoldoende geschoold is, vinden wij een nietszeggende zin met name dat de ondernemingen een bijzondere maatschappelijke rol te vervullen hebben. De sociale partners in Vlaanderen moeten een eigen Vlaamse conventie sluiten over vorming en opleiding. Welnu, dit kan juridisch niet en is juridisch een stuk „non sense” om de eenvoudige reden dat de partners die daarin zitten niet bevoegd zijn.

Minister G. Geens : Ik weet dat u een specialist is in arbeidsrecht.

De heer R. Blanpain : Men is dat vlug dezer dagen.

Minister G. Geens : Ik meen dat dit een thesis is die wij ook in de Vlaamse Regering al jaren verdedigen met name dat gewestelijke collectieve arbeidsovereenkomsten mogelijk zijn zoals zij ook mogelijk zijn binnen een bedrijfstak en binnen een onderneming. Dit is trouwens ook in de proportioneel samengestelde Executieve ons standpunt geweest. Het spijt mij dat u een dergelijke restrictieve bevoegdheid toekent aan de Vlaamse Regering.

De heer R. Blanpain : Ik zeg dat het juridisch niet kan omdat het VEV ter zake geen representatieve partner is. Ik ben niet de enige die dat zegt, ook de heer Derieuw heeft in zijn verklaring in „Actueel” gezegd dat er van de kant van de patroons geen representatieve organisatie is. Hij heeft ook gezegd dat er geen representatieve regering was omdat ze geen voorstellen had. Juridisch gezien kan u het echter niet. U zou dus moeten de nodige juridische initiatieven nemen via de kanalen die u kent om te komen tot echte Vlaamse collectieve arbeidsovereenkomsten. Immers, u weet dat de enige representatieve organisatie aan de kant van de werkge-

vers het VBO is en het VEV zit daar niet in. (*Applaus bij de VU*)

Een laatste punt : uw Regeerakkoord is tijdloos omdat het niet ernstig inspeelt op de uitdagingen waarmee wij geconfronteerd worden met name het nationaliteitsvraagstuk en de internationalisatie van de economie. Wij beleven allemaal het festival van de Generale Maatschappij. Wij hebben vastgesteld dat een Waals minister een onderhoud heeft gehad met de heer De Benedetti om te vragen hoe het zat met het werkgelegenheidsbeleid in de politiek die hij ter zake in de Waalse ondernemingen zou voeren. Heeft iemand uit de Vlaamse Executieve een stap naar de overnemers gezet om te weten wat er met de Vlaamse jobs zou gebeuren ? Ik heb dat niet gezien en dat is een fout en een tekortkoming. (*Applaus bij de VU*)

Tot slot is er het Europa van 1992. Deze magische datum wordt hier en daar wel ritueel vermeld. Full stop. Welk Europa men voor heeft, welk het Vlaams profiel is dat wordt voorgestaan, overstijgt eens te meer de belangstelling van de Vlaamse Executieve. Neem de behartiging van de Vlaamse belangen bij de Europese fondsen en de Europese onderzoeken en ontwikkelingsprogramma's. Dit is een intentieverklaring die wij verwelkomen maar het is slechts een intentieverklaring. Men weet dat in het verleden, en dat is bewezen, de Vlaamse Executieve er niet bij te pas kwam. Misschien is dit eens te meer een nationale materie, maar inzake het Erasmus-programma, dat zo belangrijk is voor onze universiteiten en waarbij leden van de Vlaamse Raad misschien in een andere hoedanigheid betrokken zijn, weet niemand aan de Vlaamse universiteiten op dit ogenblik waar het bureau van de Erasmus-beursverdeling zit en hoe het zal werken. Ook daar is er op het vlak van het onderwijs een leemte die zou moeten worden opgevuld.

Mijnheer de Voorzitter, wij zijn zeer ontgoocheld bij het lezen van dit document. Dit is een document zonder visie zonder boodschap en wat mij betreft, van vermoede en uitgebluste onderhandelaars. (*Gelach bij de le-*

den van de Executieve) Dat Vlaanderen geen middelen en bevoegdheden heeft en zichzelf niet kan zijn is zeer erg — wij streven er trouwens naar die bevoegdheden uit te breiden — maar dat de Vlaamse Executieve ter zake geen ideeën heeft is dramatisch. (*Applaus bij de VU*)

De Voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer M. Van Peel (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, collega's, tot onze vreugde hoorden wij meermaals verklaren dat het Regeerakkoord van de Vlaamse Executieve niet diende opgevat te worden als een regeerbijbel die gans het toekomstig beleid regelt. Vooral wat het hoofdstuk „Cultuurbeleid” betreft lijkt ons inziens deze verklaring van gewilde onvolledigheid, om een zekere dynamiek in het beleid te behouden, bijzonder belangrijk.

Wij zouden er dan bijvoorbeeld van kunnen uitgaan dat de rol van het sociaal-cultureel werk in Vlaanderen zo in het oog springend belangrijk is dat het niet nodig werd geoordeeld daar in het Regeerakkoord nog eens expliciet op in te gaan. Wij zouden er dan van kunnen uitgaan dat de unieke Vlaamse situatie met honderden verenigingen, honderdduizenden leden en tienduizenden vrijwilligers in kaderfuncties zulk een evidente rijkdom betekent op cultureel vlak dat de overheid dankbaar alleen nog maar die beleidsdomeinen vermeldt waar nog lacunes bestaan. Zo zouden wij kunnen overgaan tot de orde van de dag in de rustige wetenschap dat géén Vlaamse overheid het in zijn hoofd zou halen deze sector de steun te misgunnen — de vrij beperkte steun die hij overigens maar nodig heeft om te kunnen functioneren — waar hij recht op heeft, daarin overigens gesteund door de duidelijke vermelding dat inzake de financiering van het cultuurbeleid de Vlaamse Regering haar eigen onvervangbare rol als overheid zal vervullen onder meer ter ondersteuning van het privé-initiatief.

Helaas, zo gerust zijn wij niet. Wij zijn niet zo gerust omdat de tekst wél bol staat van het stimuleren van individuele kunstproductie en -consump-

Van Peel

tic. maar het bijzonder weinig heeft over in groep beleven van cultuur en vorming. Wij zijn niet zo gerust omdat de enige expliciete vermelding van het sociaal-cultureel werk betrekking heeft op de kunstbeleving, toch maar één, zij het belangrijk, gegeven van het culturele veld. Wij zijn niet zo gerust over de passus waarin staat dat de decreten zullen getoetst worden, ook op hun finaliteit. Dat de werking van de decreten regelmatig bijsturing vereist omwille van de evoluties in het veld is juist. Dat de huidige decretale regelingen qua doelstelling kunnen herzien worden is evenwel manifest onaanvaardbaar. Wij zijn niet zo gerust omdat de enige vermelding van kansarme groepen blijkbaar vooral is ingegeven door rationalisatieoverwegingen en minder door de wil deze groep extra te ondersteunen, nochtans nodig om de in het document geciteerde gelijke kansen te waarborgen. Wij zijn niet zo gerust omdat de enige vermelding over jeugdbeleid één zin is over het ontwerp-decreet voor een Vlaamse Jeugdraad, gewrongen in het Cultuurpact-keurslijf.

Een land dat als geen ander beschikt over een jeugdverenigingssector die doorheen alle crisisperiodes pal overeind bleef, zou daar fier op moeten zijn. Andere Europese landen en regio's doen alle moeite om terug jeugdverenigingen en organische samenlevingsverbanden op de been te brengen met hun onvervangbare rol van maatschappelijke integratie van jongeren. In Vlaanderen is hij levendiger dan ooit gebleven, dankzij de inzet van tienduizenden vrijwilligers op nationaal, regionaal en plaatselijk vlak. Laat ons deze sector dan ook tenvolle ondersteunen. Laat ons dan ook de decreten niet alleen toetsen op hun finaliteit, normen en controle, maar vooral op hun uitvoering, die met name in de jeugdsector de 68 procent niet overstijgt. En laat ons daar niet van terugdeinzen in de misplaatste overtuiging dat deze jeugd- maar ook volwassenverenigingen vooral als voedingsbodem dienen voor een politieke partij. Het volstaat het curriculum na te trekken van de leden van deze Vlaamse Raad van

diverse partijen om tot een andere conclusie te komen.

Laat ons vooral niet de fout maken de controversen omtrent het cultuurbeleid te verengen tot een gevecht om de schaarse subsidiepot. Het gaat hier — hoe **kan het** ook anders in het culturele veld — in de plaats over visies omtrent mens en samenleving. En dan is het goed om eens even te rade te gaan bij Nederlandse ervaringen. Het voordeel van bij onze Noordburen te gaan kijken, ligt in het feit dat zij, immer voortdenkend en — plannend in nieuwe knelpunten — of contourennota's, vaak terug belanden op het punt waar de van nature meer lethargische Vlaming even was blijven stilstaan. Daarom citeer ik even een Nederlands onderzoeker, die na een evaluatie van de professionele welzijnsvoorzieningen en commerciële cultuuruitingen schrijft dat „de narcistische, geïsoleerde en hedonistische mens vaststelt dat de directe bevrediging van zijn gevoelens en behoeften in welzijn en cultuur geen uitkomst biedt. In de ruimere omgeving waarin men **nu** zo vrijblijvend cultuur- en consumptiekliekend kan rondzwaaien, dienen mogelijk heden geboden te worden om zich voor langere tijd intensiever te verbinden in een club of vereniging die zich toelegt op het degelijk beoefenen van een liefhebberij, een sociale, culturele, sportieve en politieke interesse, en waar men daarbij via deze activiteit langdurig contact kan hebben en vrienden kan maken. Dat zou een breuk zijn met de instuif-politiek waarbij ieder zogenaamd onbelemmerd alles kan doen wat hij of zij wil”. Hij pleit dus voor een toestand die in Vlaanderen nog bestaat, wij hebben de sector gelukkig niet afgebroken. Wij zullen ook niet tolereren dat dit in de toekomst ooit zou gebeuren. Cultuur is immers meer dan kunstproductie en -consumptie. Cultuur is ook kunnen samenleven in zelfgekozen groepsverbanden waar de waarden van waaruit men leeft, ook de immateriële, ter sprake kunnen komen **en** beleefd worden. Dat gebeurt ook in levensbeschouwelijk verband. Heel veel van onze gekende zuijsociologen zijn duidelijk terug op zoek naar meer levensbeschouwelijke verbanden in de samenleving. Een

overheid die stimuleert dat ook de ongeschoolde zich een mening kan vormen en die verwoorden, heeft een beter cultuur- en vormingsbeleid gevoerd dan een overheid die kunst als aantrekkelijk beleggingsvorm promoot.

Wij weten dat deze bekommernissen aan de basis liggen van het beleid van de Vlaamse Executieve. Wij hadden ze graag explicieter verwoord gezien in de tekst betreffende het cultuurbeleid. Wij hopen dat het beleid ter zake **zal** worden gecorrigeerd. Wij zullen daaraan vanop onze plaats toe bijdragen. (*Applaus bij de CVP en de PVV*)

De Voorzitter : De heer Gryp heeft het woord.

De heer E. Gryp (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, **heren** Ministers, collega's, ik zal het in mijn uiteenzetting uitsluitend hebben over het milieubeleid — of wat daarvoor doorgaat.

In de eerste plaats wens ik te spreken over het zogenaamde voorkomingsbeleid. Het aangekondigde voorkomingsbeleid, waarbij als uitgangspunten wordt gesproken over geïntegreerde aanpak, gericht op milieukwaliteitsbeheer, interne samenhang en eenheid in de milieuwetgeving en vooral over preventief optreden lijkt op het eerste gezicht een lovenswaardige nieuwe aanpak van het milieubeleid in te luiden. Als wij echter verder lezen en vaststellen dat het voorkomingsbeleid zal aansturen op de interne zelfdiscipline van de bedrijven en de economische instrumenten zullen getoetst worden op hun marktconformiteit, weten wij onmiddellijk waar wij aan toe zijn, namelijk een milieubeleid op maat van het bedrijfsleven, duidelijk geïnspireerd door de opvattingen — of liever misvattingen — van het Verbond van Belgische Ondernemingen dat trouwens in zijn memorandum aan de Regering op een merkwaardige wijze alle twijfels hieromtrent wegneemt door het hoofdstuk over het milieubeleid de titel mee te geven „Een milieubeleid dat niet nadelig is voor de economische bedrijvigheid” in plaats van te spreken van een economische bedrijvigheid die niet nadelig is voor het leefmilieu.

Gryp

Vanzelfsprekend wordt hierbij de onvermijdelijke doodoener van het vrijwaren van het concurrentievermogen onmiddellijk naar voren geschoven. Bovendien wordt nog maar eens met de vinger gewezen naar de grote schulden voor de vervuiling, met name de bevolking met haar huishoudelijk afval.

Mijnheer de Minister, ik wil er terloops aan herinneren dat de meest gevaarlijke stoffen en toxische vervuiling zoals gechloroerde koolwaterstoffen, zware metalen en andere persistente zwarte lijststoffen, niet afkomstig zijn van huishoudelijk afval maar van de industrie. Men moet ook eindelijk eens ophouden met het eeuwige gelul over rentabiliteit en concurrentievermogen om de onwil van het bedrijfsleven te camoufleren om in nochtans arbeidsintensieve milieumaatregelen te investeren. Als de aandeelhouders van de industriële holdings in staat zijn om op enkele dagen tijd 30 miljard frank uit hun zakken te toveren om een financiële machtsstrijd te voeren, is het onfatsoenlijk nog langer dergelijke argumenten te aanvaarden als excuus voor het ontbreken van interne milieumaatregelen in de bedrijven. Er is blijkbaar — de laatste ontwikkelingen rond de Generale tonen dit duidelijk aan — een overvloed aan financiële middelen in Vlaanderen aanwezig, zodat de Vlaamse overheid over voldoende argumenten beschikt om druk uit te oefenen op de vervuilers en ze te verplichten ten minste een deel van de geldberg aan te wenden voor investeringen in interne voorzuivering, recyclage, milieuvriendelijke productieprocessen en zo meer. Dat men dus niet komt aandraven met de bekende slagzinnen over concurrentievermogen en dergelijke meer. Het Generale-feuilleton heeft ten minste die verdienste, dat het aantoont welke financiële slagkracht nog in Vlaanderen aanwezig is, ondanks — of moet ik zeggen dankzij — een zogeheten economische crisis, die enkel bij het zwakste deel van onze bevolking slachtoffers maakt. Hopelijk zal dit in hoofde van het Vlaams Economisch Verbond tot andere conclusies inzake het milieubeleid leiden, dan dit bij het VBO

het geval is, zodat het milieubeleid in Vlaanderen eindelijk de oorzaken bij de bron zal aanpakken en het mooie, doch onefficiënte principe van „de vervuiler betaalt” ombuigt tot het enige gezonde principe „de vervuiler beletten te vervuilen”. Wij weten nu immers dat de middelen hiervoor aanwezig zijn en dat de tot hier toe aangewende voorwendsels om hieraan te ontsnappen, totaal ongegrond zijn. Als dit niet gebeurt, zal uw voorkomingsbeleid moeten worden gekwalificeerd als een sloganesk beleid.

Anderzijds wordt het de hoogste tijd dat er eindelijk meer klaarheid komt in de bevoegdheidsverdeling op het vlak van het leefmilieu. Het Europees niveau meegerekend, zijn er momenteel niet minder dan vijf wetgevers die gelijktijdig het milieurecht bepalen. Hopelijk komt er snel een degelijke grondwetsherziening waardoor een meer rationele en duidelijke bevoegdheidsverdeling tot stand kan komen, en wordt er ook werk gemaakt van een betere coördinatie en integratie van de verschillende sectoriële milieuwetten in het milieurecht.

Verder moet voor de Groenen meer en meer worden overgegaan van emissienormen naar immissienormen, met andere woorden, van lozings- of uitstotingsnormen naar kwaliteitsnormen voor water, lucht en bodem.

Minister J. Lenssens : Juist.

De heer E. Gryp : De toepassing van het veelbelovende milieuvergunningen-decreet, en daar zult u niet mee akkoord gaan, mijnheer de Minister, moet dan ook totaal anders worden uitpakend dan in het door uw voorganger voorgestelde uitvoeringsbesluit tot uiting komt. Het milieu-effectenrapport en in bepaalde gevallen het veiligheidsrapport zouden moeten worden opgelegd aan alle, dus ook aan de bestaande bedrijven die ongeveer 95 procent van de vervuilende industrie uitmaken. Het feit dat het uitvoeringsbesluit van de vroegere Minister van Milieu, de heer Lenssens deze verplichting enkel oplegt aan nieuwe bedrijven, is eens te meer een bewijs hoe de Vlaamse overheid, net als de natio-

nale overheid trouwens op het vlak van het milieubeleid steeds weer aan de eisen van het bedrijfsleven tegemoetkomt in plaats van zich te bekommeren het milieu.

In het reeds aangehaalde memorandum van het VBO lezen wij immers het volgende : „Daar waar mogelijk zouden milieunormen uitgesplitst kunnen worden in normen van toepassing op bestaande installaties die zoveel mogelijk stabiel moeten blijven en andere normen voor nieuwe installaties die desgevallend strenger kunnen geformuleerd worden op basis van de best beschikbare technieken (industriële en economisch toepasbaar)”. Duidelijker kan het niet. Maar er is erger. In hetzelfde uitvoeringsbesluit zorgt minister Lenssens ervoor dat zelfs voor de nieuwe bedrijven niets zou kunnen mislopen voor de industrie, vermits het college van deskundigen dat het milieueffectrapport moet opmaken voor de helft wordt samengesteld uit deskundigen aangeduid door het bedrijf en voor de helft uit deskundigen gekozen door het bedrijf uit een lijst opge maakt door de overheid. Van onafhankelijkheid gesproken ! Als het milieuvergunningen-decreet op die wijze wordt uitgevoerd, dan worden de hooggestemde verwachtingen die het opriep, meteen de grond ingeboord.

Ik sta nog even stil bij enkele andere zwakheden van het Regeerakkoord.

Een typisch voorbeeld van totaal verkeerde aanpak is het beloofde decreet op het gebruik en de afvoer van mestoverschotten, daar waar een absoluut moratorium op varkens- en kippenkwekerijen de aangewezen maatregel moet zijn. Ook wordt een merkwaardig staaltje van schijnoplossingen opgevoerd waarbij wordt gesteld dat het toezicht op de naleving van de milieuwetgeving zal worden verscherpt door vaststellingstaken toe te vertrouwen aan gemeentelijke ambtenaren. Het is hypocriet zoets als oplossing voor de onderbemanning van OVAM en VWZ aan te bieden, vermits men zeer goed weet dat de gemeenten al evenmin over de nodige middelen beschikken als het Gewest. Bovendien weet men heel goed dat toezichtsbevoegdheden toevoer-

Gryp

trouwen aan het laagste niveau de onafhankelijkheid ervan in het gedrag brengt.

Minister J. Dupré : Er staat „vaststelling" en niet „toezegging".

De heer E. Gryp : Ik weet hoe het er in kleine gemeenten aan toe gaat. Vaak is het de burgemeester of één van zijn ambtenaren die een overtreding moeten vaststellen bij een goede vriend met wie zij de vorige zondag nog op café gingen.

Wat het milieuhygiënebeleid betreft, blijft men met het uitgestippelde beleid vasthouden aan de traditionele, geldverslindende, grootschalige aanpak met ongebruikte waterzuiveringsstations, smeerpipen en dies **meer** zonder oog te hebben voor goedkopen, kleinschalige, alternatieve milieutechnologieën zoals daar zijn de biogasinstallaties, de aanleg van rietvelden en noem maar op.

Een zinnetje, dat mij in het Regeerakkoord ten zeerste heeft getroffen, wil ik even citeren : „Een milieuhygiënisch verantwoorde oplossing voor de verwijdering van baggerspecie zal in overleg met andere betrokken instanties worden gezocht." Graag zou ik van de Minister vernemen of deze vage formulering bedoeld is om het verder werken aan het project voor het afvalerland mogelijk te maken, waarvan OVAM zelfs beweert dat het om een milieuvriendelijke oplossing gaat.

Ik wil ook niet nalaten even te wijzen op het feit dat, net voor de machts-overdracht van Minister Lenssens naar u, uw voorganger een wetsvoorstel van collega Van Durme letterlijk heeft overgenomen onder de vorm van een besluit in verband met het statiegeld op plasticwegwerpverpakking, waarvoor onze oprechte dank.

Mijnheer de Minister, tot besluit wil ik u, in naam van de fractie van de Groenen zeggen, dat het hoofdstuk milieubeleid van het Regeerakkoord, waarvan de uitoefening tot uw bevoegdheid behoort, geenszins tot optimisme van onzentwegen aanleiding

geeft, maar integendeel de indruk versterkt dat de Vlaamse Regering verder de weg zal bewandelen van een pseudo-beleid in dienst van economische belangengroepen in plaats van eindelijk een eind te maken aan de verregaande verloedering van het Vlaamse leefmilieu door een radicale aanpak aan de bron van de vervuiling van lucht, water en bodem. (*Applaus bij AGA LE V en de SP*)

De Voorzitter : De heer Suykerbuyk heeft het woord.

De heer H. Suykerbuyk (*op de tribune*) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, de externe betrekkingen werden in het Regeerakkoord op de derde plaats van een totaal van 15 kapitels ingeschreven. Vermits het hier blijkbaar niet om een alfabetische volgorde gaat, mag ik besluiten dat men aan de externe betrekkingen een hoge prioriteit geeft. Dat is positief. Het is mogelijk dat wat in uw akkoord wordt bepaald, op om het even welk terrein, niet altijd origineel is.

Wat u omtrent de externe betrekkingen bepaalt, heeft de verdienste de constante lijn sinds 1982 te volgen. Deze verdienste mag naar mijn mening worden geprezen.

Sta mij toe ervoor te pleiten dat het beleid dat u terecht als belangrijk aanziet in één hand zou behouden blijven. Ik bedoel daarmee dat zowel de exportpromotie als de culturele contacten, zowel de Taalunie als de aanwezigheid bij de BDBH en andere economisch instellingen, zowel op gebied van overleg met de nationale Regering als het bevorderen van allerhande samenwerkingsverbanden, zowel op Europees als buiten het Europees vlak, onder de bevoegdheid van één Minister zou vallen. In casu de Voorzitter van de Vlaamse Executieve. Naar mijn mening is het belangrijk erop te wijzen dat het economische en het culturele beleid, de aanwezigheidspolitiek in het buitenland, niet naast elkaar zouden worden behandeld, noch in concept noch in uitvoering. Mijnheer de Voorzitter van de Executieve her is bijna een smeekbede, kap onder geen enkel beding het buitenlandsc beleid in kleine mootjes.

In het Regeerakkoord wordt vermeld dat de internationale culturele samenwerking een belangrijk element is. Hopelijk is het meer dan **dat**. Mag ik u in dat verband verwijzen naar de resolutie die de Vlaamse Raad eenparig op 28 juni 1985 met betrekking tot het internationaal cultureel beleid heeft aangenomen ? Ik meen dat deze resolutie nog steeds als leidraad kan dienen voor de Raad en voor de Executieve. Hierin staat onder meer geschreven wat volgt.

Ten eerste, het ontwikkelen van onderwijs, wetenschap en cultuur door middel van internationale contacten. Het bekendmaken, zo veel mogelijk in samenwerking met Nederland, van onze eigen taal en cultuur in het buitenland. Het bevorderen van Vlaanderen participatie aan Vlaamse wetenschappelijke en culturele activiteiten. Het opnemen van een eigen taak op het stuk van ontwikkelingssamenwerking. Het bevorderen van een goede verstandhouding tussen mensen, bevolkingsgroepen en volkeren.

Ten tweede, wat de geografische oriëntaties van het beleid betreft, in het licht van de doelstellingen die ik in het kort heb opgesomd, rekening houdende met de taalverwantschap, de historische banden en de ontwikkelingssamenwerking, moeten een aantal prioriteiten worden vastgelegd waarbij wordt uitgegaan van :

- a) de samenwerking met de andere Gemeenschappen in België ;
- b) de samenwerking en de integratie met Nederland ;
- c) de samenwerking met andere buurlanden en
- d) de samenwerking met landen in de EEG waarna uiteraard de andere landen volgen.

Het is niet zonder belang die prioriteiten even in herinnering te brengen, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, want deze zullen nog ter sprake kunnen komen wanneer ik zal handelen over andere zaken.

Ik had trouwens graag gezien dat de Taalunie met name zou zijn genoemd in het Regeerakkoord, wat niet is gebeurd. De Taalunie is be-

Suykerbuyk

langrijk. Ik aarzel niet te zeggen dat er de jongste jaren heel wat op stapel werd gezet, zoals spellingsinitiatieven, het Nederlands in de Europese Gemeenschap, Ondcrwijsresearch, het certificaat Nederlands, de doctenschappen Nederlands, om maar deze enkele punten te noemen. Het is echter nodig om ons vandaag te bezinnen, als was het maar om te weten waar wij sinds 1985 staan, om vandaag prioriteiten vast te leggen en om wat werd beslist te consolideren. Samenwerking in verband, met de taalproblematiek is het enige middel om een dynamisch beleid te voeren. Wanneer dit zonder structuren gebeurt wordt alleen stuntwerk geleverd. Ik zeg maar na wat de Secretaris-Generaal van de Taalunie, de heer Oscar De Wandel daarover heeft gezegd.

Er is het culturele beleid in Europa met het Erasmus project dat van start is gegaan, waarbij grootscheepse cultuuruitwisseling tussen studenten op gang werd gebracht. Dat het onderwijs een nationale materie is mag geen reden zijn om als Vlaamse Regering niet mee te spelen. Het gaat hier om waarachtige Europese culturele uitdaging. Het gaat hier ook over een solied programma waar Vlaanderen zo veel mogelijk moet aan deel nemen.

En zo kom ik tot Europa. Het hoofaccent van uw Regeerakkoord ligt op dat Europese vlak. Wij kunnen die optie onderschrijven omdat men inderdaad niet genoeg aandacht kan geven aan 1992. Ik behoor nog tot die naievelingen die inderdaad menen dat 1992 een belangrijke uitdaging inhoudt.

Wij bepleiten samen met de Executieve de Europese aanpak en vragen in dat verband aandacht voor enkele concrete punten.

Ten eerste, de Europese regionale samenwerking. Hiermede bedoel ik zowel de bestaande banden versterken als nieuwe initiatieven aanmoedigen. Het gaat hier wel degelijk om banden op het menselijke vlak. Maar niet alleen daarom. Het gaat hier over samenwerkingsvormen in ver-

band met aangelcghcnden die volledig tot de bevoegdheid van de Gemeenschappen en de Gewesten behoren.

In dat verband zou ik trouwens willen wijzen op het feit dat op Beneluxvlak een belangrijk verdrag in de maak is dat ertoe strekt tot een structurele samenwerking te komen tussen de lokale besturen. Dit verdrag wil maar niet vloten. Nochtans het zou een wezenlijke bijdrage tot die Euregionale samenwerking kunnen zijn. Ik mag ook hier de Executieve vragen daar haar schouders onder te zetten.

Een tweede concreet aandachtspunt zou ik gewoon willen vertalen met de gebalde titel van een informatiebrochure die werd uitgegeven door de vorige Gemeenschapsminister Deprez met name „Europees geld voor Vlaanderen”. Dat is belangrijk. In dat verband is het even belangrijk dat u de oprichting aankondigt van een verbindings- en informatiebureau bij de Europese Gemeenschappen. Dit is een aandachtspunt dat wij niet genoeg kunnen ondersteunen. Wij hopen dat daar iets van komt en dat de vele verwachtingen die ter zake bestaan kunnen worden ingelost.

Een derde concreet aandachtspunt is dat Vlaanderen — de Vlaamse Raad en uiteraard ook de Vlaamse Executieve — zijn decreten moet inschrijven in de Europese wetgeving, vooral op milieugebied.

Een vierde aandachtspunt is de betrokkenheid van de Executieve bij de internationale verdragen. Het is duidelijk dat het verdragsrecht bestaat voor culturele aangelegenheden, voor de gewestelijke aangelegenheden bestaat het slechts in die mate dat het gaat over een betrokkenheid. Mijnheer de Voorzitter, heren van de Vlaamse Regering, ik zou nochtans willen vragen dat men die betrokkenheid op een zeer actieve wijze zou beoefenen. Wij hebben in Vlaanderen dossiers genoeg waar veel op het spel staat. Ik denk onder meer aan het TGV-dossier, en de waterverdragen. Ik ben de mening toegedaan dat enige incitatie vanwege de Executieve om het geblokkeerde weer vlot te krijgen zou getuigen van een authentieke Vlaamse politiek.

Wat ik in uw Regeerakkoord mis is de vermelding van het bestaan en de werking van Benelux, het voorportaal van Europa.

De helft, Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, van de materies die voorwerp zijn van het Beneluxverdrag zijn in feite bevoegdheden die de onze zijn. Zowel het leefmilieu als de ruimtelijke ordening als de ganse gamma van de culturele samenwerking zijn hoekstenen van de Vlaamse Gemeenschap. Het is nogal gek dat wij in een Beneluxparlement zitten met een aanwezigheid van een nationale regering, en van nationale afgevaardigden. Naast de vele nadelen van het dubbel mandaat is er tenminste dit voordeel dat men op een betrekkelijk eenvoudige manier de vertegenwoordiging in het Beneluxparlement vanuit de Vlaamse Raad zou kunnen organiseren. Dit is vanzelfsprekend een zaak die de Executieve niet aangaat maar ik zou toch vragen dit even te overwegen al was het maar omdat de betrokkenheid vanuit de Vlaamse Raad, bij de werking van de Benelux, belangrijk is in het buitenlands kader dat ik hier even onder uw aandacht breng.

Er is evenwel meer dan Europa. In het Regeerakkoord staat daarover niet zoveel, nochtans is daar ook werk op de plank. Voor ons blijven de 48 bestaande culturele akkoorden even zovele antennes naar andere volkeren en is er een aanpak nodig die gaat van depannage tot algehele vernieuwing.

Ik heb de indruk dat op dat vlak weinig animo bestaat. Toch zou ik dat willen bepleiten omdat het een belangrijk beleidsdomein is dat moet onderhouden blijven.

Uiteraard is het zo dat de economische promotie verder moet gaan dan Europa. Ik meen dat men op dat punt niet moet worden afgeleid door diegenen die nogal smalend zeggen dat wanneer Gemeenschapsministers op reis gaan zij handelsreizigers zijn. Dat wordt gewoonlijk gezegd door personen die vertoeven in kringen van het nationale niveau waar nationale Ministers nogal eens over elkaars voeten struikelen wanneer zij in het buitenland komen. Laat u dus

Suykerbuyk

niet afleiden. Ik denk dat u gelijk heeft wanneer u een actieve politiek van promotie naar het buitenland toewenst te voeren.

Ik wens ook een woord te zeggen over de vertegenwoordiging in het buitenland. Ik ben de mening toegedaan dat die vertegenwoordiging in het buitenland moet gaan via het bezetten — en hiermee bedoel ik zowel de ruimte als de logistieke steun als de bemanning — van onze Belgische ambassades en consulaten in het buitenland. Wij hebben recht op een deel. Het is het meest realistische instrument — ik ben ervan overtuigd — om aanwezig te zijn in het buitenland. Dit heeft overigens niets te maken met hetgeen wel eens smalend wordt genoemd „bedelen bij de nationale Regering”. Mijns inziens heeft de Vlaamse Gemeenschap het recht op een deel van de infrastructuur die zich in het buitenland bevindt. Het is veel realistischer langs die weg te gaan dan te denken aan het oprichten van allerhande huizen, wat geld kost en wat bovendien veel beperkter is in zijn uitvoering.

De **heer M. Galle** : Huizen kosten niet altijd veel geld.

De **heer H. Suykerbuyk** : Er zijn reeds ambassades en consulaten ; bijgevolg bepleit ik deze realistische aanpak.

in de reeds aangehaalde resolutie — waarover ik even heb uitgeweid — werd prioriteit gegeven aan de externe samenwerking met de andere Gemeenschap.

Mijnheer de Voorzitter, u hebt gisteren in uw Regeringsverklaring gezegd : „De Vlaamse overheid staat constructief tegenover een samenwerking met de andere Gemeenschappen en Gewesten in ons land, met respect voor ieders autonomie, zo lang evenwel zelfs maar dreigementen tegen deze autonomie door de politieke instellingen van een andere Gemeenschap worden geformuleerd, kan het samenwerkingsakkoord met de Franstalige Gemeenschap, dat door de eerste Vlaamse regering werd voorbereid, niet worden gefinaliseerd”.

Vanzelfsprekend zijn wij het met deze opstelling eens. Tegelijk echter wens ik een pleidooi te houden om ons, in eigen schoot, meer bepaald in de Commissie voor de Samenwerking, voor te bereiden op het gesprek met de andere Gemeenschap. Dit lijkt mij beter dan het afleggen van gezamenlijke verklaringen door gelijkgezinden. Ik noem dat een soort vlucht vooruit en een soort — naar het woord van Jozef Deleu — pleinvrees. Men moet niet bang zijn ; men moet openheid beoefenen. Ik ben voorstander van die toenadering. Ik denk hierbij nogmaals aan Jozef Deleu”. Wij mogen niet de Kanunniken zijn, die in hun Kapittel blijven zitten.”

Wij hebben gedurende jaren om eigen instellingen geroepen ; wij hebben gedurende jaren gezegd dat onze eigen instellingen een middel moeten zijn om datgene wat wij wens, via die instellingen, te realiseren. Wij hebben thans een Vlaamse Raad en een Executieve ; in die Vlaamse Raad hebben wij een Commissie voor de Samenwerking. Een gesprek op dat vlak zal — ik ben daarvan bewust — wellicht niet onmiddellijk

lonend zijn. Het zou echter van staatsmanszin getuigen de andere Gemeenschap tegemoet te treden vanuit onze eigen instellingen, weliswaar — en dat is belangrijk — na voorafgaandelijk beraad. Daarom bepleit ik het gesprek in deze Commissie, omdat ik meen dat dit een vorm is van authentieke Vlaamse buitenlandse politiek. (*Applaus hij de leden van de CVP*)

De **heer M. Galle (op de tribune)** : Mijnheer de Voorzitter, ik zou kunnen spreken over het feit dat wij gedurende jaren hebben gevraagd dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken zou worden gesplitst, dat de Vlamingen voor hun lokale en regionale besturen eindelijk zouden kunnen bepalen wat nodig is. Ik merk op wat Minister Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, in vijf regels heeft verklaard in de Regeringsverklaring — bladzijde 9, onderaan. Ik weet wel dat het een samenvatting is van de overeenkomst tussen de twee partijen : „De Vlaamse regering hecht een groot belang aan een verdere” — dat betekent dat we ermee bezig waren — „decentralisering van het beleid van de regionale en lokale

In de geografische oriëntaties van het buitenlands beleid zag de heer H. Suykerbuyk (CVP), Ondervoorzitter van de Raad, graag de samenwerking met de andere Gemeenschappen, met Nederland en de andere buurlanden, alsook met de EEG-lidstaten als prioriteiten ingecalculieerd

Galle

besturen. Een grotere vereenvoudiging. „- ze moet nog worden¹⁷ uitgevoerd -” eenvormigheid en rechtszekerheid zullen de administratieve voogdij over de gemeenten versoepelen en vlotter doen verlopen; hiermede moet een grotere responsabilisering in de regionale en lokale bestuursorganen gepaard gaan.” „Responsabilisering”, wat een luister van de taal.

Daarna wordt in drie regels gesproken over het subsidiebeleid hoewel dat niet onmiddellijk iets te maken heeft met het administratieve toezicht van de lokale en de regionale besturen: „Het subsidiebeleid zal worden herdacht” — er is al lang over nagedacht en nu gaat men het herdenken — „en de voorfase van de subsidiëringsprocedure zal bij besluit worden geregeld. Het investeringsfonds zal vóór einde 1988 getoetst worden op zijn goede werking.”

Het hoofdstuk dat betrekking heeft op de regionale en lokale besturen hangt als een klein uitwerpsel aan de staart van het Vlaams Regeerakkoord. Ik verontschuldig mij bij de stenografie voor deze uitdrukking. Van fundamentele vernieuwing waaraan de lokale besturen een grote behoefte hebben, is weinig te merken. Geen inspiratie, geen nieuwe ideeën. Uit de tekst heb ik wel onthouden dat er zal worden gewaakt, gestreefd, onderzocht, geëvalueerd, getoetst en geheroriënteerd. Heren Ministers, u kent die geheime codes uit het hoofd maar ze hebben weinig concrete impact en geven geen duidelijke visie weer. Wat wordt eigenlijk bedoeld met herdenken van het subsidiebeleid door de te subsidiëren infrastructuurwerken en de daaraan gekoppelde toelagepercentages aan te passen.

Even enkele bedenkingen. Betekent dit dat de toelagepercentages — 30 procent voor gemeentegebouwen — zullen worden verhoogd, dat de toelagen voor de aanleg van wegen en rioleringen, voor de bouw van sporthallen en bibliotheken, die thans 60 procent bedragen, zullen worden verminderd, dat de gemeentebesturen, voor zover zij hun instemming niet

hebben betuigd met de restauratie van particuliere woningen dan ook geen tussenkomst van 15 procent in de herstellingskosten meer hoeven te betalen. Is het dit wat men heeft herdacht? Of wordt met het herdenken van het subsidiebeleid ook bedoeld dat in de toekomst naast de traditionele wijze van gunnen, zoals de algemene offerteaanvraag, de beperkte en de openbare aanbesteding, ook de leasing- en de promotieovereenkomsten zullen aanvaard worden? Dat de werken die volgens deze gunningswijze tot stand komen eveneens zullen worden gesubsidieerd? Is het dit dat u hebt herdacht of zal herdenken? Zullen aan de gemeenten nieuwe normen worden opgelegd voor de bouw van infrastructures? Na eerst grote projecten te hebben opgelegd gaat men nu de omvang beperken om minder toelagen te moeten uitbetalen. De behoeften van de gemeenten zijn onderling sterk verschillend en een verdere betutteling kunnen ze best missen.

De verschillende fasen van de subsidiëringsprocedure zullen bij besluit geregeld worden en er zal worden gewerkt met investeringsprogramma's. Hier vooral heb ik mijn twijfels, omdat de ervaring mij geleerd heeft dat bij herziening van de procedures er meestal nieuwe trappen bij komen, dat de afhandelingstermijnen langer worden en de bureaucratische bemoeiingen steeds uitbreiden.

Er zal ook gestreefd worden naar éénvormigheid inzake typeovereenkomsten tussen initiatiefnemer en studiebureau. Betekent die eenvormigheid dat de door de gemeenten te betalen erelonen nogmaals zullen verhogen?

Tot daar enkele ideeën zoals het met het subsidiebeleid wel eens zou kunnen verlopen. Meer uitgaven voor de gemeenten en minder betoelaging, meer betutteling en beknotting van de gemeentelijke autonomie.

De heer A. Denys: Uw pessimisme is niet gerechtvaardigd.

De heer M. Galle: Ik meen dat u over mij niet te klagen heeft. Het Investeringsfonds zal getoetst worden op zijn goede werking om het

gebeurlijk met andere materies uit te breiden. Maar de vraag kan gesteld worden of de Executieve wel objectieve criteria voor de verdeling van de werkn kredieten wenst en of men de depolitisering van de werkendosiers wil bevorderen.

Waarom breidt u het Investeringsfonds niet onmiddellijk uit? Nieuw is dat alle voorstellen en ontwerpen van decreet die financiële gevolgen kunnen hebben voor de lokale besturen voorafgaand zullen onderzocht worden. Dit „onderzoeken” is een zeer magere troost voor de gemeenten als uit de resultaten van het onderzoek geen conclusies worden getrokken.

De verdeling over de gemeenten van het aandeel in het Gemeentefonds zal bij decreet geregeld worden. Als of dit een overwinning zou zijn. Wij weten allen dat de verdeling van het Gemeentefonds gebeurt in de Executieve. Over wat en hoeveel zal worden verdeeld, wordt niet gesproken. Hebt u dan geen ideeën?

Er is vrijwel geen aangroei van het deel van het Gemeentefonds dat aan het Vlaamse Gewest toevalt. Als het er alleen op aankomt de verliezen te delen, is er geen decreet nodig.

„De Vlaamse regering zal ook waken voor de organisatie en de werking van de intercommunales om te komen tot een grote openheid en doelmatigheid.” Dat is allemaal mooi. Alhoewel de intercommunales in het verleden en vooral vóór de fusies van de gemeenten positief werk hebben geleverd, moet de vraag worden gesteld of alle intercommunales gemeentelijke taken of bovengemeentelijke taken uitoefenen. Indien zij bovengemeentelijke taken waarnemen dan horen zij thuis op provinciaal niveau. Daarenboven zijn zij niet democratisch samengesteld en hun werking is meestal ondoorzichtig. Zonder te spreken van de rampzalige gevolgen op financieel vlak waardoor de gemeenten-vennoten enkele jaren geleden werden getroffen.

Zoals in artikel 6 van het decreet betreffende de werkwijze van de controle op en de vaststelling van het

Galle

ambtsgebied van intercommunales is vermeld. dient zo spoedig mogelijk werk te worden gemaakt van het vaststellen van maximum-presentiegelden en vergoedingen. mijnheer de Batselier, die aan de leden van de bestuurs- en controleorganen kunnen worden toegekend. Wij hebben ten zake een voorstel ingediend. Wij zijn zuiver. Gaat u daar al dan niet mee akkoord? Wat is het beleid van uw derde Vlaamse Regering? (*Onderbreking van de heer Luyten*) Wat mij bijzonder is opgevallen is dat met geen woord wordt gerept over de Provincies. Is het misschien de bedoeling de Provincies te laten verdwijnen? Nochtans kunnen de Provincies in samenwerkingsverband voor de Gemeenten belangrijke taken uitvoeren en deskundige adviezen verstrekken in aangelegenheden, die, alhoewel van gemeentelijk belang maar door de technische ingewikkeldheid voor kleine gemeenten ondoorzichtbaar geworden zijn.

Er wordt evenmin een woord gerept over de wensen van het Vlaamse volk, over het behoud van zijn grondgebied, over zijn taal en over zijn rechten.

Hebt u daarover nu niets te zeggen, mijnheer Luyten? Maar ja, mijnheer Schiltz heeft gezegd dat u meer moet zwijgen.

Wij lezen wel, mijnheer de Voorzitter van de Executieve, dat er wordt gewaakt, gestreefd, getoetst en geheroriënteerd. Er bestaat evenwel geen wens om de autonomie van de Gewesten uit te bouwen om de staatsvorming verder af te werken — hoewel het initiatief eens van onder zou kunnen komen zodanig dat **u niet** steeds moet wachten wat er van boven komt — waardoor de tegenstellingen tussen Vlamingen en Walen kunnen worden beperkt. Uw houding steekt schril af tegen wat zich in Wallonië afspeelt, waar alle politieke partijen het belang van hun regio vooropstellen en wij zijn eens te meer verdeeld, mijnheer de Voorzitter-

De moeheid is tot in de benen gezakt. Men vindt zelfs de moed niet meer bevoegdheidsoverschrijdingen

gepleegd door de nationale Regering weg te werken. Zo werd in de wet van 11 februari 1986 op de gemeentepolitie door de nationale wetgever een bevoegdheidsoverschrijding gepleegd.

In de artikelen 173, 180, 187 en 188 van de gemeentewet heeft de nationale wetgever de overheden aangegeven die bevoegd zijn om kennis te nemen van de administratieve beroepen tegen tuchtstraffen en de procedure hiervoor geregeld. Deze artikelen voorzien onder meer in *een* beroep bij de Koning of bij de Gouverneur tegen tuchtrechterlijke beslissingen getroffen door de Burgemeester of de Gemeenteraad. Door dit te doen heeft de nationale wetgever zijn bevoegdheden overschreden. Wanneer de Burgermeester of de Gemeenteraad een tuchtstraf opleggen aan een lid van de gemeentepolitie handelen zij eveneens als organen van de Gemeente. Het beroep tegen die beslissingen is dus onbetwistbaar een beroep op de toezichhoudende overheid. Wel nu, krachtens artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zijn de Gewesten bevoegd. Tot op heden heeft men geen tijd gevonden om deze anomalie weg te werken.

Hoe meer ik de tekst van het Regeerakkoord over de regionale en lokale besturen lees, hoe minder duidelijkheid erin terug te vinden is. Ik hoop dan ook een meer concrete uitleg te ontvangen. En ik hoop vooral dat de Commissie van Binnenlandse Aangelegenheden van de Vlaamse Raad minstens inspraak zou krijgen vooraleer er geëvalueerd en georiënteerd wordt. Zoniet heeft haar bestaan geen zin meer bij gebrek aan te behandelen materies omdat de problemen in gesloten cénakel worden besproken.

Inderdaad „Vlaanderen Leeft” is een slogan, maar voor hoelang nog? (*Applaus bij de SP en bij de VU*)

— *De vergaderings wordt geschorst om 19.05 uur.*

— *Ze wordt hervat om 19.45 uur.*

De Voorzitter : Dames en heren, wij hervatten de vergadering.

De heer Luyten heeft het woord.

De heer W. Luyten (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter geachte collega's nadat u uw nooddrift hebt voldaan, zoals men dat in vroegere tijden zou hebben gezegd, is inderdaad nog steeds de Latijnse uitspraak van toepassing : „primum vivere, deinde filosofare”.

Ik ben de volgende die mij aan de filosofie van deze Vlaamse Regering en haar voornemens ga wagen. Soms wordt gezegd dat ik een romantieker ben. Deze uitspraak wordt gedaan naar aanleiding van bepaalde citaten en dergelijke die ik naar voren breng. In de Regeringsverklaring zie ik ook een prachtige, bijna zwevende zin, van de heer Geens : „Vlaanderen in de vaart der volkeren.” Dit is een bekende uitspraak, maar toch ging ik twijfelen aan wie als eerste deze zin heeft gebruikt. Sommigen meenden dat het om August Vermeylen ging. Mijn opzoekingen hebben mij geleerd dat het eigenlijk een uitspraak is van Lodewijk Van Deyssel met de bekende zin : „Wij willen Holland hoog opstoten midden in de vaart der volkeren.” Lodewijk Van Deyssel is één van die mensen die in de nieuwe literaire beweging het wat ingeslimerde kruideniers-Holland van de 19e eeuw wakker schopte en die inderdaad voor ons als voorbeeld konden dienen zodat ook jonge Vlamingen in die vaart der volkeren mee werden opgezogen in deze culturele Nederlandse opstanding. Honderd jaar geleden schreef August Vermeylen in 1896 — en ik wil ook een jaartal vermelden aangezien hier toch zoveel sprake is van de fatidieke datum van 1992 — „De kritiek van de Vlaamse Beweging.” Bij het naspeuren naar de gevleugelde zin van Minister Geens heb ik ook dit literaire werk terug boven gehaald. Inderdaad, op de vele klachten en kritieken die wij in verband met dit Regeerakkoord hebben gehoord, geeft August Vermeylen in 1896 reeds een antwoord. Hoeveer staan wij nog van die mooie zinnen als — en ik citeer letterlijk de heer Geens in zijn slot-elan — Vlaanderen in de vaart der volkeren, het hart van Europa maken. Mijn collega, de heer Candries, zal op de concrete uitdaging van 1992 dieper ingaan. Ik zelf wil het in de ruimere zin bij de externe betrekkingen hou-

Luyten

den. maar ik hoop dat deze er nog zullen zijn nadat het Ministerie is afgeschaft. Werd het afgeschaft omdat men er geen belang aan hecht. Is het zomaar een opsomming van bedoelingen die wij op bladzijde 4 van het Regeerakkoord vinden of acht men het nu zo belangrijk dat dit Ministerie wordt toevertrouwd aan de Voorzitter van de Vlaamse Executieve ? Ik heb hierover wel mijn twijfels. Ik wil ze graag door het antwoord van de thans niet aanwezige Voorzitter zien wegnemen.

Hoever wij echter nog staan van deze gevleugelde zinnen en verwachtingen, beleefde ik meer concreet tijdens de kerstvakantie in de buurt van Breda waar ik een museum had bezocht, en ik twee lifters meenam die daar met het plaatje „Anvers” langs de weg stonden. Zij studeerden in Lausanne. Het waren universitair die het bestaan van onze problemen niet kenden. Vlaanderen : nooit van gehoord ; aldus zou men hun houding kunnen samenvatten. De ene was een christen Libanees met een Zwitserse moeder, die door de onmogelijke toestand van het volkerenprobleem in Libanon terug naar zijn moederland was gekomen en aldaar zijn studies verder zette omdat inderdaad door de slechte aanpak van wat bij ons communautaire problemen wordt genoemd, Libanon als land ten onder gaat, wat iedereen weet die de tragiek van nabij volgt.

De andere was een Frans Canadees. Hij droeg op zijn rugzak met trots het vlaggetje van la belle province Québec. Van Vlaanderen had hij nog nooit gehoord. Ze waren nochtans, de ene bij zijn voorbereiding van zijn tocht naar de Belgische ambassade in Canada geweest. Zij hadden echter het boekje over Vlaanderen niet kunnen vinden want zoals u weet had de heer Tindemans het verboden wegens de gewraakte zin dat na 1830 de Franstaligen domineerden in dit land. Ik lees al die mooie intenties en stel vast dat wij ons — de heer Suykerbuyk heeft het daarnet al gezegd — tot de Belgische ambassade moeten wenden om via die bestaande structuur Vlaanderen in de wereld

bekend te maken. Het staat in die mooie zin : „De verdediging en de vertegenwoordiging van de belangen van Vlaanderen in het Buitenland en de uitbouw van een internationaal informeel netwerk van Vlaamse relaties in en naar het buitenland.” Daartegenover staat dan de magere situatie van die verboden boekjes. Misschien zijn ze al met het oud papier meegegeven want de foto van de heer Deprez staat er in. Dit boekje is trouwens ook in het Arabisch verkrijgbaar want mijn Libanees kon het in het Arabisch lezen. Ik heb ganse kilo's van dit boekje bij het Ministerie van de heer Deprez opgehaald. Men vroeg mij zelfs of ik er nog meer moest hebben want ze konden er toch niets meer mee doen. Zo gaat het in dit land. Ik heb er dus heel wat. Misschien kan men nu die foto van de heer Deprez er uit halen en er een foto van de heer Geens in plakken. Zo kunnen die boekjes in het kader van de bezuinigingen dan verder gebruikt worden.

Ten einde Vlaanderen in de uitbouw van een internationaal informeel netwerk van Vlaamse relaties te helpen heb ik mijn internationale relaties al zeer goed gebruikt om dit boekje te verspreiden. Dit is een droevige vaststelling als men inderdaad moet weten dat een volk dat niet met een eigen kleur op de landkaart staat nagenoeg niet gekend is in het buitenland. Veel van wat hier staat aan mooie intentieverklaringen onder het hoofdstuk Externe Betrekkingen zal in het luchtledige blijven hangen.

Ik denk dat de kern van het antwoord op alle bezwaren, op alle vraagstellingen, op alle kritieken die hier vandaag geformuleerd zijn te vinden is bij August Vermeylen wanneer hij zegt dat men eindelijk eens de moed moet hebben de consequenties te trekken uit wat men eist. Hij formuleert het als volgt : „Tussen Belgisch patriotisme en Vlaams nationaal gevoel blijven de leiders van de Vlaamse Beweging hangen”. Die leiders zullen toch wel onze Regering zijn. Ik citeer verder : „Al wat ze vergen voert tot het vervangen van het tegenwoordig koninkrijk door een Statenverbond. Daaraan zal wel niemand twijfelen. Zij kunnen niet an-

ders willen zij hun beginselen volgen”. Dit zegt August Vermeylen in 1895.

Omdat wij nog altijd op dat bedelniveau zitten staan wij daar inderdaad als een hoop sukkelaars voor een wereld waar men veel uitleg moet geven of ze aanvaardden het niet dat wij klachten hebben.

Ik las vandaag in La Libre Belgique dat een mijnheer gesteund door heel zijn communautiteit deze avond, op het ogenblik dat wij hier vergaderen, opnieuw zijn nummertje aan het opvoeren is. Ik citeer : „Fourons — quant à M. Happart il risque de nouveaux ennuis ce mercredi soir. Il doit en effet prendre la parole à Moutier.” Dat is in de Jura, waar een deel van de Franstalige Jura niet bij het kanton Jura is omdat ze bij referendum vonden dat ze bij Bern moesten blijven. Daar gaat de heer Happart nu zijn spelletje spelen. „Une sorte de Fourons suisse qui réclame son transfert pour le canton du Jura. Comme il n'a pas d'autorisation de discourir, le premier échevin de Fouron peut être reconduit manu militari à la frontière. La presse suisse fait grand cas de cette affaire.” Inderdaad, mijn Québécois en mijn Libanees kenden Happart. Bij mijn vele relaties heb ik stilaan ondervonden dat wij hoognodig aan informatie moeten gaan doen. Zelfs op dat vlak hebben wij er geen geld voor over, daar waar dit bij de Franse Gemeenschap wel het geval is. Er bestaat een vereniging waar ik jaren lid van was, met name de „Association internationale de défense de langues et cultures minoritaires”, waarvan op dit ogenblik iemand van de Action fouronnaise Belgisch secretaris is. Zij keuren momenteel op hun jaarlijkse congressen altijd moties goed over de bescherming van de Franstalige minderheden in België. Dit gebeurt met geld van de Franse Gemeenschap die daar ruime delegaties — al of niet onder leiding van de heer Dehousse inder tijd — naar toe stuurde. Wat lezen wij in „La déclaration des Exécutifs ?” : „Une priorité : la défense des intérêts francophones.”

Als men daartegenover onze schamele en gebrek aan zelfbewustzijn heb-

Luyten

bende kerels stelt, zoals Vermeylen dat toen reeds formuleerde : „Mijn kranige kerels van Vlaanderen, heb nu eindelijk de moed uzelf te zijn”, dan leggen wij de vinger op de wonde, ook inzake ons imago in het buitenland. In een poging tot genezing van het gebrek aan zelfbewustzijn, hoofdkwaaal op de zovle terreinen die hier worden aangeklaagd, stel ik voor in het kader van de externe betrekkingen de Vlaamse verenigingen **en** groepen te stimuleren om contacten op te nemen met „de regio's in Europa”, zoals in het Regeerakkoord staat vermeld. Ook collega Suykerbuyk heeft dit aangehaald als een nuttige opdracht ; hij noemde het interregionale contacten. Ga eens na **hoe** zelfbewust, met weinig middelen ook, bij voorbeeld een Catalaanse regering, een Baskische regionale regering of een regering van Süd-Tirol doen om hun eigen volk in de wereld bekend te maken in plaats van te fungeren als een soort delegatie-bestede deputatie van de centrale overheid, wat onze Vlaamse Regering in feite is in haar praktische en interne opstelling als hart van Europa. Voor dat hart van Vlaanderen heeft men gevoel. Een man zoals collega Candries, die wel uit de harde economische sector komt, zei dat toen Gevaert, vóór het Generale-aandelen opkocht, zijn holografie-procédés in Amerika wilde bekend maken, zij zich afvroegen hoe zij dit zouden identificeren als een eigen te situeren geografisch iets in de wereld. dus Rubens-holografisch aanpakken. Men legde de link tussen Flanders' Technology en Vlaanderens eretitel in de wereld. Ik heb vroeger op deze tribune **ne** verteld hoe men in de pinacothek van München de vraag stelde of „het volk van die Vlaamse schilders nog bestond”. Toen ik daar aan een zaalwachter vroeg of wij ons mochten aansluiten voor een geleid bezoek dan antwoordde hij : „Nee, dat is de zaal van de Vlamingen”. Dat gebeurde in 1959 toen ik student was in Leuven. Die persoon stelde de verschrikkelijke vraag : „Bestaan er nog Vlamingen ?” Gelukkig zijn we door onze miserie met Happart in de wereld bekend geraakt.

Vlaanderen beschikt inderdaad over heel wat troeven. Wij moeten ze echter durven uitspelen zonder scrupules, zoals August Vermeylen het indertijd reeds zegde. Onze collega's van over de Zuidergrens kennen die angst niet.

Tot slot wil ik toch even aanstippen dat ik helemaal niets terugvindt inzake de externe betrekkingen. Ook op een ander vlak waar Vlaanderen heeft uitgeblonken met het beste dat het te bieden had, zijn hart in de ruimste zin van het woord, door de onbaatzuchtige wijze waarop onze mensen zich hebben ingezet, vinden wij geen woord terug in de Regeerverklaring. De ontwikkelingssamenwerking en wat onze Regering op dat gebied zou kunnen doen, komt daarin niet aan bod. Geen woord, alsof er niet in het voorjaar van 1987 dat groot Vlaams beraad zou geweest zijn waar de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, de universiteiten, de niet-gouvernementele organisaties en politieke partijen aanwezig waren en daar uitgestippeld hebben wat ook op Vlaams niveau kan gebeuren om Vlaanderen in de wereld bekend te maken. Sommige regeringsleden ergeren er zich dan nog aan dat het hun verweten wordt. Nochtans waren er grote liberalen betrokken bij de vrijheidsstrijd van de 19e eeuw. De meeste PVV'ers zijn van dat pad ver afgedwaald. De Vlaamse Beweging heeft hen de jongste decennia nog amper kunnen beroeren.

Over cultuur en ontwikkeling, materies waarover ook niet-gouvernementele organisaties en universiteiten zich buigen, vinden wij niets terug in de Regeerverklaring. Ik zal daarop te gepasten tijde terugkomen.

Om te eindigen wil ik nog August Vermeylen citeren die reeds in 1900 zijn bekende boek schreef De Vlaamse Beweging en de Europese Beweging. Ik leg daarbij nogmaals de vinger op de culturele wonde, en ik bedoel daarmee de campagne „Vlaanderen Leeft”, een campagne die ongeveer 30 miljoen frank aan overheidsgeld heeft gekost. Ik reed in september door het Hageland en stopte een keer bij één van die grote

reclameborden om na te gaan wat er allemaal aangekondigd werd. Welnu, van de 10 aangekondigde manifestaties waren er ongeveer 8 die jazz, rock- en popmuziek op hun programma hadden. Nochtans om Europeër te zijn, moeten wij eerst en vooral „iets” zijn. Zolang wij maar een weerschijn zijn van een beschaving die met ons diepste wezen niet strookt, zolang zullen de Vlamingen inderdaad slechts een lachwekkend verschijnsel zijn dat door ironische geesten zoals Cyriel Buysse werd geschetst. Het boek „De Vlaamse en de Europese Beweging” is inderdaad een repliek van August Vermeylen op een artikel van Cyriel Buysse. August Vermeylen schreef terecht dat zolang de Vlamingen beschaamd zullen zijn voor hun eigen identiteit, zij een lachwekkend of onbekend verschijnsel zullen blijven. Aan de nieuwe Vlaamse Regering zeg ik dus : durf eindelijk te zijn wat men van u verwacht, de vertegenwoordigers van een Vlaamse Natie en niet van een communautiteit. Dit laatste woord heeft men misbruikt om het volkerenprobleem te camoufleren. August Vermeylen had het reeds over een natie. Professor Frederick, die een liberaal was, zei : „De Vlaamse beweging, spijtig genoeg dat hopeloos verachtend onderdeel van die grote beweging van de ontvoogding van de volkeren.” Aan onze Vlaamse regeringsleden zeg ik dus nogmaals, durf de leiders van een Vlaamse natie te zijn, en laat dit tot uiting komen in de prioritaire contacten met onze zuiderbroeders. Zij zullen u dan als volwaardig beschouwen en niet denken dat zij altijd de baas zullen blijven. Immers, ondertussen is mijnheer Happart waarover de Regering is gevallen, nog altijd dienstdoend burgemeester van Voeren. (*Applaus bij de VU*)

De Voorzitter : De heer Moors heeft het woord.

De heer Moors (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, collega's, het belang van onderwijs en vorming in de brede zin hoeft niet meer te worden onderstreept. De wetenschappelijke en technologische, evenals de algemene maatschappelijke ontwikkelingen dwingen

Moors

ieder van ons om zich aan te passen en op bepaalde ogenblikken bij te scholen. Op zich is dat niet nieuw, want alle verschijnselen inzake vorming en opleiding die wij thans beklemtonen, zijn bestendig aanwezig geweest. Het is echter wel zo dat in bepaalde periodes bepaalde accenten scherper worden gelegd. Als getuigen hiervan verwijst ik naar de invoering van de algemene leerplicht in het begin van deze eeuw, de uitbouw van het secundair onderwijs op het einde van de vijftiger — begin van de zestiger jaren en het opsplitsen van het hoger onderwijs in universitair en niet-universitair hoger onderwijs in de zeventiger jaren.

Thans wordt het accent gelegd op de permanente vorming. Aanleiding daartoe is ongetwijfeld de economische crisis in de jaren zeventig, maar ook de gewijzigde concurrentieverhoudingen op wereldvlak, gepaard gaande met de invoering van nieuwe technologieën, vooral met de veralgemeende invoering van de informatisering. Al deze elementen hebben ertoe bijgedragen dat een aantal verouderde bedrijfstakken enerzijds zijn gaan uitstoten en anderzijds een reeks nieuwe arbeids- en productieprocedures zijn gaan invoeren. Gevolg hiervan is dat oudere arbeidskrachten hun job verliezen en een aantal jongeren — niet geschoolden of verkeerd geschoolden genoemd — in de langdurige werkloosheid terechtkomen. Het is niet nodig daaromtrent veel cijfermateriaal te geven: wij kennen het verschijnsel allemaal, maar het is misschien wel nuttig te beklemtonen dat onder deze werklozen verscheidene categorieën bestaan.

Ook bij de werknemers zelf dient omscholing en bijscholing te gebeuren. Hierbij wens ik te benadrukken dat niet alleen zuiver economische of arbeidsredenen aan de basis liggen van de noodzaak tot permanente vorming. Ook de breed maatschappelijke positie van het individu in zijn persoonlijk leven dwingt hem om bij te blijven. Vandaar dat het individu een beroep moet kunnen doen op aangepast onderwijs en een zo breed mogelijk vormingsaanbod.

Het voorliggende Regeerakkoord streept deze noodzaak aan, alhoewel mijns inziens de klemtoon te sterk op het economische wordt gelegd. Inderdaad bij het lezen van dit Regeerakkoord komt het mij voor dat vooral de noodzaak tot aanpassing om arbeidsredenen ons moet aanzetten om tot bijscholing over te gaan. Ik heb reeds beklemtoond dat er veel meer is dat ons allen tot vorming dwingt en dat wij allen gedwongen zijn ons aan te passen, zowel in ons maatschappelijk handelen als in ons persoonlijk leven. Vandaar dat ik hier pleit voor het ruimer interpreteren van deze vorming.

Het Regeerakkoord wijst ook op de noodzaak van een aangepast aanbod van vorming en onderwijs en dit binnen de communautarisering. De communautarisering moet weliswaar op nationaal vlak haar beslag krijgen, maar ik wil er de aandacht op vestigen dat vorig jaar in deze Raad werd beslist een werkgroep op te richten, waarvan alle partijen deel uitmaken, die als taak had de communautarisering voor te bereiden. Het is wellicht het overwegen waard deze werkgroep opnieuw te installeren. Dit zou ons de kans geven om op het praktische vlak aan heel wat bezwaren tegemoet te komen. In het voorliggend Regeerakkoord is er ook sprake om, in het kader van het vormingsbeleid, in de grootst mogelijke mate gebruik te maken van de bestaande infrastructuren. Tevens stelt men dat de initiatieven zullen worden gecoördineerd met het bestaande onderwijsaanbod. Met andere woorden, wij zullen zoveel mogelijk samenwerken met de verschillende instellingen, die zich bezighouden met onderwijs en vorming. Dat is op zichzelf zeer goed, maar wij moeten ermeê rekening houden dat wij op het ogenblik een veelheid hebben van initiatieven, men kan zelfs spreken van een wildgroei, zoals basiseducatie, alternatief leren, scholing van langdurige werklozen, van migranten, van vrouwen enzovoort. Wij hebben ook een veelheid van initiatiefnemers zoals het onderwijs, de vakbond, de middenstand, landbouw, naast steden en gemeenten en allerlei groepen die zich bezighouden met de vorming. Het is niet slecht wanneer zo-

veel mensen, zoveel verenigingen en groepen initiatieven nemen en zich hiertoe geroepen achten. Dat bewijst dat er desaanvande nood in onze maatschappij aanwezig is, die misschien door de bestaande onderwijs- en vormingsinitiatiefnemers niet altijd onderkend wordt. In al die initiatieven moet echter een zekere ordening worden aangebracht. Ik zou de Vlaamse Executieve willen wijzen op de vele mensen die op dat terrein werken. Het gaat niet op dat één of andere groep een monopolie krijgt. Volgens mij is er, inzake onderwijs, en uiteraard de vorming waarover wij het nu hebben, en voor de onderwijsinstellingen en voor de beroepsopleiding bij werknemers in de middenstand, landbouw en voor de socioculturele verenigingen, en voor bepaalde nieuwe initiatiefnemers, al dan niet geïntegreerd in de bestaande structuren, een taak weggelegd. Er is nood aan vorming, er is een veelheid van initiatieven om de mensen zoveel mogelijk te motiveren, zodat voor al deze groepen er een werkerterrein bestaat. Ik pleit echter wel voor een coördinatie. Dat is precies de taak van de Vlaamse Executieve, temeer omdat Onderwijs en Vorming toch behoren tot drie Ministers, de Minister van Onderwijs, de Minister van Vorming en de Minister van Cultuur. Zij zullen de kans krijgen om, door samenwerking, inderdaad de vorming degelijk uit te bouwen. Een eerste gelegenheid wordt hen geboden wanneer er een regeling inzake basiseducatie wordt getroffen. Dit aangekondigde ontwerp van decreet zal de toetssteen zijn om na te gaan of er een gecoördineerd beleid kan worden gevoerd.

Mijnheer de Voorzitter, in het Regeerakkoord zijn er ook een aantal initiatieven aangekondigd voor de uitbouw en de aanpassing van het onderwijs die krachtens de wetten op de communautarisering kunnen worden genomen. Ik onderstreep hier in het bijzonder de indiening van een ontwerp van decreet houdende regeling van een stelsel voor hoger onderwijs alsook de omvorming van het afstandsonderwijs. Daarnaast is er nog de hervorming van het kunstonderwijs in het vooruitzicht gesteld voor het schooljaar 1989-1990.

Moors

schooljaar waarin men er definitief mee wil starten. Terecht worden ter zake initiatieven genomen. Er is ook sprake van de aanpassing van het stelsel van de studietoelagen en het invoeren van een aanvullend systeem van studieleningen. Ik hoop dat dit zal worden voorafgegaan van een grondige bespreking.

Wanneer wij over studietoelagen spreken mogen wij ons niet beperken tot het kostenelement. Ik erken dat het verlenen van studietoelagen een belangrijke element is bij de democratisering van het onderwijs maar niet louter studietoelagen zal leiden tot een echte democratisering. De reden waarom niet wordt gekozen voor hoger onderwijs is vaak een ongunstige socio-culturele achtergrond. Vaak zijn er familiale redenen die het volgen van hoger onderwijs in de weg staan.

De heer J. Van Elewyck : Collega, ook de woonsituatie speelt een grote rol in die aangelegenheid.

Wanneer een student deel uitmaakt van een gezin met slechts een woonkamer en hij kan niet beschikken over een eigen studieruimte die behoorlijk kan worden verwarmd enzovoort, dan moet vaak de hele familie jarenlang bereid zijn, om bijvoorbeeld, geen TV of radio aan te zetten wanneer hij wil studeren. Dat bedoelde ik, onder meer, toen ik het vanochtend had over de schande van deze en de vorige Executieven. Zij hebben de sociale woningbouw op een verschrikkelijke manier getroffen.

De heer C. Moors : Wij kunnen inderdaad ter zake naar de sociale woningbouw verwijzen.

Ik denk evenwel dat het om een element gaat met vooral sociologische en familiale achtergronden. Bijgevolg, wanneer wij in deze Regeringsverklaring spreken van zelfredzaamheid, dan is dat een van de elementen die wij moeten naar voren brengen. Immers, zelfredzaamheid betekent dat men zelf een stuk verantwoordelijkheid draagt en ook kan nemen, wat in de richting van vorming gaat.

Inzake de studietoelagen blijf ik erbij dat de studies moeten kunnen worden bekostigd. Het is een feit dat in gezinnen waar de studenten hun jaar moeten overdoen en bijgevolg geen studietoelagen ontvangen, financiële problemen van de democratisering van het onderwijs louter een probleem zou zijn van financiële middelen. Uitsluitend daarmee lost men dit probleem niet op. Er zijn duidelijk andere zaken waarmee wij moeten ingrijpen indien wij die democratisering willen verwezenlijken.

Wat het aanvullend systeem van studietoelagen betreft, verwerp ik niets vooraf. Integendeel, ik meen dat wij dit grondig moeten onderzoeken. Daarin kunnen waarschijnlijk mogelijkheden zijn om jongeren de kans te geven. Ik meen dat wij ter zake geen doctrinaire stellingen moeten innemen, maar dat wij dienen na te gaan op welke manier wij onze jeugd de meeste kansen kunnen bieden, om hun studies te volbrengen.

Mijnheer de Voorzitter, vorming en onderwijs zijn de troefkaarten waarmee wij voor jongeren en volwassenen hun zelfredzaamheid, hun persoonlijke ontplooiing en vorming en hun aangepaste beroepsloopbaan kunnen verzekeren. Terecht werd hier herhaaldelijk op gewezen dat zij eigenlijk de hoeksteen zijn van het beleid van deze Executieve. In 1985 werd dit in feite nog scherper beklemtoond. In ieder geval hoop ik dat het voorgenomen beleid kan worden waargemaakt.

Ik kan u verzekeren dat de CVP-fractie aan zulk beleid, inzake scholing en opleiding, wenst mee te werken. *(Applaus bij de meerderheid)*

De Voorzitter : Mevrouw Duroi heeft het woord.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, is het u ook opgevallen dat op de foto die in de kranten gepubliceerd werd van de leden van de Vlaamse Executieve die de eed aflegden in de Vlaamse Raad, de heren er zo bedrukt uitzien, alsof ze de afwezigheid van een afgestorven familielid betreurden. In wezen hadden ze alle redenen om er zo be-

drukt uit te zien, want voor de eerste maal in de geschiedenis van de Vlaamse Regeringen hebben ze de droeve taak het beleid te bepalen zonder de inbreng van de vrouwelijke collega. Het was nochtans een mooi begin. De eerste Vlaamse deelregering werd voorgezeten door een vrouw, terwijl er nog een vrouwelijk lid bij was. Bij een volgende regeringswissel verdween de vrouwelijke voorzitter. Men durfde het toen niet aan de vrouw helemaal te laten verdwijnen. De vrouwelijke Gemeenschapsminister bleef. Thans, bij de eedaflegging van de derde volwaardige Vlaamse Regering is er geen enkele vrouw meer. Op negen jaar tijd zijn de vrouwen er dus heel wat op achteruit gegaan in het ministerlandschap, net alsof er nooit een emancipatieminister had bestaan. De Beleidsverklaring van de Vlaamse Executieve, hoe kan het anders, is navariant. In dit 42 bladzijden tellend document staat welgeteld een keer het woord vrouw en dan nog tussen twee gedachtenstrepen. Ik citeer „De Vlaamse regering zal binnen de zes maand aan het VESOC een programma voorleggen om de langdurige werkloosheid — vooral bij de vrouwen — in de komende vier jaar gevoelig te verminderen. De maatregelen zullen onder meer betrekking hebben op de rechtstreekse en onrechtstreekse tewerkstelling in de welzijns- en culturele sector en op de organisatie van soepele formules van werken en bij- en herscholing.”

We begrijpen goed wat men met de vrouwen gaat doen. Geen volwaardige jobs meer. Naar de rand van de arbeidsmarkt verwijzen. Hieruit blijkt duidelijk dat de Vlaamse Executieve geen enkele belangstelling heeft voor de achterstand van de vrouwen op maatschappelijk en sociaal gebied.

In Vlaanderen waren op het eind van de maand januari 1988, 138.719 vrouwen werkloos tegenover 80.172 mannen. Bij de jongeren is de verhouding nog flaganter 38.359 vrouwen tegenover 18.559 mannen. In Wallonië is de toestand minder dramatisch 20.606 mannen tegenover 25.731 vrouwen evenals in Brussel waar 3248 mannen tegenover 1127 vrou-

Duroi-Vanhelmont

wen werkloos zijn.

In Vlaanderen bedraagt het aantal jonge werkloze vrouwen dus meer dan het dubbele van de mannen. Kan de Vlaamse Executieve zich er dan van af maken door het inlassen van één tussenzinnetje in het programma?

Bijkomende maatregelen om de hoge vrouwenwerkloosheid tegen te gaan worden niet in het vooruitzicht gesteld. Aan de achterstand van de vrouwen in de hogeschoolde technologische beroepen wordt geen aandacht besteed. Nochtans zou een campagne voor vrouwen in hogeschoolde technologische beroepen reeds een stap in de goede richting zijn.

Evenmin wordt een inspanning gepland om vrouwen op te leiden in deze beroepen: Met andere woorden man laat ze aan hun lot over.

Een tewerkstellingsbeleid moet zich richten naar de zwakste groepen. Dit zijn zowel vrouwen als jongeren, oudere en langdurige werklozen, die zonder tussenkomst van de overheid nooit meer aan bod dreigen te komen. Daarom is het nodig dat voor de vrouwen positieve acties worden uitgewerkt. De ons omringende landen, Frankrijk en Nederland hebben op dit stuk baanbrekend werk verricht. De vorige nationale Regering heeft het koninklijk besluit van 14 juli 1987 uitgevaardigd waarbij uiteindelijk het juridisch kader werd gecreëerd om in de privé-sector de mogelijkheid te scheppen om gelijke kansen plannen uit te werken in overleg met de werknemersvertegenwoordigers. Het schijnt dat een ontwerp koninklijk besluit in voorbereiding was om de gelijkheid in kansen te bevorderen in de ministeries.

Inzake vindingrijke keuzes naar de vrouwenproblematiek toe heeft deze Executieve geen enkel initiatief aan de dag gelegd.

De positieve acties zouden nochtans perfect kunnen gerealiseerd worden in het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Ik durf hopen, mijnheer de Voorzit-

ter, dat het niet vermelden ervan slechts een vcrgetelheid is en dat in de loop van uw regeringperiode deze vergetelheid kan hersteld worden. De vrouwen zullen erop toezien.

Zo zijn er nog vele sectoren waar de aandacht voor de vrouwenproblematiek ontbreekt. Ik denk aan het gezinsbeleid waarover geen enkele concrete maatregel wordt uitgewerkt.

Ik zou nog lang kunnen doorgaan, maar het zou monotoon worden.

Kortom deze beleidsverklaring, mijnheer de Voorzitter is vrouwonvriendelijk, zoals ook de Vlaamse Executieve het is in haar samenstelling.

De heer J. Van Elewyck : Zeer juist.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : In verband met het financieel en budgettair beleid zoals het in het Regeerakkoord en de Regeringsverklaring wordt uitgestippeld, moeten bepaalde bedenkingen worden geformuleerd.

Ik lees in de eerste zin van het Regeerakkoord dat één van de belangrijkste doelstellingen van de nieuwe Vlaamse Regering bestaat uit het voeren van een ernstig budgettair beleid en zorgvuldig beheer van de financiën. Daarbij worden een aantal krachtlijnen opgesomd.

Eerste krachtlijn die vooropgesteld wordt, ik citeer : „De fundamentele beginselen inzake universaliteit en niet-affectatie van de middelen zullen gerespecteerd worden. Dit betekent dat alle ontvangsten van welke aard ook in de middelenbegroting opgenomen worden, tenzij een afzonderlijke inschrijving om begrotingstechnische redenen noodzakelijk is”

De terugkeer naar de budgettaire orthodoxie was dus de hoofdbekommernis van de ondertekenaars van het Regeerakkoord. Uit de Regeringsverklaring blijkt dat de Vlaamse Executieve echter die bekommernis niet deelt. Dit is te begrijpen als men weet dat juist in de ontwerp-begroting voor dit jaar het totaal aan ontvangsten dat naar de afzonderlijke sectie wordt overheveld een omvang neemt van 38,3 miljard.

Dit is ongeveer evenveel als het totaal van de uitgavenkredieten — 40 miljard — bestemd voor de uitvoering van de bevoegdheden voorzien in artikel 107quater van de Grondwet of bijna de helft van de totale uitgavenbegroting voor het jaar 1988.

Het houdt tevens een verhoging in van 4 miljard tegenover 1981. Hoewel tegen de praktijk van de afzonderlijke sectie geen wettelijke bezwaren staan, betekent ze toch een omzeilen van meerdere begrotingsprincipes onder meer de annualiteit van de begroting. Bovendien worden een kleine anderhalf miljard bijzondere inkomsten niet opgenomen in de middelenbegroting, wat een inbreuk betekent op de universaliteit en de niet-affectatie van de ontvangsten. Dit is dus het verschil tussen de realiteit en de mooie beginselverklaringen.

Een andere krachtlijn van het budgettair beleid uit het Regeerakkoord is afgestemd op de „afbouw op een gefaseerde wijze van de prefinancieringsmechanismen.”

In de Regeringsverklaring wordt die afbouw beperkt tot het domein van de sociale huisvesting. Het begrotingsontwerp 1988 leert ons dat inderdaad in de huisvestingsfinanciering de mogelijkheden met 400 miljoen frank worden verminderd, op een totaal van 8,6 miljard frank in 1987, of 5 procent. Daartegenover staat dat het prefinancieringssysteem ongewijzigd gehandhaafd blijft in de sectoren gesubsidieerde werken en bouw van ziekenhuizen en rustoorden, waar eveneens een bedrag van 8 miljard frank mee gemoeid is. Indien men tegen hetzelfde ritme blijft afbouwen dit wil zeggen 400 miljoen per jaar op 16 miljard frank dan zal het prefinancieringssysteem inderdaad binnen 40 jaar afgebouwd zijn.

Bij de krachtlijn, die de opdeling voorstaat van de begrotingsmassa bestemd voor het beleid, in enveloppes per ordonnancerende Gemeenschapsminister, rijzen eveneens vragen inzake de specialiteit van de uitgaven. In elk geval kan niet worden aanvaard dat dergelijke enveloppes enkel worden bepaald op het niveau van de Executieve.

Duroi-Vanhelmont

De begroting wordt gestemd per artikel en niet per enveloppe. De wet op de rijkscomptabiliteit bepaalt nog steeds dat geen artikel van de uitgaven kan worden overschreden en dat geen overschrijvingen mogen gebeuren tussen de artikelen onderling. Dit **moet** toch duidelijk zijn. Het komt enkel aan de Vlaamse Raad toe de begrotingskredieten per artikel vast te stellen of te wijzigen.

Minister L. Walt Niel : De begroting wordt voorgesteld en goedgekeurd artikel per artikel, zoals de wet op de comptabiliteit het voorschrijft. Wanneer er over „enveloppes” wordt gesproken, is dit enkel een verduidelijking voor de leden van de Raad om aan te tonen hoe in de begroting de artikelen worden vastgesteld. Over enveloppes wordt hier nooit gestemd ; ik heb dit nooit gehoord en het wordt ook nooit gevraagd.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Als u zegt dat er enveloppes bestaan en wanneer u dit aan de Vlaamse Raad zegt, dan moet ook de Vlaamse Raad het kunnen bepalen. Anders moet de Vlaamse Raad het niet weten en dan kan u die techniek toepassen en onderling beslissen dat er een enveloppe is, en vervolgens de kredieten verdelen. Niemand moet dat weten ; als wij dat moeten weten, dan **moet** dit in de Vlaamse Raad worden gestemd en dan moet men er zich ook aan houden.

Minister L. Walt Niel : De Vlaamse Raad spreekt zich uit over een begroting, opgesteld door de Executieve, via het nieuwe enveloppe-systeem. De Vlaamse Raad stemt artikel per artikel. De Vlaamse Raad werd dus degelijk voorgelicht inzake de manier waarop een begroting tot stand komt.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Mijnheer de Minister, het enveloppe-systeem heeft geen enkele waarde indien het niet in de Vlaamse Raad wordt gestemd.

Minister L. Walt Niel : De Vlaamse Raad moet niet stemmen over een enveloppe-systeem.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont :

Dan moet u het niet als een beleids-optie naar voren brengen. Het wordt vermeld onder de titel : „Financieel en budgettair beleid”.

Minister L. Walt Niel : Het is een verduidelijking aan de leden van de Raad. Het is een verduidelijking inzake de totstandkoming van de diverse artikelen van een begroting. Dat is alles.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Nu weten wij het. Maar wij dachten dat het iets veel belangrijker was.

De heer J. Van Elewyck : Collega, het gaat niet alleen daarom. De Gemeenschapsminister stelt in feite tegelijk een ander probleem. De Voorzitter van de Executieve heeft in de Regeringsverklaring gezegd dat aan de Raad zal worden gevraagd te stemmen over de ingediende begroting. Dat staat in de tekst van de Regeringsverklaring.

Minister L. Walt Niel : De Voorzitter heeft gesproken over „in te dienen begroting”, omdat de begroting die werd ingediend vervallen is en opnieuw moet worden ingediend en **moet** worden ondertekend door de nieuwe Ministers.

De heer J. Van Elewyck : Mijnheer de Minister, nu zegt u dat wij niet mogen geloven wat in de rondgedeelde tekst is gesteld. Deze tekst zegt dat wij zullen moeten stemmen over de ingediende begroting. Er is een ingediende begroting, maar dan vernemen wij nu dat er nog allerlei zaken zullen bijkomen, onder meer de enveloppe-regeling en dergelijke. Op die manier is er voor ons geen duidelijkheid, dat moet u begrijpen. De Executieve probeert een mistgordijn op te trekken.

Minister L. Walt Niel : Geen grotere blinde dan degene die niet wil zien.

De Voorzitter : Laten wij afwachten tot de begroting is ingediend.

Mevrouw Duroi heeft het woord.

Mevrouw A. Duroi-Vanhelmont : Nog een andere krachtlijn van het budgettair beleid uit het Regeerakkoord zal gevormd worden door de „vereenvoudiging en versnelling van

de procedures tot vereffening van de toelagen ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.”

Al te vaak wordt dit argument aangewend om het voorafgaand visum van het Rekenhof te omzeilen. Hierbij mag de realiteit niet uit het oog verloren worden. De voorafgaande controle van het Rekenhof vergt, in de rij van ellentlange procedures van vaste beloften van toelagen, aanbestedingstermijnen en dergelijke, slechts een minieme tijdsruimte. Ik hoop dan ook, mijnheer de Voorzitter, dat de vereenvoudiging van de procedures alleen slaat op de administratieve formaliteiten en geenszins op het voorafgaand visum van het Rekenhof dat nog steeds het meest efficiënt middel blijkt te zijn van de controle op de uitgaven.

Tot slot moet ik uit respect voor de budgettaire orthodoxie de vraag stellen of het verantwoord is dat de ontwerp-begroting voor het dienstjaar 1988,73 decretale artikelen telt waarvan 70 artikelen inhoudelijke afwijkingen vormen op de wetten van de rijkscomptabiliteit of op andere reglementaire bepalingen.

U ziet het, de uitvoering van een orthodox budgettair beleid zal nog vele inspanningen vergen.

Indien men nog dit jaar de principes van het Regeerakkoord in daden wil omzetten, dan zullen nog heel wat amendementen of een nieuwe begroting moeten worden ingediend.

De grote afwezigheid in het budgettair en financieel beleid is echter de verdere uitbouw van de financiële autonomie van de Vlaamse Gemeenschap.

Is het niet te betreuren dat in het achtste begrotingsjaar na de inwerkingtreding van de gewone wet van 9 augustus 1980, artikel 1 ervan nog steeds niet zijn volle uitwerking heeft gekregen.

Concrete maatregelen ontbreken in het Regeerakkoord om aanpassingen in te voeren die kunnen gerealiseerd worden met een gewone meerderheid. Er wordt zelfs geen evaluatie voorzien van de mogelijke herzienin-

Duroi-Vanhelmont

gen die een bijzonder merckdichheid vereisen. Dit Regeerakkoord bevat geen enkel initiatief dat erop gericht is uitbreiding van de financiële autonomie van Vlaanderen voor te bereiden. Het is een document dat de indruk wekt dat de Vlaamse Executieve een steriel beleid wil voeren dat weinig belang hecht aan de uitbouw van de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse socialisten zijn van oordeel dat de verdere staatshervorming, de verdere groei naar een democratisch en meer federaal gestructureerde Staat, moet samengaan met een aanzienlijke, reële toename van de financiële middelen van de Gemeenschappen. Dit zijn allemaal redenen om de Regeringsverklaring niet goed te keuren. (*Applaus bij de SP*)

De Voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer H. Lauwers (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, als nieuwelingen in deze vergadering en als voorstander van een fatsoenlijke politieke cultuur, wil ik graag mijn eerste uiteenzetting constructief en genuanceerd houden. Maar de Vlaamse Executieve heeft het mij wel erg moeilijk gemaakt. Ik kan hooguit de regeringsvormende partijen bedanken voor de wijze waarop ze mij een kritiek op het cultuurbeleid op een gouden schaalte aanbieden. Zelden zal ik nog zó, met heel sociaal-cultureel Vlaanderen achter mij, bedingen kunnen formuleren.

En ik zou ook de heer Dewael kunnen feliciteren, omdat hij als politicus werkelijk het onderste uit de kan heeft kunnen halen : een liberaler cultuurbeleid is nauwelijks denkbaar. Hoe hij dat aan het ACW heeft kunnen verkopen, is mij een groot raadsel.

De heer M. Olivier : Dit hoefde niet te worden verkocht.

De heer H. Lauwers : Zoals u wel al zult verstaan hebben, ben ik het niet eens met het voorgestelde cultuurbeleid. Ik ben het er grondig mee oneens, vooral wat het sociaal-cultureel beleid betreft.

De sociaal-culturele sector wordt in het Regeerakkoord letterlijk slechts één keer vernoemd, namelijk als „waterdrager” voor de kunsten, als publiekverancier. Dat zijn niet mijn woorden, maar die van de ACW-cultuurkoepel Centravoc.

Daarnaast moet de sector ook nog waterdrager zijn voor de „Vlaanderen Leeft”-campagne, een — ik geef toe — qua vormgeving zeer knappe persoonlijke publiciteitscampagne voor de Minister op kosten van de Vlaamse Gemeenschap, maar die qua inhoud, qua visie op het sociaal-cultureel beleid een compleet lege doos is en een handig manoeuvre voor de commercialisering van de cultuur.

Er is ronduit géén enkel hoopgevend teken dat erop wijst dat deze Vlaamse Executieve opnieuw enige waardering en steun zou willen opbrengen voor het Vlaamse sociaal-cultureel werk.

Integendeel, het mes wordt hen op de keel gezet met vage, maar in dit liberale perspectief niet mis te verstaan begrippen als deregulering, responsabilisering, mecenaat en sponsoring.

De heer Dewael moet toch weten dat het sociaal-cultureel werk nú al minstens 66 procent van zijn kosten zélf moet dekken, en slechts voor eenderde gesubsidieerd wordt. Dan is het toch hypocriet om van meer responsabilisering te spreken, meer eigen financiering, meer eigen verantwoordelijkheid. De organisaties en diensten die het kunnen en willen, hebben immers al lang sponsors aangesproken. Dat hoeft hij niet te stimuleren, temeer daar die inkomsten uit publiciteit van de subsidieerbare werkingskosten worden afgetrokken. Door de aard van de decreten zelf, betekent pleiten voor meer sponsoring, automatisch pleiten voor minder subsidiëring.

Maar wat veel erger is, is dat door het stimuleren van de sponsoring, de sociaal-culturele sector wordt overgeleverd aan de pure marktmechanismen want sponsors doen niet aan liefdadigheid of aan volksontwikkeling. Ze willen eieren voor hun geld. Niet de inherente waarde van het werk,

niet de persoonsontwikkende, emanciperende, politiekvormende, educatieve kracht van een vereniging of dienst is hun criterium, maar de publicitaire waarde voor hen zelf en dat is vanuit hun standpunt nog logisch ook.

Wie sponsoring als een beleidsinstrument voor het sociaal-cultureel werk gaat hanteren, stuurt aan op een coca-colacultuur : wie groot is en een interessant commercieel publiek kan bereiken, zal in de gratie vallen van de sponsors. Maar de kleineren, de veld- en buurtwerknemers in de kansarme bevolkingsgroepen, de sociale-culturele werkers die meer in de diepte dan in de breedte van de massa werken, die zijn commercieel niet interessant. Bovendien biedt sponsoring geen enkele garantie op continuïteit en bestaat het gevaar dat de sponsors door hun aldus verworven machtspositie mee bepalend worden voor de inhoud van het sociaal-cultureel werk. En dat is onaanvaardbaar, volkomen onaanvaardbaar.

Een Vlaamse Executieve die sponsoring als beleidsinstrument hanteert, stimuleert oppervlakkigheid, commercialisering van de cultuur, mediocriteit. Dat heeft met volksontwikkeling, met Vlaamse eigenheid en emancipatie geen zier te maken.

En nog erger wordt het, wanneer dat coca-cola cultuurbeleid wordt doorgetrokken naar het jeugdwerk. De heer Geens heeft gezegd dat we ruimte moeten laten voor de jeugd. Dat is zeer juist. Maar doe het dan. Als sinds 1974 wordt het decreet op het Landelijk Jeugdwerk slechts voor 60 à 65 procent uitgevoerd, omdat de begrotingsposten onvoldoende zijn. Het jeugdwerk krijgt per jaar 160 miljoen frank minder dan waar het wettelijk recht op heeft, al 13 jaar lang. Het jeugdwerk levert al in van sinds de eerste oliecrisis. Het serieuze, reële jeugdwerk heeft geen bezwaar tegen een grondige evaluatie naar de finaliteit van de decreten. Maar zij die niets te verbergen hebben, en geen schijnorganisatie zijn voor verdoken subsidies aan de zuilen ; de scouts en gidsen (VVKSM én FOS), de chiro, de jeugdherbergen, de speelpleinen, de jeugdhuizen, de

Lauwers

KSJ, Jeugd en Muziek, AFS. VIA. Bouworde, de 100 landelijke en ruim 500 lokale en regionale verenigingen of diensten geloven hem niet. Want in plaats van de door de vorige Executieve beloofde verhoging van de budgetten bleef alles bij het oude. En ondertussen schroeft de nationale Regering de BTK-projecten terug en snijdt ze de gewetensbezwaarden uit de socio-culturele sector zo goed als weg.

Het spijt me voor de heer Dewael. **maar** ik heb — namens dat jeugdwerk — nóg kritiek. Ik beloof hem een storm van protest en verontwaardiging tegen het nieuwe decreet op de Vlaamse Jeugdraad. Nét op het moment dat de jeugdcoepels : de KJR, de FOJOD, het SJV (en de liberale jeugdcoepel, maar ze durfden niet) tot een compromis kwamen na de tweejarige moeilijkheden, nét dan — en hij wist het — slaat hij hen **met** een decreet om de oren dat voor niemand aanvaardbaar is en zowel qua opdracht als qua samenstelling een achteruitgaan is tegenover het huidige. Ik ga daar nu niet verder op in, maar ik waarschuw hem : hij provokeert... En ik zal er nog uitvoerig op terugkomen.

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik kan méér dan gal spuwen of ongenoegen uiten. Maar dit Regeerakkoord mist op het terrein van het sociaal-cultureel beleid elke verbeeldingskracht. En hoewel dat voor een maidenspeech als deze erg dankbaar is, is het in-triestig... en volksvernedend.

Waarom eist hij niet, als een Vlaamse Regering die haar bevoegdheden maximaal wil uitoefenen, dat de nationale Minister van tewerkstelling de budgetten voor de sociaal-culturele BTK-DAC en GEKO-projecten moet afstaan aan de Vlaamse Executieve ? Daarmee zou een coherent tewerkstellingsbeleid in de sector kunnen gevoerd worden. Waarom eist hij geen gewaarborgd aantal burgerdiensten op voor de cultuursector in plaats van heel dit systeem door Minister Gol te laten afbouwen en de sociaal-culturele sector droog te laten leggen ? Of waarom doet hij

geen poging om een samenhangend jeugdwelzijnsbeleid op te bouwen. door de bevoegdheden te herverkevelen of door een jeugdwlzjnsccel op te richten over de departementen heen ?

Maar er is geen spoor van enige positieve en steunende waardering voor het sociale en culturele werk. En dus heb ik argwaan en heel de sector met mij : het ACW, het CSKW, de socialistische cultuurcentrale, de BVVO, VAKBEL en alle gekoepelde of niet-gekoepelde jeugdorganisaties ze zijn argwanend : de Cultuurminister vroeg zich in november 11. nog publiekelijk af of al dat sociaal-cultureel werk niet te paternalistisch, te bevoogdend is.

De waarheid, is dat het emanciperend werkt. En **dus** naast de persoonlijke ontplooiing, gemeenschapontwikkeling en de cultuurverspreiding óók maatschappij-kritisch én ontzuilend werkt. Er groeit bij velen de indruk dat zij voor de CVP en de PVV niet volgzaam genoeg zijn, of door hun vrijwilligerswerk te weinig bruto regionaal produkt produceren.

Zij vrezen dat onder de "bon ton,, van deregulering, sponsoring, decentralisering, evaluatie, responsabilisering, het Vlaams sociaal-cultureel beleid wordt uitverkocht. Zij vrezen dat de Vlaamse Executieve de volkswontwikkeling economisch niet rendabel en politiek te lastig vindt.

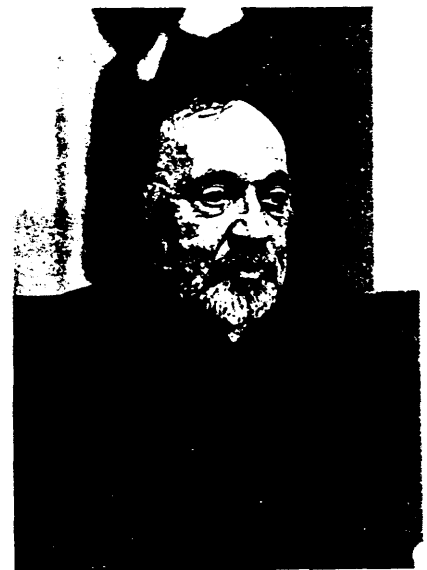
Daarmee raakt hij het hart van de culturele eigenheid van de Vlaamse Gemeenschap. Want wij zijn een volk dat zijn ontwikkeling, zijn educatie en zijn cultuur minstens evenveel uit het sociaal en cultureel werk haalt als uit de gezinsopvoeding en het onderwijs. Daar mag hij niet aan raken. Dat zeg ik hier niet alléén bovendien niet zomaar als oppositielid, maar met heel sociaal en cultureel Vlaanderen achter mij. het ACW inbegrepen, maar hun woordvoerders mogen het hier niet zo luudop zeggen. (*Applaus bij de VU*)

De Voorzitter : De heer De Groot heeft het woord.

De heer E. De Groot (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, u zult **het** mij niet kwalijk nemen als ik dit

betoog vanavond beperk tot de gezondheid- en welzijnszorg. In de luttele minuten die mij toegemeten zijn zal ik trachten enkele zinnige dingen te zeggen ofschoon het niet mogelijk is om zeer diep in te gaan op de verschillende bestaande problemen en die in het Regeerakkoord worden behandeld.

De gezondheid- en welzijnszorg zijn bij uitstek persoonsgebonden materies. De gezondheidsproblematiek doet ons immers denken aan mensen die in nood zijn, aan mensen die om psychische of materiële redenen hulpbehoevend zijn. Het is dan ook van zeer groot belang dat de hulpzoekers op een degelijke, efficiënte en menselijke manier worden opgevangen en daarbij in hun gevoelens worden gerespecteerd. Omdat de toegankelijkheid in de welzijnszorg niet steeds zo eenvoudig is, lijkt het mij heel belangrijk dat in het Regeerakkoord genoteerd is dat men de toegankelijkheid tot deze voorzieningen wil verbeteren. Wanneer iemand zwak is, hulp vraagt, zorgen nodig heeft dan dient hij gerespecteerd te worden in zijn menselijke gevoelens.

De heer W. Van Durme (AGALE V) bepleitte een onmiddellijk moratorium op de open ruimte, een inbreidingsbeleid, zodat het platteland niet verder wordt verstedelijkt

De Groot

Het is dan ook verheugend vast te stellen dat de Vlaamse Executieve zich voorneemt zowel op het gebied van de gezondheid als op dat van de welzijnszorg de ideologische, filosofische en godsdienstige eigenheden van de individuen strikt te eerbiedigen. Het mag echter niet de bedoeling zijn om ter zake stringente regels vast te leggen. Wij hebben geen behoefte aan een soort welzijnspact, zoals wij al een cultuurpact en een schoolpact hebben. Het is hem meer te doen om de geest waarin deze verschillende diensten wordt gewerkt.

Wij lezen ook — en dat lijkt mij belangrijk — dat het de bedoeling is van de Vlaamse Executieve om een soort kostenbewaking uit te voeren, om na te gaan of de kosten wel evenredig zijn met wat geboden wordt en met de kwaliteit van het aanbod. Men moet immers zeer voorzichtig zijn bij het beoordelen van bestaande en zelfs van nieuwe initiatieven om de eenvoudige reden dat men bevreesd moet zijn voor kunstmatige behoeften of het creëren ervan.

Wij zijn ons er allemaal van bewust dat ten slotte de middelen beperkt zijn. Bijgevolg mag men er door versnippering niet toe komen dat de werkelijk waardevolle initiatieven, waaraan een grote behoefte bestaat, over niet voldoende middelen zouden beschikken.

De heer J. Valkeniers : Er worden nieuwe instellingen gecreëerd alleen al omdat bepaalde zuilen ze nodig hebben om hun macht te versterken.

De heer E. De Groot : Ik kom terug tot de kostenbewaking. Inderdaad, voor de gemeenschapsgelden die worden uitgegeven moet een effectieve bijdrage worden geleverd aan de maatschappelijke noden op het sociaal en gezondheidsvlak.

De heer J. Valkeniers : Dit is een gezonde stelling, maar ze komt nergens tot uiting.

De heer E. De Groot : Ik meen dit uit de tekst te hebben begrepen.

In ieder geval moeten de kosten en

de behoeften niet lineair worden beoordeeld. Wanneer men voorstander is om bepaalde bevoegdheden aan Gemeenschappen en Gewesten toe te vertrouwen omdat zij aldus dichter bij de bevolking komen en zij meer aan de eigenheid van de Vlaamse en de Waalse Gemeenschap kunnen worden aangepast, dan gaat deze stelling ook op voor de verschillende regio's die ons land kent.

In tegenstelling tot wat de heer Blainpain daarstraks heeft gezegd, meen ik dat er wel uit het Regeerakkoord kan worden geconcludeerd dat rekening zou worden gehouden met de demografische, de sociale, de wetenschappelijke en de gegevens uit de gezondheidssector. Dit is belangrijk voor de verschillende regio's. Laat ons bij voorbeeld de demografische structuur even bekijken. Wanneer ikzelf in mijn eigen streek rondkijk, stel ik vast dat 30 procent van de bevolking uit 60-plussers bestaat. Dit creëert natuurlijk problemen : de huisvesting van bejaarden, plaatsing in bejaardentehuizen. Dit alles heeft bepaalde beleidsopties tot gevolg of zou dat ten minste moeten hebben. Andere regio's kennen een zeer jonge bevolking. Daar moeten dan ook andere opties aan bod kunnen komen. Het is bijgevolg belangrijk dat de demografische gegevens doorslaggevend zouden zijn bij de bepaling van de uiteindelijke beleidsopties, zowel wat de gezondheids- als de welzijnsproblematiek betreft. Er is inderdaad nog veel werk te verrichten op het gebied van de voorzieningen van bejaardenflats, dienstencentra en bejaardenwoningen en ook van bejaardentehuizen, gezien de voortschrijdende veroudering van de bevolking. Bijgevolg moet men ervoor zorgen dat privé-initiatieven bij voorbeeld wat bejaarden betreft, niet onnodig worden afgeremd en men op dit vlak geen feitelijke vestigingwet kan creëren.

Wat de normering qua veiligheid, in het algemeen, brandveiligheid en hygiënische voorzieningen betreft, mag zeker niet worden afgeweken en moeten de normen strikt worden toegepast. Wanneer de betrokken privé-initiatieven voor subsidiëring geen beroep kunnen doen op de gelden van de Staat dan moet daar een gro-

tere vrijheid van vestiging kunnen bestaan en mag men in de praktijk geen ongeschreven vestigingwet toepassen.

Er wordt ook veel aandacht besteed aan de eerstelijnsgezondheidszorg, de thuisgezondheidszorg.

De heer J. Valkeniers : Dat staat niet in het Regeerakkoord.

De heer E. De Groot : Er wordt daarover wel gesproken in het Regeerakkoord. Hoe men het ook bekijken, gewoon het feit dat men vermeldt dat men er wil naar streven om de thuisgezondheidszorg te verbeteren lijkt mij een positieve stap. Wij kennen trouwens een evolutie op het gebied van de gezondheidszorg. Er zal in de toekomst meer extra-muraal dan intra-muraal gepresteerd worden om de financiële redenen die wij allemaal kennen en die trouwens in dezelfde vergaderruimte maar op het nationale vlak ook reeds werden besproken.

Men moet natuurlijk voorzichtig zijn met woorden zoals "samenwerking.. en "werken in teamverband,.. Uiteraard kan men niet ontkennen dat indien men een deel van wat nu de intra-murale sector is naar extra-muraal wil overhevelen er meer afspraken zullen moeten worden gemaakt tussen al de personen die de verschillende aspecten van de verzorging van de patiënt betreffen.

De heer J. Valkeniers : Wat is de PVV van plan met het decreet van Minister Lenssens inzake de thuisgezondheidszorg ?

De heer E. De Groot : Ik kom daar toe.

De heer J. Valkeniers : Wij willen concreet weten wat de PVV van plan is. In de vorige Regering heeft de PVV een dubbele rol gespeeld. Zij hebben enerzijds Minister Lenssens zijn decreet laten uitvaardigen en anderzijds hebben zij bij monde van de heer Flamant een decreet ingediend dat het tegengestelde beoogde. *(Twistgesprekken tussen VU en PVV)*

De Voorzitter : Mijnheer de Groot mag ik u verzoeken verder te gaan.

De heer E. De Groot : Over dubbele

De Groot

rollen spelen zullen wij maar zwijgen zeker.

In ieder geval zullen wij in de toekomst tot een nauwere samenwerking moeten komen dan op dit ogenblik het geval is. Dat zal een evolutie van de moderne geneeskunde met zich brengen. Ik sta dit hier niet zo maar te zeggen. Ook de huisartsenkringen en de wetenschappelijke verenigingen van huisartsen denken in dezelfde richting. Het is geen politieke richting maar een medisch wetenschappelijke evolutie in onze maatschappij.

Nochtans wens ik erop te wijzen dat men niet in hetzelfde euvel mag vervallen zoals wij dit nu vaststellen in de intra-murale zorg in de ziekenhuizen waar men allerlei vergaderingen samenroept om de attitudes — verantwoordelijk mij voor dit woord — van de patiënt te bespreken en waar op de duur weinig tijd overblijft voor de verzorging van de patiënt wat tenslotte de essentie is van de verpleging en de verzorging in een ziekenhuis.

De heer J. Valkeniers : Dat is de nieuwe politiek van keizer-koster Dehaene.

De heer E. De Groot : Mijnheer Valkeniers, ik denk dat u het toch met mij eens moet zijn dat er daar soms problemen rijzen omdat de verpleegsters geregeld op vergaderingen worden bijeengeroepen tijdens hun diensturen, wanneer ze dus normaal de patiënten zouden moeten verzorgen, om verslagen op te stellen en documenten te ondertekenen. Wij moeten dus opletten wat wij ook in de eerstelijnsgezondheidszorg niet tot wat ik een babbelclub zou noemen, komen, maar dat alleen de samenwerking datgene zal omvatten wat essentieel is voor het welzijn, de gezondheid en de verzorging van de patiënt. Er zal moeten gestreefd worden naar een grotere samenwerking dan in het verleden het geval was want toen werkte iedereen in de eerstelijnsgezondheid voor zich. Er zullen meer afspraken moeten worden gemaakt, maar in ieder geval geen "babbelclubs,..". Ik wil er trouwens ook op wijzen en ik vind dat van essentieel belang dat men eraan denkt

dat het beroepsgeheim nog altijd de belangrijkste materie is in de gezondheidszorg en dat wat men "teamwork", noemt het gevaar inhoudt dat loslippigheden nadeel zouden kunnen berokkenen op het gebied van het beroepsgeheim aan de betrokken patiënten. Ik dacht dat dit even moest worden beklemtoond.

In ieder geval stel ik met tevredenheid vast dat in het Regeerakkoord rekening werd gehouden met het voorstel van decreet dat door collega Flamant en ikzelf werd ingediend in verband met de thuisgezondheidszorg, want er staat in het Regeerakkoord dat men gelijke kansen zal bieden aan de zelfstandige gezondheidswerkers.

De heer J. Valkeniers : Maar het moet nog worden bijgestuurd ; we zullen zien wat ervan terecht komt.

De heer E. De Groot : Mijnheer Valkeniers, in het Regeerakkoord staat uitdrukkelijk dat er evenveel en gelijke kansen moeten worden geboden aan de zelfstandige gezondheidswerkers dan aan degenen die als werknemer werken in dienst van één of andere sociale organisatie. Dat is heel belangrijk en vandaar mijn tevredenheid en ik hoop dat het u eveneens gelukkig maakt.

De heer J. Valkeniers : Ik zal dat pas geloven als het in de praktijk werkelijk is veranderd.

De heer E. De Groot : Dan is het geen geloof meer maar een vaststelling.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog een paar korte punten aanhalen in verband met de preventie. De Vlaamse Executieve heeft dienaangaande een zeer belangrijke taak te vervullen. In het Regeerakkoord werd bijvoorbeeld verwezen naar kanker, AIDS, enzovoort, wat natuurlijk belangrijk is. Het verwondert mij trouwens dat in het verleden de preventie-campagne tegen AIDS vooral op het nationale vlak is gevoerd. Ik dacht dat ook de Vlaamse Executieve daar een belangrijke opdracht te vervullen heeft. Overigens is het zo dat men eerst een quasi paniek-campagne heeft gevoerd en we

n u moeten vrezen dat de interesse voor de preventie en de hygiëne langzaamaan zal afnemen, ofschoon het gevaar nog steeds imminent is, zoals bleek uit de conferentie van Londen. Er zal in samenwerking met de scholen moeten gewerkt worden aan concrete preventie niet alleen inzake AIDS maar bijvoorbeeld ook nog altijd wat de seksuele voorlichting betreft en het gebruik van contraceptiva, zeker als men ook aan preventie van abortus wil doen. Tot nu toe is er dienaangaande nog niet veel aarde aan de dijk gekomen.

Ten slotte nog een woord over de intra-murale gezondheidszorg. Zij blijft nog steeds belangrijk en slurpt nog altijd veel geld op. Het verheugt mij te kunnen constateren dat het de bedoeling is van de Vlaamse Executieve zich in te zetten voor de samenwerking van de bestaande ziekenhuizen, waar noodzakelijk en waar mogelijk. Dit dient evenwel geleidelijk te gebeuren. Minister Lensens heeft tijdens de vorige legislatuur terecht gezegd dat er een moratorium moest komen op al de bewegingen binnen de ziekenhuissector om een degelijk beleid mogelijk te maken.

De heer J. Valkeniers : Als ge eerlijk zijt dan moet ge toegeven dat Minister Lenssens niets heeft te zeggen gehad en gewoon misdienaar was van keizer-koster.

De heer E. De Groot : Mijnheer Valkeniers, dat moet u met Minister Lenssens uitpraten.

Wij zijn ook tevreden dat er veel aandacht wordt besteed aan het gehandicaptenbeleid. Wat ons enorm belangrijk lijkt is dat er meer zal worden gewerkt aan de integratie van de gehandicapten in onze maatschappij.

Mijnheer de Voorzitter, om af te ronden nog één punt, met name het migrantenbeleid. Het is de eerste maal dat daarover in de Regeerverklaring van de Vlaamse Executieve staat dat men ook op dat vlak een aanpak wil organiseren, dat men de problemen niet verder wil onderkennen, maar effectief iets wil doen en langs de weg van de integratie wil trachten de problemen op te lossen.

Ik hoop, heren Ministers, dat de

De Groot

geest van samenwerking die de vorige Vlaamse Executieve heeft gekenmerkt, ook kenmerkend zal zijn voor de huidige Executieve. Ik wens u dan ook veel succes toe. (*Applaus bij de PVV en de CVP*)

De Voorzitter : De heer Van Durme heeft het woord.

De heer W. Van Durme (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de Minister, geachte collega's, het milieu- en natuurbeleid is in ons land weinig doorzichtig en allesbehalve eenvoudig. Ook op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap is het opvallend hoe het beleid de versnippering van bevoegdheden en taken in de hand werkt, wat een coherent leefmilieubeleid bemoeilijkt. Op het vlak van de verdeling van bevoegdheden is er in vergelijking met de vorige Executieve verbetering merkbaar, af blijft Ruimtelijke Ordening een apart departement, terwijl deze materie nauw verbonden is met landinrichting, natuurbehoud en milieu.

In het Regeerakkoord wordt met geen woord gerept over de manier waarop men de samenwerking ziet met de nationale overheid en met het Waalse Gewest, laat staan met de Europese Gemeenschap. De leefmilieuproblemen stoppen nu eenmaal niet aan taal- of staatsgrenzen en het is uiteraard onmogelijk een goed beleid te ontwikkelen wanneer men onvoldoende rekening houdt met grensoverschrijdende problematieken.

In het Regeerakkoord worden de krachtlijnen van een "optimaal mens- en natuurvriendelijk beleid", opgesomd, krachtlijnen die in hun algemeenheid toch getuigen van goede intenties. Jammer genoeg zijn deze intenties in flagrante tegenspraak met de verdere uitwerking van het Regeerakkoord, voor wat ruimtelijke ordening betreft. De Vlaamse Regering zou de nodige initiatieven nemen tot herziening van de wet van 29 maart 1962 betreffende de Stedebouw en de Ruimtelijke Ordening. Opmerkelijk is dat hierbij vertrokken wordt van uitgangspunten die parallel lopen met die van het maxi-decreet van Gemeenschapsminister Ak-

krmans : decentralisatie, vereenvoudiging van zowel procedures voor de goedkeuring als de inhoud van de aanlegplannen. Informatieverplichting en dergelijke. Grote adder onder fret gras is de mogelijkheid voor natuurlijke en rechtspersonen om een procedure voor een aanlegplan bij de bevoegde overheid in te leiden. Zal de Regering op deze manier de gewestplannen eerbiedigen en de open ruimten vrijwaren? Betekent het opstellen van een beleidsplan verwerkt in een befeidsnota, dat het reeds jaren beloofde Structuurplan Vlaanderen van onder het stof wordt gehaald? Voor wanneer wordt structuurplanning, gekoppeld aan het behoud van de gewestplannen, werkelijkheid?

De Groenen zijn voor decentralisatie waar het mogelijk is. Ruimtelijke ordening is een materie die, vooraf in kleine gemeenten, oorzaak kan zijn van onfrisse praktijken. De druk op het College van Burgemeester en Schepenen kan aanleiding geven tot een te laks optreden inzake het vergunningsstelsel. Decentralisatie kan slechts werkbaar zijn mits er een zeer duidelijke hiërarchie van de aanlegplannen is, zodat er voldoende controle is en de prioriteiten vastliggen.

Doorlopend is er sprake van bouw- en milieumisdrijven. Nu zal de Executieve een meer efficiënte betuiging en preventie inbouwen, met andere woorden, meer efficiënt dan de vorige Executieve. Op welke manier zal men deze intentie waarmaken? En wat betekent "een aangepaste verjaaringstermijn",? Wil "aangepast", ver- lengen of inkorten zeggen?

Het Regeerakkoord lijkt voor een groot gedeelte afgeschreven van het vorige. Hebben wij de vorige Gemeenschapsminister, bevoegd voor ruimtelijke ordening, niet horen pleiten voor de aanleg van ambachtelijke zones, die via een gemeenschappelijk plan van aanleg de gewestplannen omzeilen? Het huidige akkoord heeft het over de ontwikkeling van ambachtelijke en middenstandsvestigingen die verenigbaar zijn met het stedelijk milieu. Vraag is: binnen welke grenzen of in hoeverre zal het beleid rekening houden met de gewestplannen?

In het Regeerakkoord wordt **gepleit** voor de vrijwaring van de **open ruimte**, zoals agrarische en bosgebieden. De Groenen willen wat meer, ze willen een onmiddellijk moratorium op de open ruimte, een inbreidingsbeleid, zodat er geen verdere verstedelijking van het platteland plaats heeft. Het is onvoldoende agrarische en bosgebieden te beschermen, het tekort aan open ruimte noopt tot strengere maatregelen, zoals het be- vriezen van de woonuitbreiding bin- nen de zones met voorbestemming voor woonparken.

Belangrijke befeidsopties zijn in het Regeerakkoord blijkbaar vergeten. Het is bijvoorbeeld nog steeds wacht- en op het verschijnen van het "vierde", uitvoeringsbesluit van het mini- decreet van 28 juni 1984. Dit besluit zou verbouwingen en functiewijzigingen, ondermeer in ecologisch waar- devolle gebieden, aan banden leg- gen. Er is ook geen sprake van de vergunningsplicht voor vegetatiewij- ziging in natuur-, reservaat- en eco- logische waardevolle gebieden van de gewestplannen. Er is inderdaad nog steeds geen uitvoeringsbesluit voor artikel 44, paragraaf 1-4 van de wet op Stedebouw en Ruimtelijke Orde- ning. Deze twee voorbeelden zouden voor een deel de opties "bescherming van het natuurlijk patrimonium", en "de zorg voor ecologische waarden", kunnen invullen.

De Executieve verbindt zich er toe de Europese Richtlijn betreffende milieu-effectbeoordeling voor grote infrastructuurwerken toe te passen. Deze verbintenis is in elk geval hoop- vol voor wie zich verzet tegen de aan- leg van de TGV. Wij vragen ons ech- ter af of de Europese Richtlijn niet zal omzeild worden. De Executieve zal er naar streven de vonnissen in- zake de planschadedossiers uit te voe- ren. En wat met planwinst? Zal er op dit vlak een initiatief worden ge- nomen?

Het fuik Ruimtelijke Ordening ge- tuigt alle mooie waarden ten spijt, van afbraak van wat na decennia wanbeleid moeizaam werd verwor- ven. De natuur- en milieubeweging zal dergelijke afbouw niet in dank af- nemen.

Van Durme

Het is de bedoeling van de Vlaamse Regering de bestaande natuur- en landschapswaarden in stand te houden en te versterken. De resterende natuurgebieden — de benoeming zegt af voldoende — moeten een optimale bescherming krijgen met prioritaire aandacht voor de meest bedreigde gebieden. Als voorbeeld worden de duinen aangehaald. Er blijven van de ruim 5000 ha oorspronkelijk ke duinen nog circa de helft over. Plannen voor verkavelingen, golfterreinen of recreatiezones, samen met de waterwinning en een schrijnend gebrek aan natuurbehoudsgericht beheer, bedreigen de duingebieden. Het is wel niet toevallig dat de Executieve de duinen als voorbeeld aanhaalt. Op het einde van de vorige legislatuur heeft Gemeenschapsminister Lenssens enkele goede beslissingen genomen, zoals de aankoop van 97 ha duinen in De Panne en het onteigeningsbesluit van de Zwinbosjes te Knokke-Heist. Nogtans zijn er nog heel wat knelpunten, zoals het beheer van de duinen, dat dringend dient aangepakt, of de druk van bepaalde groepen om de duinen van bestemming te laten veranderen. Voor ons is het duidelijk : er blijft te weinig duinareaal over om nog de geringste oppervlakte te laten verloren gaan.

De Groenen hopen dat optimale bescherming van natuurgebieden een vlag is die de lading dekt. We herinneren ons te goed het recent verleden, waarbij van optimale bescherming te weinig te merken was. Denken we maar aan het Galgenschoor, de krekengebieden, de Bfankaart, enz. Ook nu nog zijn er heel wat natuurgebieden en reservaten die ernstig worden bedreigd. In de Demervallei worden Webbekomsbroek en Schulenbroek, een uniek natuurgebied, opgeofferd aan machtige belangengroepen. Waar is dan de optimale bescherming ? Wij zouden de bevoegde Minister een waslijst van bedreigde natuurgebieden kunnen opstellen ; ze zijn trouwens voldoende gekend. Het is onzindelijk dat onbaatzuchtige verenigingen en burgers alsmat opnieuw de alarmklok moeten luiden voor de bescherming en

het behoud van de natuur. De burger moet alert zijn, maar het beleid moet inspelen op de gerechtvaardigde eisen van mensen die ons natuurpatrimonium willen in stand houden. Men zou fret rentmeesterschap kunnen noemen.

In het Regeerakkoord wordt aangekondigd dat er een uitbreiding van de aankoopsubsidie voor privé, reservaatbeherende verenigingen, gekoppeld aan een aankoopbeleid van de overheid, te verwachten is. Dit is verheugend nieuws. De vraag stelt zich evenwel wat er achteraf gebeurt met de verworven gebieden. Er zijn te weinig mensen voorhanden om voor het onderhoud en het beheer te zorgen. Het is dringend nodig dat reservaatbeherende verenigingen worden vrijgesteld van de financiële bijdrage in de loonkost van werknemers tewerkgesteld in het DAC-systeem. Daarenboven is het nodig mensen in vast dienstverband aan te werven.

De Groenen verwachten dat het bosdecreet eindelijk kracht van wet krijgt. Het is misschien een gelegenheid om te bewijzen dat net de Executieve menens is met het natuurbehoud door bij voorbeeld de voorziene 1 procent van het bosareaal, dat voorbehouden is als bosreservaat, aanzienlijk te verhogen.

Het verheugt ons opnieuw dat de Europese Richtlijnen inzake natuurbehoud en vogelbescherming zullen worden uitgevoerd. Het benieuwt ons hoe lang het zal duren voor een decreet wordt ingediend om zeggend de vogels te beschermen. Het Vlaams Instituut voor Natuurbehoud wordt omgevormd tot het Vlaams Instituut voor Milieuonderzoek. Kan de bevoegde Minister ons enige verklaring geven omtrent deze omvorming ? Welke zijn de taken van dit nieuw instituut ? Zullen nu eindelijk voldoende middelen en personeel ter beschikking zijn ?

Het fuik landinrichting lijkt nog ondoorzichtiger dan voorheen.

De wetgeving op de ruilverkaveling, de onbevaarbare waterlopen en de polders en wateringen zal worden onderzocht in functie van hun doelmatigheid. In het verleden was de land-

inrichting vooraf op de landbouw georiënteerd. Zal dit ook zo in de toekomst zijn ? Nu de Europese Gemeenschap plannen heeft om landbouwgronden uit productie te nemen, is het weinig zinvol meer te ruilverkavelen om meer te produceren, en dit vaak ten koste van natuur en landschap.

In de vorige legislatuur werd door de bevoegde Minister aangekondigd dat de wetgeving op Polders en Wateringen moet aangepast worden in de zin van het invoeren van een meer eigentijdse, meer democratische structuur, waarbij het overleg met andere instanties mogelijk is. Zal ook de natuurbehoudsector voldoende inspraak krijgen in het overlegorgaan, ten minste als er een wijziging in wetgeving komt ?

Als Groenen pleiten wij voor het oprichten van een "Fonds voor ecologische landbouwmethodes,, dat familiale milieuvriendelijke bedrijven steun kan verlenen. Voor dergelijk fonds kan wellicht beroep worden gedaan op de Europese Gemeenschap voor financiële ondersteuning.

Op 12 juni 1987 lanceerden de lidstaten van de Europese Gemeenschap het Europees Jaar van het Platteland. Op 29 oktober 1987 werd een stuurgroep geïnstalleerd die een sensibiliseringscampagne voor de waarden van het platteland moet organiseren. Behoudens het feit dat van deze stuurgroep weinig te horen is, werd in een persmededeling door de toenmalige Gemeenschapsminister het doel van de campagne omschreven. Eens te meer kwam het natuurbehoud niet ter sprake. Wel de landbouw — terecht overigens — de woonfunctie, het verkeer, de recreatie en de industrie. Het is alsof het natuurbehoud voor het departement landinrichting een marginaal gebeuren is. Kan de heer Minister ons laten weten of de hoger geciteerde stuurgroep nog werkt en of er met betrekking tot de sensibiliseringscampagne aandacht zal zijn voor het natuurbehoud ?

Alles bijeen is fret fuik Ruimtelijke Ordening, Natuurbehoud en Landinrichting tcfcursteffend. Het is de

Van Durme

voortzetting van een weinig coherent en doeltreffend beleid. Wij hopen dat de nieuwe Regering dit fuik alsnog zal bijsturen en verfijnen.

De Voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer H. Candries (op de tribune) : Mijnheer de Voorzitter, heren Ministers, geachte collega's, toen 6 jaar geleden de eerste Vlaamse Regering tot stand kwam waren de Vlaamse verwachtingen hooggespannen. Het bedrijfsleven was enthousiast. De universiteiten waren bereid samen te werken. De vakbonden speelden in op de nieuwe aanpak. Er waaide een nieuwe wind door Vlaanderen. Met de mogelijkheden geboden door de staatshervorming van 1980 zou Vlaanderen zich eigenlijk zelf gaan bezighouden met eigen welvaart, met eigen welzijn. Deze positieve houding leidde tot de DIRV-beweging. De eerste uitgave van Flanders' Technofogy zou uitgroeien tot een grootse manifestatie van zelfvertrouwen en van onvoorwaardelijke bereidheid de uitdaging van de noodzakelijke vernieuwing tegemoet te treden. Wat we zelf doen, doen we beter...

De tweede Vlaamse Executieve heeft dit enthousiasme echter niet kunnen bestendigen. Haar slaafse afhankelijkheid van de centrale Regering heeft de uitholling in de hand gewerkt van de in 1980 voorziene bevoegdheden. Een gebrek aan duidelijke bevoegdheidsafbakening was het gevolg. De weigering van overdracht van de aan die bevoegdheden te koppelen middelen zou deze staatsfiervorming ongelooftwaardig maken.

Vlaanderen wordt teruggedrongen in het defensief. De DIRV-beweging stagneert. Flanders' Technofogy 1987 wordt themaloos volgepropt en aangewend voor een ongevroegde demonstratie van Belgische solidariteit die gaat leiden tot de aanwezigheid van grote show-stands voor Brussel en Wallonië op de beste plaatsen in de hoofdhal terwijl Vlaamse hi-tech-bedrijven worden ondergebracht in

een trekkende tent. Tekenend voor een defensieve mentaliteit.

Een kortzichtig en eenzijdig houding van de Vlaamse Executieve ontleent de Vlaamse industrie een aantal troeven in de onderhandelingen rond het helikopter dossier van de landmacht, dat ging worden aangewend om de scheefgegroeide compensatieverdeling voor overheidsbestellingen recht te trekken. Voor eenzelfde omzet in de deelneming aan de bouw van de Airbus A 320 krijgt de Vlaamse industrie slechts 20 procent van de middelen die worden uitgedeeld door het Wetenschapsbeleid. Dit zijn slechts enkele voorbeelden van het pijnlijk gebrek aan slagkracht. Wat we zelf doen... maar durven wij wel? Het CVP-PVV-Regerakkoord is uiterst minimalistisch in haar economisch beleid. De door de Grondwet geboden kansen worden niet gegrepen. Wat een contrast met de verklaringen van de Waalse Executieve!

Toch staat er veel op het spel. Op nationaal vlak, waar een aantal investeringen, overheidsbestellingen en deelneming aan internationale programma's herhaaldelijk werden verdaagd, mag men zich verwachten aan een aantal miljardenprojecten waarbij de Vlaamse industrie moet worden betrokken, dit zowel op kwalitatief als op kwantitatief vlak.

In het verleden werden de Vlaamse bedrijven te dikwijls te laat bij de zaken betrokken. Te dikwijls heeft Vlaanderen de kans gemist om het hefboomeffect van deze programma's te gebruiken voor industriële vernieuwing, voor internationale promotie, voor tewerkstelling en eigen welvaart.

In dit Regeerakkoord wordt nauwelijks aandacht geschonken aan de Vlaamse aanwezigheid in het economische beslissingsproces. Men stapt af van het vroeger gevoerde selectief impulsbeleid. Men wil van Vlaanderen als het ware een eiland Jnaken waar een uitzonderingsregime gaat heersen wat steunverlening betreft.

Zonder een algemeen en aan de internationale gang van zaken getoetst

stimuleringsbeleid wordt ons competitievermogen op de heffing gezet. Door deze aanpak gaan we het door Vlaanderen zo verwenste systeem van twee maten en twee gewichten zelf officialiseren. Hoe gaat een Vlaams bedrijf nog een kans krijgen in de competitie met een Waals, met een Europees bedrijf, wanneer de subsidiepolitiek daar meer steun biedt. We hebben nu reeds bedrijven die zich daardoor laten verfoeden en economisch onverantwoord afdelingen oprichten in Wallonië.

Ter ondersteuning van de noodzakelijke industriële vernieuwing is een agressief wetenschapsbeleid nodig, waarmee kan worden ingespeeld op de Europese programma's. De overheid moet daar een begeleidende en stimulerende rol spelen. De inspanning in de richting van het toegepast wetenschappelijk onderzoek mag echter de aandacht niet afleiden van het onmisbaar fundamenteel onderzoek. Ook hier vinden wij een sterk contrast met de Waalse aanpak. Het is duidelijk dat een reactivering van de DIRV voor Vlaanderen noodzakelijk is om gelijke tred te houden met wat zich afspeelt buiten Vlaanderen.

De ondersteuning van ons exportvermogen komt nauwelijks aan bod. Toch zullen wij op dit vlak eigen accenten moeten kunnen leggen, eigen initiatieven moeten kunnen nemen, en daartoe zonnodig eigen instrumenten moeten kunnen creëren.

Het is verbazend te moeten vaststellen dat deze Regering de externe betrekkingen als een aanhangsel beschouwt, geen eigen Minister waardig. Dit is niet in tegenspraak met de stelling van onze fractieleider die hier vanmiddag heeft gezegd dat hij blij was dat de Voorzitter van de Vlaamse Executieve zelf de externe betrekkingen zou waarnemen. Dit belet echter niet dat het belang van deze functie vandaag van die aard is dat een eigen ministerie daarvoor toch wenselijk is. Op het ogenblik dat het internationaal referentieschema voor Vlaanderen in de wereld aan brutale verandering toe is, is daar te weinig belangstelling naar uitgegaan.

De actualiteit dwingt ons onder meer

Candries

tot de grootste aandacht voor wat er zou kunnen gebeuren hij de Europese ontgrenzing in 1992. Wij zullen onze bedrijven moeten aanmoedigen zich hierop voor te bereiden. Het gevecht voor een herpositionering op de Europese markt is reeds aan de gang. De Regering schermt met een KMO-georiënteerd beleid. Dat is positief, maar durven wij in het vooruitzicht van 1992 het begrip KMO herdefiniëren? Vele grote bedrijven zullen immers tot Europese KMO terugvallen. Een KMO, ook een Vlaamse KMO, kan echter wereldniveau hebben in zijn specialisme.

Ter zake wens ik u een kleine anekdote te vertellen. Toen ik een tweetal jaren geleden gevraagd werd voor een internationaal publiek over de mogelijkheden van de KMO te spreken, was er voor mij een Japanner die het woord nam. Deze Japanner zei: "U zal mij misschien provocerend vinden wanneer ik over mijn KMO spreek. In 1947 zijn wij begonnen met vier en vandaag zijn wij met 40.000,,"

Wanneer ik soms hoor hoe bang men is voor deze nieuwe technologieën en zie hoe men zich vastklampt aan de vakjes "groot bedrijf, — "klein bedrijf,," sectoren en dergelijke. dan verwijs ik naar het voorbeeld van Sony, in 1947 begonnen met 4 man en

20 jaar later 40.000 man tellend. De groeimogelijkheden dankzij de nieuwe technologieën dienen wij ons als stimuli voor ogen te houden en over te dragen naar de publieke opinie. Thans wordt daaraan onvoldoende aandacht besteed

Een aantal Belgische grote bedrijven, meestal traditionele bedrijven die zich soms handhaven via overheidsbestellen met een aantal protectionistische criteria of met allerhande vormen van overheidssteun, ook deze bedrijven gaan geconfronteerd worden met het probleem van de schaalvergroting. Gaan zij de nodige flexibiliteit kunnen opbrengen om dit op te vangen? Gaan zij de specialistische diepgang verwerven die hen interessante toeleveraar en partner kunnen maken?

Vóór 1992 zullen onze bedrijven en onze onderzoekscentra door deelneming aan allerhande internationale programma's moeten aantonen dat ze in die nieuwe wereld hun rol kunnen spelen.

Na 1992 zullen de industriële koppels gevormd zijn en de troeven uitgedeeld. Wij moeten nu iets doen om onze positie tegen 1992 duidelijk te maken. Deze Vlaamse Executieve heeft hier een belangrijke rol te spelen. Dit komt in het besproken Regeerakkoord onvoldoende aan bod.

Het zal noodzakelijk blijken in deze

context een inventaris te maken van de verschillende probleemdimensies van deze Europese veranderingen. Misschien zullen wij voor de oplossing van een aantal van die problemen het nederlandstalig gebied als referentie moeten gebruiken. Samenwerkingsmogelijkheden met Nederland moeten dringend worden onderzocht.

Deze suggesties en kritische beschouwingen zullen u duidelijk maken dat dit Regeerakkoord onvoldoende vertrouwen schenkt. (*Applaus bij de VU*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De Voorzitter: Hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We vergaderen morgen te 10 uur om onze agenda verder af te werken.

— De vergadering wordt gesloten om 21.35 uur.
